

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Tereza Kohoutová

Právo módního průmyslu

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petra Žikovská

Katedra: Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : [31. 08. 2021]

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 199 881 znaků včetně mezer.

Tereza Kohoutová

V Praze dne 31. 8. 2021

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala konzultantce mé práce JUDr. Petře Žikovské za ochotu a vstřícnost, se kterou se ujal vedení této práce, a za mnohé cenné rady a připomínky.

Obsah

Úvod	5
Právo módního průmyslu	8
Vymezení pojmu právo módního průmyslu	8
Historie	9
Diet Prada	11
Ústav práva módního průmyslu	13
Design	15
Pojem designu	15
Druhy designu	15
Design jako nehmotný statek	18
Ochrana nehmotných statků	19
Autorské právo	21
Historie	22
Mezinárodní úprava	27
Česká právní úprava	30
Autorské dílo v módním průmyslu	37
Průmyslové vzory	40
Historie	41
Mezinárodní úprava průmyslových vzorů	42
Unijní úprava	45
Česká právní úprava	48
Využití ochrany průmyslovými vzory v módním průmyslu	53
Ochranná známka	56
Historie	57
Mezinárodní a unijní úprava	59
Ochranná známka EU	61
Česká úprava	62
Práva k ochranné známce	64
Druhy ochranných známek	65
Využití ochranných známek v módním průmyslu	68
Vliv módního průmyslu	71
Greenwashing	71
Módní průmysl a lidská práva	73
Ochrana práv zvířat a módní průmysl	75
Závěr	77

Úvod

Pohlížíme na něj s lehkým despektem a tváříme se, že se nás nablýskané elitářské odvětví plné krásy a luxusu skoro netýká. Opak je však pravdou, až na pár výjimek jsme konzumenty oděvního průmyslu všichni a vliv, jaký má na naše životy, si mnohdy vůbec neuvědomujeme.

Jen málokoho by napadlo brát módní průmysl s takovou vážností jako například strojírenský nebo těžební průmysl. Ovšem s tržní hodnotou módního průmyslu více než tři triliony dolarů¹ a se třetím místem na žebříčku nejvíce znečišťujících průmyslových odvětví hned za zpracováním olejů a zemědělstvím², ho již nelze brát na lehkou váhu. Když se podíváme na žebříček nejbohatších lidí světa dle magazínu Forbes³, hned v první pěti najdeme Bernarda Arnaulta, jenž vlastní více jak čtyřicetiprocentní podíl francouzského nadnárodního konglomerátu s luxusním zbožím LVMH, který se v současné době na prvních příčkách střídá s technologickými magnáty jako je Jeff Bezos nebo Elon Musk. Kromě něho najdeme v první dvacítkě také Amancia Ortegu, jenž vlastní skoro šedesátiprocentní podíl španělské nadnárodní společnosti specializující se na dostupnou módu INDITEX a na dvacáté páté příčce pak Françoise Pinaulta zakladatele skupiny Kering, která vlastní ve svém portfoliu značky jako je Gucci, Alexander McQueen nebo Saint Laurent.⁴ Troufám si říct, že to není pouze náhoda, i přesto, že módní průmysl zabírá pouhá dvě procenta světového hrubého domácího produktu⁵, jeho význam v dnešní době opravdu není marginální.

Vzhledem k tomu, že je módní průmysl jedním z druhů průmyslové výroby, rozhodně se mu nevyhnula tendence zrychlování, nadprodukce a obecné inovace, jako je tomu ve většině průmyslových odvětví dnešní doby. Ještě na začátku dvacátého století, kdy již existovala určitá předzvěst dnešních fashion weeků, se ve čtyřech světových metropolích konaly přehlídky jen jednou ročně. Jak se začalo zrychlovat proudění informačních toků ve světě a zároveň se otevřely nové možnosti komunikace mezi prodejci a výrobci, začalo být snazší koordinovat výrobu na dálku a akcionáři velkých oděvních firem vytušili šanci zvýšit obraty a výdělky. Vše se dostalo se to až do stádia, kdy nám nestačí, aby móda měla čtyři sezóny stejně jako kalendářní

---

¹ Global Fashion Industry Statistics. Fashion news and fashion jobs [online]. *FashionUnited 2021* [cit. 14.06.2021]. Dostupné z: <https://fashionunited.com/global-fashion-industry-statistics/>

² Top 7 Most Polluting Industries. *The Eco Experts* [online]. [cit. 14.06.2021] Dostupné z: <https://www.theecoexperts.co.uk/blog/top-7-most-polluting-industries>

³ *THE WORLD'S REAL-TIME BILLIONAIRE*. *Forbes* [online]. [cit. 29.08.2021] Dostupné z: <https://forbes.com/real-time-billionaires/#3dac86753d78>

⁴ tamtéž

⁵ Global Fashion Industry Statistics. Fashion news and fashion jobs [online]. *FashionUnited 2021* [cit. 14.06.2021]. Dostupné z: <https://fashionunited.com/global-fashion-industry-statistics/>

rok, začaly vznikat tzv. cruise a resort kolekce, dále pre-fall, high summer a další.⁶ Naprostým vrcholem jsou potom fast fashion řetězce jako je Zara a H&M, které dodávají do obchodů nové kolekce každý týden, čímž se dostaly na produkci více než padesáti mikrokolekcí ročně.

Německý filozof a sociolog Georg Simmel rozpracoval ve svých esejích dualitu módy a vyjádřil se, že móda je produktem třídního rozdělení společnosti. Jednou z těchto dualit módy je, že se každý jedinec v oblékání snaží odlišit od ostatních, ale zároveň zapadnout do své sociální skupiny, nebo do té, kam by chtěl patřit. To můžeme pozorovat ať už v jednotlivých náboženských uskupeních, tak mezi samotnými společenskými vrstvami. Nižší společenské vrstvy měly vždy tendence napodobovat styl oblékání bohatých a mocných a v momentě, kdy se určitý trend dostal k mase nižší vrstvy, vyšší vrstva ho opustila.⁷ Tento koloběh snahy napodoby a distancování probíhá neustále, jen s tím rozdílem, že dříve mohl trvat roky nebo i celá desetiletí, v dnešní době sociálních sítí se dostáváme na časové rozmezí dnů až měsíců. Což samozřejmě vede k takovým situacím, kdy například sami zaměstnanci společnosti Louis Vuitton posílali do Číny nové modely ještě na trh neuvedených kabelek, aby bylo snazší a rychlejší vyrobit jejich kopie⁸ a byla tak splněna poptávka dychtivých konzumentů mít co nejrychleji kopie kabelek, které nosí jejich oblíbené influencerky.

Nesmíme zapomínat, že druhou stranou mince oné neutuchající touhy konzumentů tohoto odvětví po neustále novém, luxusnějším nebo naopak levnějším, je kromě znečištěné přírody a nelidských pracovních podmínek švadlen také trh s padělkami luxusního zboží nebo neustálá nápodoba úspěšných návrhářů fast fashion řetězci. Kde je tenká hranice mezi nevinnou inspirací a vědomým otročským kopírováním a jaká je těmto mnohdy až uměleckým dílům a jejich autorům poskytována právní ochrana se budu věnovat na následujících stránkách této diplomové práce.

Za cíl práce jsem si stanovila uceleně představit právní obor, který je, jak jsem již výše psala, poměrně nový a je momentálně přijímán s lehkým skepticismem. Už jen nedostatek odborných publikací s touto tematikou a jejich naprostá neexistence v českém jazyce nám naznačuje, že k tomu, aby se tento obor zařadil například k právu životního prostředí a dalším, ho čeká ještě dlouhá cesta do povědomí široké veřejnosti. Nejprve se tedy budu snažit definovat

---

⁶ *HOW MANY SEASONS IN THE FASHION INDUSTRY YEAR? (NOT 4!)*

[online]. [cit. 14.06.2021] Dostupné z: <https://zayahworld.com/seasons-in-fashion-industry-year/>

⁷ SIMMEL, Georg. Peníze v moderní kultuře a jiné eseje. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. Klas (Klasická sociologická tradice). ISBN 80-86429-59-8. s 100-131

⁸ LERMA, Martin. *Louis Vuitton Busts a Ring Making High-Tech Counterfeits* – Robb Report. Robb Report [online]. Robb Report LLC [cit. 23.08.2021]. Dostupné z: <https://robbreport.com/style/accessories/louis-vuitton-busts-high-tech-counterfeits-2948511/>

právo módního průmyslu jako takové, trochu se zaměřím na jeho krátkou historii a na jeho současné postavení v Čechách. Pak bych přešla k definici, co je vlastně předmětem právní ochrany, tedy zaměřím se na právní a faktická specifika designu. Stěžejní pak bude v této práci rozbor jednotlivých forem ochrany módního designu a grafického designu v rámci firemní identity, a to práva autorského a z práv k průmyslovým vlastnictvím se zaměřím na průmyslové vzory a ochranné známky. U všech tří uvedených forem ochrany se zaměřím na jejich historii, mezinárodní a českou úpravu a také se pokusím zhodnotit jejich využití v praxi módního průmyslu.

Jak bude uvedeno níže, právo módního průmyslu není pouze ochrana práv duševního vlastnictví, ale tento obor má přesah až na úroveň pracovního práva, ochrany životního prostředí nebo se dokonce dotýká až základních lidských práv. Na což se zaměřím až v závěru této práce.

Právo módního průmyslu

Vymezení pojmu právo módního průmyslu

Jako většina významných odvětví ať už průmyslu, či obchodu, i módní průmysl má své specifické právní odvětví. Jeho vznik je sice poměrně nedávný, ale jeho podobory se s přibývajícím problematikou a čím dál tím větším vlivem tohoto odvětví stále rozrůstají. Jedná se o odvětví horizontální⁹, neboli průřezové, což znamená, že nemá ucelenou úpravu a svou vlastní terminologii, ale skládá se z jednotlivých dílčích úprav práva duševního vlastnictví, přes soutěžní právo až po právo pracovní.¹⁰ O právu módního průmyslu jakožto odvětví práva můžeme však zatím plně hovořit spíše v zahraničí, zejména pak ve Spojených státech a ve Velké Británii.¹¹ V českém právním systému má zatím postavení velmi nového oboru, ale nezapomínejme, že na jeho místě byly dříve jiné obory, které si vydobily, vzhledem ke své důležitosti, své stálé místo, jako například právo životního prostředí.

Původní anglický termín „fashion law“ je často v Čechách nahrazován trochu extenzivní překladem jako právo módního průmyslu. Přesnější by byl samozřejmě doslovný překlad „módní právo“, ale ten se úplně neuchytil, i když jsem jeho použití také párkrát viděla.

Pokud bychom se chtěli podívat na definici tohoto oboru, tak určitě velmi zajímavou nalezneme přímo u samotné zakladatelky práva módního průmyslu profesorky Susan Scafidi „*Je to oblast, která zahrnuje právní podstatu stylu, včetně problémů, které mohou nastat po celou dobu životnosti oděvu, počínaje originálním nápadem návrháře a pokračující až do chvíle, kdy skončí v šatníku spotřebitele.*“¹² Abychom byli trochu přesnější, tak na kurzu vyučovaném Fordham Law school je právo módního průmyslu rozděleno do čtyř základních pilířů.¹³ Prvním z nich je právo duševního vlastnictví, druhým je pak obchod a finance

---

⁹ „Horizontální, neboli průřezová právní odvětví vznikají tak, že se k určitému předmětně vymezenému problému přiřazují a vykládají ty právní předpisy a normy, jež se předmětem své úpravy ke zvolenému tématu vztahují.“ ELIÁŠ, Karel. Kurs obchodního práva. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 978-80-7179-583-4. s. 9

¹⁰ RYGLOVÁ, Renata. *Právo módního průmyslu: výstřelek, nebo perspektivní obor?*. Právní prostor, 10.04.2014 [online]. [cit. 17.06.2021]. ISSN 2336-4114 Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/pravo-modniho-prumyslu-vystrelek-nebo-perspektivni-obor>

¹¹ RYGLOVÁ, Renata. *Získá is fashion law v České republice své místo?* [online]. *Economia*, 2016, 09.09.2016 [cit. 14.06.2021]. ISSN 1213-7693. Dostupné z: <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-65426790-ziska-si-fashion-law-v-ceske-republice-sve-misto>

¹² „*It is a field that embraces the legal substance of style, including the issues that may arise throughout the life of a garment, starting with the designer's original idea and continuing all the way to the consumer's closet.*“ SCAFIDI, Susan. *Navigating fashion law: leading lawyers on exploring the trends, cases, and strategies of fashion law*. [Boston]: Aspatore, c2012. Inside the minds. ISBN 978-0-314-28057-2. st. 11

¹³ SCAFIDI, Susan. *Navigating fashion law: leading lawyers on exploring the trends, cases, and strategies of fashion law*. [Boston]: Aspatore, c2012. Inside the minds. ISBN 978-0-314-28057-2. st. 11

s podkategoriemi v rozsahu od pracovního práva po nemovitosti, třetím mezinárodní obchod a státní regulace, včetně otázek bezpečnosti a udržitelnosti a posledním spotřebitelská kultura a občanská práva. Kromě těchto hlavních pilířů se tento obor práva zaměřuje na přidružené oblasti jako je produkce textilu, modeling, media a parfémový a kosmetický průmysl.

Historie

„Kdo by řekl, že právní odvětví může být založeno skrze blog?“¹⁴ Takto s nadsázkou komentuje vznik a rozvoj práva módního průmyslu jeho zakladatelka profesorka Susan Scafidi. Móda byla vždy předmětem sporů v oblasti práva duševního vlastnictví, ale první předzvěsti vzniku tohoto odvětví nalezneme až v roce 2000, kdy vydala kanadská doktorka Jeanne Belhumeur¹⁵ knihu „Mezinárodní právo módy“ a po ní pak následoval v roce 2004 článek v prestižním francouzském magazínu skupiny advokátů v čele s Annabelle Gauberti s názvem „Právo luxusu“, který se zaměřoval na různé specifické právní a daňové problémy v sektoru módy a luxusního zboží. Obě výše uvedené publikace se ovšem zaměřovaly pouze na specifické aspekty práva módního průmyslu. Samotná profesorka Scafidi se ke svému zájmu o budoucí právní odvětví dostala skrze práci odbornice a pedagožky v oboru práva duševního vlastnictví, které jí bylo ze všech právních oborů nejbližší. A i když to samozřejmě neplánovala k založení tohoto oboru jí dovedla prostá otázka: „Proč je módě pod americkým právem poskytováno mnohem méně ochrany než třeba knihám, malbám nebo třeba videím?“¹⁶ Na akademické půdě Fordham University se zvláště od starších kolegů nesetkaly zárodky nově vznikající odvětví s žádným pochopením a dostalo se mu akorát takových označení jako „moc holčičí“, „moc frivolní“ nebo, že nikdo nebude profesorku Scafidi brát seriózně. Začala tedy v roce 2005 své první práce z oblasti práva módního průmyslu sdílet skrze blog „Courterfei Chic“, což můžeme volněji přeložit jako „Padělaně šik“.¹⁷ Sama na svém původním blogu, jehož vzhled na dnešní dobu působí už trochu nemoderně, uvádí, že jí inspirací byla sama historie módy, kde vždy vládlo napětí mezi inovátory a jejich napodobiteli, jelikož kdyby nedocházelo k onomu kopírování, tak nevznikají ani žádné trendy.¹⁸ Její blog si získal obrovskou oblibu a jeho

---

¹⁴ „Who knew that a field of law could be launched by a blog?“

¹⁵ „Droit International de la Mode“

Tandem – Series 2008. ARTS OF FASHION FOUNDATION [online]. [cit. 17.06.2021] Dostupné z: <https://www.arts-of-fashion.org/Tandem/pages/+AoFTandem2008.html>

¹⁶ SMITH, Jamie. *Fashion (Law) Forward: An Interview with Professor Susan Scafidi*. The Issue Spotter. [online]. [cit. 17.06.2021] Dostupné z: <http://jlp.org/blogzine/fashion-law-forward-an-interview-with-professor-susan-scafidi/>

¹⁷ SCAFIDI, Susan. *Navigating fashion law: leading lawyers on exploring the trends, cases, and strategies of fashion law*. [Boston]: Aspatore, c2012. Inside the minds. ISBN 978-0-314-28057-2. st. 9

¹⁸ SCAFIDI, Susan. *Counterfeit Chic Intro* [online]. [cit. 17.06.2021] Dostupné z: <http://intro.counterfeitchic.com>

čtenářskou základnu tvořili, jak právní blogeři na straně jedné, tak módní blogeři na straně druhé. Začala si ho také všimnout mainstreamová media a dokonce její akademičtí kolegové začali na svých hodinách o blogu se studenty diskutovat a dokonce je na něj odkazovat.

Dalším krokem pak bylo získat důvěru vedení univerzity Fordham Law School a první seminář práva módního průmyslu byl na světě. Obavy o to, že bude seminář kvůli malé účasti zrušen, se okamžitě rozplynuly, jelikož přihlášky zájemců výrazně převyšovaly volná místa od prvního semestru a dokonce se začínal rozmáhat i zájem o tento seminář na sousedních školách.¹⁹ V současné době se z původního semináře vyčlenilo sedm různých seminářů, které se zabývají právem módního průmyslu. Dále je možné na Fordham University kromě součásti běžného bakalářského programu právo módního průmyslu studovat jako magisterský program, který je zakončen získáním titulu LL.M.²⁰ Možná právě proto, že právo módního průmyslu má své základy v New Yorku, májí advokátní komora města²¹ i státu²² New York svou vlastní komisi pro právo módního průmyslu, která se zaměřuje na vzdělávání členů komory v tomto oboru.

V současné době nabízí stále semináře v oboru fashion law nejen americké univerzity, ale například i Università degli Studi di Milano²³ v Itálii, brazilský Instituto Brasileiro de Negócios e Direito da Moda²⁴, nebo například turecký Moda Hukuku Enstitüsü.²⁵

V roce 2010²⁶ pak profesorka Scafidi založila s podporou Rady amerických módních návrhářů (CFDA) a zvláště pak její prezidentky Diane von Furstenberg neziskovou organizaci s názvem The Fashion Law Institute. Tento institut je prvním centrem dedikovaným právu a obchodu módního průmyslu. Nabízí výcvik advokátům v oblasti práva módního průmyslu,

---

¹⁹ SCAFIDI, Susan. Navigating fashion law: leading lawyers on exploring the trends, cases, and strategies of fashion law. [Boston]: Aspatore, c2012. Inside the minds. ISBN 978-0-314-28057-2. st. 9

²⁰ About – Fashion Law Institute. *Fashion Law Institute* [online]. [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://fashionlawinstitute.com/about>

²¹ Fashion Law Committee. *New York City Bar Association* [online]. Association of the Bar of the City of New York. [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://www.nycbar.org/member-and-career-services/committees/fashion-law-committee>

²² Fashion Law Committee - Home Page - *New York State Bar Association* [online]. [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://nysba.org/committees/fashion-law-committee/>

²³ Fashion Law. *Università degli Studi di Milano Statale*. [online]. [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://www.unimi.it/en/education/postgraduate-programmes/vocational-masters-programmes-and-advanced-courses/advanced/ay-2020/2021-fashion-law>

²⁴ IBModa - *Instituto Brasileiro de Moda*. [online]. [cit. 17.06.2021] Dostupné z: <http://www.ibmoda.com.br/website/portugues/>

²⁵ Moda Hukuku Enstitüsü. [online]. [cit. 17.06.2021]. Dostupné z: <https://www.modahukukuenstitusu.org>

²⁶ MULIN, Sheppard. *Fashion in the Classroom: The World's First Fashion Law Institute Opens Its Doors*. Blog. Fashion & Apparel Law Blog [online] [cit. 19.06.2021]. Dostupné z: <https://www.fashionapparelblog.com/2010/12/articles/miscellaneous/fashion-in-the-classroom-the-worlds-first-fashion-law-institute-opens-its-doors/>

profesionálním obchodníkům a budoucím návrhářům, dále také nabízí právní servis nejen profesionálům ale i studentům návrhářství a obecně se snažíš napomáhat s řešením problémů, kterým je možné v módním průmyslu čelit.²⁷

Ještě před založení Fashion Law Institute již byla profesorka Scafidi mezinárodně uznávanou specialistkou a zakladatelkou tohoto oboru. Dokonce měla možnost vyjádřit se k návrhu rozšíření právní ochrany módního designu ve Spojených státech a aktivně spolupracovala se členy Kongresu na navrhovaném zákoně o Ochráně inovativních vzorů a prevenci pirátství.²⁸

Diet Prada

Jak se začala pozornost z blogů a webových stránek přesouvat na sociální sítě, převzal pomyslnou štafetu hlídacím psa v tomto oboru instagramový profil @DietPrada, který si v roce 2014 založili dva odborníci na módu Lindsey Schuyler a Tony Liu. Jejich profil upozorňuje na případy, kdy se z pouhé inspirace stane otrocké kopírování, a jelikož má k dnešnímu dni jejich profil přes 2,8 milionu sledujících²⁹, mají i možnost určitého nátlaku na velké firmy profitující z kopírování návrhu začínajících návrhářů, kteří by jinak neměli nikdy šanci se domáhat právní ochrany svých nápadů soudní cestou.³⁰ Od rozkrývání případů nejčastěji kopírujících fast fashion řetězců jako je Zara, H&M nebo Fashion Nova se dokonce dostali do soudního sporu se značkou Dolce & Gabbana, jelikož upozornili na jejich rasistické, stereotypní reklamní spoty se sexuálním podtextem, které lákaly na připravovanou módní přehlídky v Šanghaji.³¹ Celá tato událost pak vyústila v osobní útoky od samotného Stefana Gabbany a zrušení plánované módní přehlídky kvůli bojkotu ze strany čínské veřejnosti. Poté následovala veřejná omluva od vedení společnosti a vše bylo nakonec završeno žalobou na majitele Diet Prada o náhradu újmy ve výši 4 miliony euro pro samotnou značku a pro Stefano Gabbanu ve výši 450 milionů euro jako náhradu nákladů na obnovu pověsti značky.³² Zajímavostí je také to, že majitele profilu Diet

---

²⁷ About – Fashion Law Institute. *Fashion Law Institute* [online]. [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://fashionlawinstitute.com/about>

²⁸ SCAFIDI, Susan. *Counterfeit Chic About* [online]. [cit. 17.06.2021] Dostupné z: <http://about.counterfeitchic.com>

²⁹ Diet Prada. *Instagram* [online]. [cit. 18.06.2021] Dostupné z: https://www.instagram.com/diet_prada/

³⁰ GURSAHANI, Divya. *SeptemberExclusive: Meet the brains behind Diet Prada, Lindsey Schuyler and Tony Liu. Home Page*. ELLE International [online]. [cit. 19.06.2021] Dostupné z: <https://elle.in/article/lindsey-schuyler-tony-liu-diet-prada/>

³¹ NOSKOVÁ, Anit. *Diet Prada versus Dolce Gabbana. Za aktivistické stories před soudem*. Elle cz[online]. [cit. 19.06.2021]. Dostupné z: <https://www.elle.cz/moda/diet-prada-versus-dolce-gabbana-za-aktivisticke-stories-pred-soudem>

³² OSEI, Sarah. *Dolce & Gabbana Now Seeks \$600 Million Damages From Diet Prada*. Highsnobiety [online]. [cit. 19.06.2021]. Dostupné z: <https://www.highsnobiety.com/p/diet-prada-dolce-and-gabbana-lawsuit/>

Prada v tomto sporu zastupuje pro bono právě Fashion Law Institute profesorky Scafidi, o kterém jsem psala o pár řádků výše.³³

Kromě případů kopírování návrhů, vzorů a log se také zaměřují na to, aby velké módní domy dodržovaly určitá pravidla chování, ke kterým patří právě výše uvedené potírání rasismu, odmítání stereotypizace a eliminace kulturní apropriace³⁴, která bývá velmi častým jevem nejen v módním průmyslu. Sama profesorka Scafidi se vyjádřila, že ne vždy s tímto profilem souhlasí, ale oceňuje, že udržuje dohled nad módním průmyslem a zároveň tak trochu vynucuje dodržování pravidel hry.³⁵

Právo módního průmyslu v České republice

Možná máme občas ve světě pověst naprostých módních břídilů, ale paradoxně módní průmysl má své nemalé místo v Čechách už celá desetiletí. Už jen když zmíníme proslulost prvorepublikového módního salónu Hany Podolské nebo například modely od návrhářky Blanky Matragi, které by se daly považovat za Haute Couture a proslavili ji až v oblasti Perského zálivu.

Donedávna se ovšem česká módní scéna skládala z pár outdoorových značek jako je ALPINE PRO nebo REJOICE a pak z několika vyhlášených salónů je ateliér Beáty Rajske či Liběny Rochové, s jejichž výtvoři se běžný člověk setkal tak maximálně na televizních obrazovkách při předávání cen Zlatý slavík nebo na fotkách z červeného koberce na Karlovarském filmovém festivalu. Nemalou zásluhu na oživení české módní scény a vzniku nové vlny mladých módních návrhářů má určitě Mercedes-Benz Prague Fashion Week, který v roce 2010 začínal jako Mercedes-Benz Prague Fashion Weekend a jako první byl po řadě pokusů o podobné módní akce zaštitěn značkou Mercedes-Benz a mohl se tedy pyšně hlásit k celosvětové platformě týdnů módy. Česká móda se tak opět dostala více do popředí na trhu plném mezinárodních značek a troufám si říct, že konečně dosáhla i kvality a nápaditosti srovnatelné se zahraniční konkurencí. Za zmínku určitě stojí například návrhář Adam Kost,

---

³³ NOSKOVÁ, Anit. *Diet Prada versus Dolce Gabbana. Za aktivistické stories před soudem*. Elle.cz[online]. [cit. 19.06.2021]. Dostupné z: <https://www.elle.cz/moda/diet-prada-versus-dolce-gabbana-za-aktivisticke-stories-pred-soudem>

³⁴ „**Kulturní apropriace** je termín označující situaci, kdy členové dominantní kultury přejímají některé aspekty minoritní kultury (často takové, která jimi dříve byla utlačována).“ Kulturní apropriace – *Wikipedie*. [online]. [cit. 21.06.2021] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kulturn%C3%AD_apropriace#cite_note-1

³⁵ SMITH, Jamie. *Fashion (Law) Forward: An Interview with Professor Susan Scafidi*. The Issue Spotter. [online]. [cit. 17.06.2021] Dostupné z: <http://jlp.org/blogzine/fashion-law-forward-an-interview-with-professor-susan-scafidi/>

který začínal právě na pražském týdnu módy v sekci junior talent a jeho největším úspěchem je výhra v soutěži Baťa Young Designers Challenge, kde vyhrál pánskou kategorii a jeho vítězný model bot se pak prodával ve vlajkových obchodech značky Baťa po celém světě. Úspěšného znovuzrození se také dočkala původně československá značka z 30. let NEHERA. Do českého oděvního průmyslu se také začaly odrážet současné trendy ekologie a udržitelnosti, které třeba velmi hezky pojala značka Circle, jež sportovní módu vyrábí eticky v České republice z recyklovaných materiálů taktéž pocházejících z Evropy.³⁶ I když si to možná neuvědomujeme, tak podpora lokální módy je jednou z cest ke výraznému zmírnění ekologických dopadů módního průmyslu na naši planetu, a i proto mě těší, že česká a potažmo slovenská móda se takto rozvíjí.

Jak jsem psala výše, v českém právu zatím právo módního průmyslu jako samostatný právní obor uznáno není. Dle teorie práva je nutné, aby byla ke vzniku a uznání nového právního odvětví splněna tzv. odvětvotvorná kritéria, kterými jsou samostatnost a zřetelnost předmětu právní úpravy, příslušná metoda právní regulace, vnitřní i vnější systematika a taktéž společenská a akademická akceptace daného právního odvětví.³⁷ Jak již bylo zmiňováno výše, právo módního průmyslu sice nespĺňuje kvůli absenci vlastní terminologie a ucelené legislativy kritéria vertikálního právního odvětví, zato splňuje kritéria horizontálního právního odvětví, jelikož využívá právní úpravu a terminologii jiných právních odvětví, které se věnují dané problematice. První ze tří odvětvotvorných kritérií právo módního průmyslu splňuje, o některých kritériích jsem už psala, dalším se budu věnovat níže, ale otázkou stále zůstává, zda si získá akademickou akceptaci a bude se moci z tohoto podceňovaného a přehlíženého odvětví stát druhé právo životního prostředí. Povědomí u široké veřejnosti stejně tak důležitost je neustále zvyšována například díky Ústavu práva módního průmyslu a vlně nových mladých návrhářů.

Ústav práva módního průmyslu

Jako reakci na vznik The Fashion Law Institute založily v roce 2015³⁸ advokátky Mgr. Zuzana Šimonovská, LL.M. a Mgr. Barbora Donathová, LL.M. Ústav práva módního průmyslu. Stejně jako profesorku Scafidi je již k v této době se rozvíjejícímu právu módního

---

³⁶ O nás. *Circle* [online]. [cit. 21.06.2021] Dostupné z: <https://www.circle.cz/pages/o-nas>

³⁷ Význam zásad v právu. JURISTIC [online]. [cit. 21.06.2021] Dostupné z: <http://obcanske.juristic.cz/550757/index.html>

³⁸ Veřejný rejstřík a Sbírka listin - *Ministerstvo spravedlnosti České republiky*. [online]. [cit. 21.06.2021]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=905089&typ=PLATNY>

průmyslu přivedlo zaměření na právo duševního vlastnictví a láska k módě. Zuzana Šimonovská navíc dokonce absolvovala výše zmiňovaný Fashion law program na Fordham University. Neznalost praktických aspektů podnikání v módě je velmi častým jevem mezi mladými českými návrháři, proto nejen pro ně Ústav módního průmyslu od roku 2016 pořádá konference a rozvíjí odbornou webovou platformu, kde se snaží odpovídat na nejčastěji kladené dotazy.³⁹ Kromě podpory návrhářů se také členové Ústavu práva módního průmyslu věnují rozvoji oboru jako takového, a to skrze odborné přednášky ať už na Noci fakulty, v rámci Kongresu Právního prostoru, tak ve spolupráci s Vysokou školou uměleckoprůmyslovou v Praze. Taktéž pravidelně přednášejí v rámci volitelného předmětu Fashion práva na Právnické fakultě Masarykovy univerzity.⁴⁰

---

³⁹TREUTLEROVÁ, Hana, Mgr. *Ústav práva módního průmyslu radí, jak na založení módní značky*. Právni prostor [online]. [cit. 24.08.2021]. ISSN 2336-4114 Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/ustav-prava-modniho-prumyslu-radi-jak-na-zalozeni-modni-znacky>

⁴⁰ Ústav práva módního průmyslu [online]. [cit. 21.06.2021] Dostupné z: <https://www.upmp.cz>

Design

Pojem designu

Abychom se mohli zaměřit na jednotlivé druhy právní ochrany se kterými se v právu módního průmyslu setkáváme, musíme nejprve specifikovat co nejpřesněji předmět oné ochrany. Pokud mluvíme o designu ať už auta, elektroniky, nábytku nebo loga, vždy popisujeme vnější znaky nejčastěji zaznamenané zrakem. Samotné slovo „design“ vzniklo z latinského „signum“, což můžeme přeložit jako „znak“ nebo „stopa“. Latinské sloveso „designare“ pak znamená „vyznačovat“ nebo „ohraničit“. V angličtině překládáme toto slovo v případě podstatného jména jako „tvar“ nebo v případě sloveso jako „plánovat“.

„Design je proces, jehož cílem je co nejefektivněji propojit estetickou a funkční stránku navrhovaného produktu či služby. Kreativita se tak potkává s technickými požadavky a pomáhá nalézt vhodná řešení. Jinak řečeno: design je spojení estetických kvalit s funkčností na základě technologických a ekonomických možností.“⁴¹ Kromě výše uvedené možnosti vnímat design pomocí zraku je dalším znakem designu jeho zhmotnění ve velmi často užitném předmětu, kdy je pak designer ve své tvorbě limitován, na rozdíl třeba od spisovatele, funkčností daného předmětu. Ovšem hlavním důvodem výše uvedeného procesu je zaujmout, tedy vzbudit zájem o danou věc jak u potencionálních zákazníků, tak například u obchodních partnerů. Jak také vyplývá z výše uvedené citace nemůže se jednat o nahodilý proces, nýbrž k propojení estetičnosti a funkčnosti je potřeba určitých znalostí designera a cílevědomosti v daném procesu.

Abychom se nelimitovali pouze na inkorporaci designu na hmotné předměty, můžeme se s ním setkat i v nehmotné podobě, a to nejčastěji ve formě různých identifikačních znaků jako jsou loga, obaly a typografie nebo komunikační prostředky, kterými jsou kupříkladu webové stránky nebo letáky.⁴²

Druhy designu

Jednotlivé druhy designu rozlišujeme dle toho, do jakého předmětu je design vtělen. Nejčastěji ho rozdělujeme do následujících kategorií, a to produktový design, průmyslový design, grafický design a módní návrhářství neboli módní design, který je pro tuto práci

---

⁴¹ MATOUŠKOVÁ, Kamila. *Co je design a co design není?* - CZECHDESIGN. [online]. [cit. 23.06.2021]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/co-je-design-a-co-design-neni>

⁴² KOUKAL, Pavel. *Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s. 5-8

nejzásadnější, ale pro kontext uvádím i ostatní druhy designu. Kromě těchto hlavních druhů spolu s rozvojem technologií vznikají nové poddruhy designu jako, je například design webových stránek, design tištěných médií, automobilový design a design služeb.⁴³

Produktový design

Snahou produktového designu je aplikovat design na průmyslově vyráběné produkty od jízdnicích kol, přes mobilní telefony a jinou elektroniku až po různé druhy interiérového vybavení. Na rozdíl od průmyslového designu je cílovou skupinou konečný spotřebitel a nikoliv výrobce.⁴⁴ Produktový design se nejčastěji dělí do následujících dvou kategorií dle faktu, zda byl požadavek na inovaci designu ze strany technologie neboli invence, nebo na základě poptávky. Skvělým příkladem tzv. technologického tlaku⁴⁵ jsou dotykové displeje, kterými je právě díky inovaci v současné době vybavena většina telefonů nebo notebooků. Druhou kategorií je tzv. tah trhu⁴⁶, kdy je inovace designu vyžadována ze strany poptávky. Zde je jedním příkladem za všechny fotoaparát, který se díky tahu poptávky vyvinul a zmenšil na takovou velikost, že je jen drobnou součástí našich telefonů a dokáže ve své paměti nést obrovské množství fotek.⁴⁷ Nejčastější formou ochrany produktového designu je průmyslový vzor. Ochrana autorskoprávní a známkoprávní je zde spíše výjimečná, jelikož jen málokdy jsou naplněny znaky autorského díla⁴⁸ či splněny podmínky zápisné způsobilosti⁴⁹.

Průmyslový design

Oproti produktovému designu je průmyslový design aplikován na strojích určených pro průmyslovou výrobu, jako jsou například obráběcí stroje, pracovní nástroje atd. Konečným spotřebitelem je zde výrobce a nikoliv běžný spotřebitel. Je zde obzvláště kladen důraz na propojení technické stránky s estetickou. Specifickým druhem průmyslového designu je automobilový design, jehož cílovou skupinou jsou koneční spotřebitelé a jeho hlavním úkolem je propojit estetickou stránku s ergonomickými a aerodynamickými nároky. Nejčastější formou

---

⁴³ ŠMEHLÍK, David, Julie TOMAŇOVÁ a Adam HAZDRA, ed. K čemu je design služeb?: 10 případovek z veřejné sféry. Brno: Flow, 2014. ISBN 978-80-905480-3-9. [online]. [cit. 23.06.2021]. Dostupné z: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/23/36/54/k-cemu-je-design-sluzeb-10-pripadovek-z-verejne-sfery.pdf>

⁴⁴ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s.8

⁴⁵ „technology push“

⁴⁶ „market pull“

⁴⁷ Technology Push & Market Pull – Design Technology [online]. [cit. 23.06.2021] Dostupné z: <http://designkmg.weebly.com/technology-push--market-pull.html>

⁴⁸ § 2 Autorského zákona

⁴⁹ § 1a Zákona o ochranných známkách

ochrany průmyslového designu jsou průmyslové vzory. Chráněny jsou s odkazem na ust. § 3 odst. 2. písm. b) Zákona o ochraně průmyslových vzorů. Například u aut jsou chráněny pouze takové výrobky nebo jejich části, které zůstávají po začlenění do složeného výrobku viditelné při běžném užívání. Náhradní součástky auta, které zůstávají běžně spotřebiteli skryty, nepožívají této ochrany.⁵⁰

Grafický design

Pod grafickým designem si nejčastěji představíme logo, webové stránky nebo jakékoliv jiné prvky korporátní identity. Tento druh designu je většinou pouze dvourozměrný a designér, zde není omezen užitnou funkcí předmětu. Hlavním cílem grafického designu je komunikace skrze ilustrace, fotky či typografie a to se dvěma cílovými skupinami – primární, kterou je objednatel grafického designu, a sekundární, kterou jsou klienti objednatele. Tento druh designu je nejčastěji pod ochranou autorského práva, pokud naplní znaky autorského díla⁵¹, či je registrován jako ochranná známka nebo průmyslový vzor v případě logotypů.⁵²

Módní návrhářství (fashion design)

Proces tvorby módního návrhu je spojením estetiky, konstrukce oděvu a znalosti materiálů a je navíc ovlivněn trendy určitého období. Existuje ve dvojrozměrné podobě jako například vzor na látce nebo trojrozměrný vzor jakožto tvar kabelky nebo klobouku. Specifikem fashion designu je také většinou krátká životnost předmětu, do kterého je zachycen.⁵³ I když je vynakládáno velké množství financí na vznik nových a nových módních návrhů, jen málo úsilí je pak vynaloženo jejich na zápis jakožto průmyslových vzorů. I když poskytne zapsaný průmyslový vzor svému majiteli více výlučných práv, většina módních návrhářů a firem využívá pro své návrhy pouze dočasné a omezenější ochrany, kterou jim zajišťuje nezapsaný průmyslový vzor. Hlavní důvodem bývá právě krátká doba, po kterou je daný návrh považován za trend, tedy okolo šesti až dvanácti měsíců. Další možnosti ochrany

---

⁵⁰ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu - průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s. 9, 10

⁵¹ § 2 Autorského zákona

⁵² KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu - průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s.10

⁵³ Tamtéž s. 11

módního designu je autorské právo, nebo například v anglosaské právní kultuře jsou využívány tzv. trade dressy.⁵⁴

Design jako nehmotný statek

Občanský zákoník dělí věci na hmotné a nehmotné, přičemž za nehmotnou věc považuje „...práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty“⁵⁵. Z toho vyplývá, že design je považován za věc nehmotnou. Teorie práva duševního vlastnictví design označuje za nehmotný statek, což znamená inkorporaci myšlenky do určitého předmětu. Tyto ideje dělíme na dvě základní skupiny, na ideje statické, které jsou v hmotném světě součástí předmětů, a pak ideje dynamické, kdy je idea zachycena jako určitý proces, činnost, postup nebo metoda. Vzhledem k tomu, že si na stůl, lampu nebo třeba šaty, jež měl designer ve svých představách, můžeme doslova sáhnout, řadíme design mezi ideje statické.

Obvykle je pojem nehmotný statek zaměňován za pojem duševní vlastnictví, přičemž pojem hmotný statek je širší a spadají sem i nehmotné stránky lidské osobnosti, jako jsou například život, zdraví, čest atd., které jsou pod ochranou všeobecných osobnostních práv.⁵⁶ Pro nehmotné statky je charakteristické jejich úzké sepětí s člověkem a jeho schopností myšlení a tvorby. Na rozdíl od některých hmotných statků, které by existovaly nezávisle na člověku, nehmotné statky mohou vznikat nebo existovat pouze v souvislosti s člověkem a jeho schopnostmi. Práva k nehmotným statkům, které jsou spojeny s lidským myšlením, tvorbou nebo podnikáním označujeme jako tzv. duševní vlastnictví.⁵⁷ Přesnější definici duševního vlastnictví pak nalezneme v článku 2 odst. viii) Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, který zní následovně: „*V této Úmluvě se rozumí: ...duševním vlastnictvím práva k literárním, uměleckým a vědeckým dílům, k výkonům výkonných umělců, zvukových záznamů a rozhlasovému vysílání, k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti, k vědeckým objevům, k průmyslovým vzorům a modelům, k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům, na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké.*“⁵⁸

---

⁵⁴ Trade Dress Under U.S. Trademark Law. Justia [online]. [cit. 23.06.2021]. Dostupné z: <https://www.justia.com/intellectual-property/trademarks/trade-dress/>

⁵⁵ § 496 odst. 2 Občanského zákoníku

⁵⁶ § 81 a násl. Občanského zákoníku

⁵⁷ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s.12-13

⁵⁸ Vyhláška č. 69/1975 Sb. Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsané ve Stockholmu dne 14. července 1967

Specifikem nehmotných statků, které jsou pod ochranou práva duševního vlastnictví, je, že je musíme odlišovat od předmětu nebo nosiče, do kterého jsou zachyceny, což i výslovně uvádí zákon o průmyslových vzorech⁵⁹. Zároveň platí, že existence nehmotného statku není spjata s nosičem, a že práva vztahující se k nehmotnému statku zánikem nosiče nezanikají, což je výslovně uvedeno v Autorském zákoně⁶⁰. Z výše uvedeného vyplývá, že nehmotné statky, které jsou vytvořeny tvůrčí nebo například hospodářskou činností, existují nezávisle na jejich hmotném vyjádření.⁶¹ S tímto faktem souvisí další specifická vlastnost nehmotných statků, což je tzv. potenciální ubikvita, neboli všudypřítomnost. Hmotné statky se mohou stát předmětem právních vztahů v momentě, kdy došlo k zachycení v objektivně vnímatelné podobě a mohou tedy být bez ohledu na místo a čas neomezeně využívány kýmkoliv.

Ochrana nehmotných statků

Ve většině právních řádů se setkáváme s jednou ze dvou forem ochrany nehmotných statků, a to buď formou odpovědnostní (liability-based régime) anebo formou absolutních práv (property-based régime).

Do první kategorie patří ochrana skrze právo na ochranu proti nekalé soutěži, která se jako forma ochrany designu v českém právu taktéž vyskytuje⁶², neřadíme ji ovšem mezi práva duševního vlastnictví, založena je právě na odpovědnostním principu a nevyplývají z ní žádná výlučná práva. Na rozdíl od práv duševního vlastnictví je ovšem tato ochrana časově neomezena, tudíž může sloužit jako možnost ochrany například po vypršení patentní ochrany.

Do druhé kategorie řadíme ochranu autorskoprávní, ochranu prostřednictvím zapsaných předmětů a ochranu prostřednictvím nezapsaných předmětů. Do této kategorie spadají práva k duševním vlastnictvím a jejich podstatou je vyloučit jiné osoby z neoprávněného nakládání s nehmotnými statky. Obecně práva k duševnímu vlastnictví dělíme do dvou velkých skupin na první, kterou je autorské právo a práva související s právem autorským a na druhou, kterou jsou práva průmyslová a práva související s právy průmyslovými.⁶³

Jelikož se budu ochraně zapsaných i nezapsaných průmyslových vzorů, autorskému právu a ochranným známkám věnovat mnohem více v na následujících kapitolách, zmíním se

---

⁵⁹ § 10 odst. 1 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

⁶⁰ § 9 odst. 2 Autorského zákona

⁶¹ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu - průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s.14

⁶² § 2981 odst. 3 Občanského zákoníku

⁶³ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu - průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s.14

zde už jen o ochraně proti nekalé soutěži. Jedná se o neformální ochranu, která působí inter partes⁶⁴, nikoliv erga omnes⁶⁵, jako ostatní druhy ochrany. Právní úpravu najdeme v článku 10 bis Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví a také v Občanském zákoníku zvláště pod § 2981 a § 2981, kde jsou uvedeny skutkové podstaty vyvolání nebezpečné záměny a parazitování na pověsti.

---

⁶⁴ „mezi stranami“

⁶⁵ „proti všem“

Autorské právo

„Autorské právo je chápáno jako subjektivní, absolutní právo na ochranu duševního vlastnictví v ideálním a materiálním smyslu zároveň.“⁶⁶ Jedná se o odvětví práva, které jako objektivní právo zahrnuje sumu právních norem, jež upravují vztah autora k dílu a taktéž práva jeho právních nástupců. V současné době existují dvě teorie autorského práva, a to angloamerická, která poskytuje autorovu dílu pouze omezenou převoditelnou ochranu. Druhou je teorie kontinentální, jež chápe autorská práva v přirozenoprávním smyslu a středobodem ochrany je sám autor a jeho práva, která jsou nepřevoditelná.

Historicky tomuto předcházely čtyři různé teorie zdůvodňující nároky autorů k jejich dílům. První byla teorie vlastnictví, nejstarší a nejrozšířenější, vycházející z pojetí vlastnictví autora přímo k exempláři autorského díla, kdy mu patřilo dispoziční právo k duševnímu dílu, jelikož mohl nakládat s rukopisem, který ukrývá jeho myšlenky. Vlastnictví se také v určitých úvahách vztahovalo k autorově myšlence, k tzv. duševnímu substrátu vytvořeného textu, což bylo některými autory považováno za věc nehmotnou, zvláště kvůli její delší životnosti oproti samotné hmotné věci, do které je myšlenka vtělena. I přes to, že měla teorie vlastnictví mnoho různých úvah, spatřovala v autorském právu pouze majetkové zájmy autora. Následně vznikla teorie autorského práva jako práva osobního, kdy je porušení autorského práva považováno za urážku na cti a z toho se vyvozovalo, že je chráněno pouhou vůlí autora. Majetkový aspekt autorského práva je v této teorii až druhotný. Tento rámec dal vzniknout další teorii, která byla postavena na tvrzení, že autorské právo je právem individuálním, jelikož autor má právo na to, aby jeho existence ve spojení s dílem byla uznána společností. Poslední teorie opět vycházela z konceptu autorského práva jakožto práva majetkového, ale na rozdíl od teorie vlastnictví považuje tato práva za převoditelná. Výsledná současná teorie neboli smíšená teorie pak spojuje aspekty přechodících teorií, tedy, že se autorské právo skládá z majetkového aspektu, který je převoditelný, zděditelný a zcizitelný, ale také z osobního aspektu, který je pevně svázán s osobou autora.⁶⁷

---

⁶⁶SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5.s.11

⁶⁷SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5.s.11 a 12

Historie

Jak můžeme vidět už u nástěnných maleb v Altamiře či Lascaux, patří tvořivost k člověku již od nepaměti. Autorská ochrana lidských výtvorů, tak jak ji známe dnes, je však poměrně mladým institutem, ale určité myšlenky individuální lidské tvořivosti v rámci společnosti můžeme nalézt již v antickém Řecku. Ve starém Římě autorství k dílům nemělo žádná specifická řešení. Díla, zejména texty divadelních her, byly psány na objednávku a poté, co autor obdržel honorář za dílo, neměl už žádná další práva k dílu. Autorská ochrana před kopírováním v této době neměla moc opodstatnění, když opisování jakýchkoliv textů bylo velmi náročným procesem, který probíhal buď na panovnických dvorech, nebo v kláštorech. Výsledná díla byla tedy velmi drahá, a proto se ve středověku autorské právo transformovalo do institutu vlastnictví, jehož součástí byla jak duchovní, tak umělecká hodnota díla. Jak jsem zmiňovala výše pod ochranou byl zvláště hmotný předmět, kam byly autorovy myšlenky inkorporovány, a proto například odcizení knihy bylo trestáno jako krádež, ale její kopírování bylo beztrestné. Tedy ve středověku podléhalo ochraně spíše řemeslné zpracování nežli autorova myšlenka.⁶⁸

Změna samozřejmě nastala s vynálezem knihtisku roku 1450, kdy se vytváření kopií najednou stalo výrazně snazším. V průběhu patnáctého století se knihtisk rozšířil z Německa do celé Evropy a začalo vznikat velké množství tiskáren a nakladatelství. S touto vlnou se ovšem začal rozmáhat problém plagiátorství. V této době ale nebyla poskytována ochrana autorovi díla nýbrž tiskaři či nakladateli, jelikož právě těm vznikaly s tiskem či nakladatelskou činností velké náklady. V zájmu ochrany svých práv si tiskaři a nakladatelé museli opatřovat povolení od vrchnosti, tzv. patenty či tiskařská privilegia, které opravňovaly k výhradnímu tisku určitého díla a byly teritoriálně a časově omezeny. Tyto patenty nemají nic společného s patentovým právem, které známe dnes, ale jednalo se o předchůdce moderního autorského práva. Přesněji to byly vrchností vydávané veřejné listiny obsahující právě určitá tiskařská a nakladatelská privilegia. Vydávání těchto patentů zvláště v oblasti teologické literatury sloužilo jako nástroj kontroly církve nad obsahem vydávaných děl, tedy tzv. cenzura. Zřejmě nejstarší a nejznámější tiskařský patent byl udělen tiskařskému mistrovi Johannesovi ze Speyeru v Benátkách roku 1469 a opravňoval k tiskařskému monopolu na dobu pěti let. Toto

---

⁶⁸ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5.s.11 a 12

oprávnění však bylo odvoláno v roce 1470, pár měsíců po smrti jeho držitele, a díky tomu došlo k velkému rozvoji tiskařství v celé Benátské republice.⁶⁹

První anglickou tištěnou knihou v Británii byla „The recuyellod the histories of Troye“, kterou z angličtiny přeložil a vytiskl William Caxton, jenž je považován za zakladatele tohoto řemesla na britských ostrovech. Stejně jako ve většině Evropy i zde byla vydávána tiskařská privilegia. Vývoj autorského práva v Anglii je významně spojen se založením písařského cechu „Guild of Stationer`s“, který měl od svého vzniku na starosti vedle činností písařských a notářských také různé aspekty obchodu s knihami jako iluminace nebo knihvazačství. Po vynálezu knihtisku byla na základě povolení Marie Tudorovny roku 1557 založena speciální společnost knihařů „Stationer`s Company of London“, která měla cechovní monopol na výrobu knih. Tato společnost opět dala přednost poskytování ochrany nakladateli před autorem a taktéž měla oprávnění výkonu cenzury nad vydávanými díly, dokonce mohla nepovolená díla zničit a jejich vydavatele uvěznit. Opravdu zásadní změnou pak bylo přijetí Statutu královny Anny roku 1775, jež se nazýval také Copyright Act. Vydavatelům knih byla tímto statutem udělena čtrnáctiletá ochranná lhůta od jeho vydání. Taktéž byla stanovena lhůta dvacet jedna let na ochranu jakékoliv knihy, která byla již v tisku. Hlavním důvodem vydání statutu byl zájem na ukončení cenzury a zvýšení gramotnosti obyvatelstva. Dále byly na jeho základě zrušeny neomezené tiskové monopoly v rukou pár tiskařů, což vedlo k výraznému růstu konkurence v tomto odvětví, taktéž bylo možné díla vydávat opětovně. Tato úprava vedla až k chápání autorského práva jako přirozeného práva autora.⁷⁰

Systém privilegií pro vydavatele fungoval ve Francii obdobně jako ve výše zmiňovaných zemích. Zde byla privilegia vydávána králem na dobu tří nebo deseti let a po vypršení této doby se dílo stávalo volným k obecnému užití. Začaly se zde objevovat snahy autorů, zvláště divadelních a hudebních děl, o právní ochranu jejich autorství k dílům, jelikož zde panovala praxe, že jakmile bylo divadelní nebo jiné dílo publikované, mohl ho hrát a předvádět každý. V průběhu 17. století se tedy vžila praxe odměňovat autory procenty z výtěžku. Další možností byla také možnost dedikace díla, kdy autoři osobně věnovali dílo či skladbu určité osobě s tím, že odměnou bude finanční dar. V roce 1723 byl vydán Code de la librairie, který uvedenou praxi kodifikoval s tvrzením, že není možné vlastnit myšlenky ani

---

⁶⁹ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5.s.15 a 16

⁷⁰ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5.s.17 až 19

texty, jelikož jsou darem do Boha, který je vyjadřuje prostřednictvím autora. Z toho vyplývá, že tato privilegia může vydávat pouze z boží vůle král, který má navíc jako zástupce Boha na Zemi výsostné oprávnění rozhodnout, komu tato privilegia udělí, a o předmětu tisku. Jelikož se ale o privilegia mohli ucházet pouze členové královského cechu, byli autoři mnohdy nuceni svá díla prodávat vydavatelům z cechu královských tiskařů. Změny samozřejmě nastaly po velké francouzské revoluci, kdy národní konvent přijal novou legislativu, která posilovala autorovu a vydavatelovu odpovědnost za obsah díla, ale neposkytovala žádnou právní ochranu. K většímu posunu pak došlo v roce 1791, kdy vešel zásluhou Pierra Beaumarchaise a dalších autorů zákon, který poskytoval ochranu autorům na využití vlastních děl. Ochrana byla poskytována po dobu života autora. Další úprava pak poskytla monopol ochrany všem autorům spočívající na výhradním právu prodávat a rozšiřovat svá díla, a to po dobu jejich života a deseti let po jejich smrti. Tato norma byla přijata v roce 1793 národním shromážděním pod názvem Deklarace práv génia. V druhé polovině 19. století byla doba autorskoprávní ochrany po smrti autora prodloužena na padesát let.⁷¹

Vzhledem k tomu, že Spojené státy byly z počátku pouze Evropany osídlovanou kolonií, je zde historie autorského práva poměrně složitá. Jelikož hlavní zaměření zde bylo na zemědělskou a průmyslovou produkci, došlo k první kodifikaci autorského práva na federální úrovni až v roce 1790, kdy byl přijat Copyright Act. Před přijetím tohoto zákona byly v jednotlivých státech přijaty jen tři významnější normy věnující se této problematice, které se staly do určité míry podkladem pro autorskoprávní klauzuli v ústavě USA, přesněji čl. 1 odst. 8., jež uvádí, že je pravomocí Kongresu podporovat vědecký pokrok a užitečné znalosti a umění, a to poskytnutím časově omezeného výhradního práva k dílu jejich autorům. Copyright Act poskytoval autorům výhradní právo a svobodu tisku, vydávání a prodeje, a to na čtrnáct let s možností prodloužení na stejnou dobu. Tato ochrana byla poskytována až na základě podání formální žádosti a splnění určitých požadavků. Ve své podstatě byl Copyright Act vlastně z velké části okopírovaným Statutem královny Anny, ale vztahoval se pouze na knihy, mapy a grafy. Dalším rozdílem bylo, že se vztahoval pouze na americké občany. Této mezery v zákoně mnozí vydavatelé využili a začali vydávat díla zahraničních, zejména anglických autorů, bez toho, aby o tom samotní autoři věděli a dostali vůbec nějaký honorář. S tímto byla srozuměna jak vláda, tak občané, jelikož obě strany profitovali z levně získané literatury. To se samozřejmě nelíbilo britským autorům, kteří proti tomuto obcházení jejich autorských nároků podávali petice a Charles Dickens dokonce na tuto nespravedlnost upozorňoval ve svých vystoupeních

---

⁷¹ Tamtéž s. 19 a 20

při cestě po Spojených státech. Bohužel byl pouze označen za chamtivého. Ze strany Anglie byla výsledkem snahy o vyřešení tohoto problému bilaterální smlouva z roku 1838, ale byla Kongresem odmítnuta. V roce 1891 byl pak přijat The Chase Copyright Act, který poskytoval alespoň nějakou míru autorskopravní ochrany, ale opět byla tato ochrana poskytována pouze dílům vydaným ve Spojených státech. Aby se jim dostalo ochrany pod americkým právem, museli britští autoři vydávat svá díla zde. V roce 1909 pak byla stanovena délka autorskopravní ochrany na 28 let s možností prodloužení na stejnou dobu. Autorskopravní ochrana měla v tu dobu tedy dvojí charakter, jelikož existovala na federální úrovni na základě tzv. statutárního autorského práva a pak na úrovni jednotlivých států, kde fungovala na základě common law. Tedy neregistrovaná díla podléhala common law a registrovaná byla pod ochranou federální úpravy. Tyto nesrovnalosti byly upraveny až novým autorským zákonem v roce 1976.⁷²

Historický vývoj autorského práva na území České republiky

Autorské právo na území Československa bylo poprvé upraveno rakouským Nejvyšším císařským patentem k ochraně literárního a uměleckého vlastnictví proti neoprávněnému zveřejnění, dotisku a napodobení z roku 1846.⁷³ Tento autorský patent chránil literární, hudební a umělecká díla proti jejich mechanickému rozmnožování a díla dramatická a hudební proti veřejnému provozování. Ochrana tohoto patentu se nevztahovala ovšem na fotografie, které se v té době začaly rychle rozvíjet. První autorský zákon byl přijat v roce 1895⁷⁴, jenž autorská práva výrazně posílil. Po vzniku samostatného Československa byla tato úprava recepčními normami převzata a taktéž kromě rakouské úpravy byla přejata úprava uherská platící na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Nově byl zřízen již v roce 1919 Patentní úřad v Praze a taktéž bylo založeno Ochranné sdružení autorské československých skladatelů, spisovatelů a nakladatelů hudebních (OSA), které se stalo první organizací zaměřující se na kolektivní správy autorských práv, a to nejprve v oblasti hudební tvorby. První snahy o unifikaci autorského práva přišly poté, co Československo přistoupilo k Bernské úmluvě, o které se více rozepíše později. Byl přijat zákon o č. 106/1923 Sb. o nakladatelské smlouvě, jehož ustanovení pak byla převzata zákonem 218/1926 Sb. o původcovském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým. Tento zákon specifikoval právo původcovské a jeho obsah, trvání a ochranu, a to jak ochranu

---

⁷² SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5.s. 20 až 22

⁷³ ŠEBELOVÁ, Marie. Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura. Brno: Computer Press, 2006. Právo pro denní praxi. ISBN 80-251-1090-7 st. 15

⁷⁴ Zákon č. 197/1895 o právu původcovském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým

na území Československa bez ohledu na státní příslušnost autora, tak ochranu mezinárodní. Ochrana byla dle tohoto zákona poskytována dílům uměleckým a literárním na dobu padesáti let po smrti autora.⁷⁵

Společenskoekonomické změny po roce 1948 se odrazily i v celkovém pojetí autorského práva, a to přijetím zákona č. 115/1953 o právu autorském. Vydání tohoto zákona předcházelo v dubnu 1952 zřízení Úřadu pro vynálezy a zlepšovací náměty, jež byl několikrát přejmenován a byl předchůdcem dnešního Úřadu průmyslového vlastnictví. Tento nový autorský zákon vycházel z jednotnosti autorského práva, tedy jednotnosti složky osobní i majetkové. Pod autorskou ochranou tohoto zákona byl výsledek autorovy duševní tvorby, tedy tvůrčí dílo. Chráněn byl autorův zájem týkající se díla a ochrana vycházela z uznání subjektivního práva autora. V zákoně byl ovšem také vyjádřen obecný zájem lidu na jeho kulturním růstu právě skrze šíření tvůrčí činnosti autorů, která se díky ní má stát účinným nástrojem budování socialistické společnosti. Zajímavý v tomto zákoně byl také průlom autorskoprávní ochrany v případě díla vytvořeného ve vědecké instituci nebo na jiném pracovišti při plnění povinnosti z pracovního poměru. Zde byla zdůrazněna ochrana celku a instituce mohla rozmnoženiny tohoto díla v případě vlastní nezbytné potřeby rozšiřovat zdarma, aniž by potřebovala autorův souhlas, nebo mu byla povinna poskytnout honorář. Tedy se jednalo o určitý druh zaměstnaneckého díla. Po přijetí nové ústavy v roce 1960 došlo i k rekonstrukci autorského práva a byl přijat vedle nového občanského zákoníku⁷⁶ také nový autorský zákon č. 35/1965 Sb., který byl značně stručnější než předchozí úprava. Kromě výčtu, co je předmětem autorského práva, zde byl obsažen i negativní výčet toho, co autorskoprávní ochraně nepodléhá. Dle tohoto zákona bylo právo na ochranu autorství nepřevoditelné na rozdíl od předchozí úpravy.⁷⁷

Po listopadu 1989 bylo opět nutné tehdejší úpravu autorského práva přizpůsobit politickoekonomickým změnám a připravit ji na přechod na tržní ekonomiku. Změnila se hlavně například úprava práv výkonných umělců, a to prodloužením délky trvání jejich práv z 25 na 50 let, stejně tomu tak bylo u autorského práva k filmovým dílům. Nově také byla zavedena možnost finančního odškodnění v případě vzniku závažné újmy nemajetkové povahy jako například urážky na cti nebo zneužití uměleckého díla. Novela taktéž reagovala na vývoj

---

⁷⁵ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5.s.26 až 28

⁷⁶ Zákon č. 40/1964 Sb. občanský zákoník

⁷⁷SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5.s.28 až 31

v oblasti počítačových technologií a programů. Od roku 1989 byl zákon novelizován ještě šestkrát a kvůli začínající nepřehlednosti byl kromě toho ještě přijat souběžně účinný zákon č. 273/1995 Sb. o hromadné správě autorských práv a práv autorskému právu příbuzných.

V současnosti platný autorský zákon č. 121/2000 nabyl účinnosti 1. prosince 2000 a jeho koncepce vychází z maximální snahy o harmonizaci českého práva s unijním právem. Od svého přijetí byl již mnohokrát novelizován a to zvláště z důvodu nutnosti harmonizace úpravy s novými směnicemi EU. Kromě tohoto zákona se také autorskoprávní ochrana řídí dle mezinárodních smluv dle článku 10 Ústavy⁷⁸, mezi které budou zajisté patři níže zmíněná Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl a Dohoda o právech duševního vlastnictví souvisejících s obchodem, jež mají případně odlišné úpravy přednost před zákonem.

Mezinárodní úprava

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl

Z důvodu nedostatku mezinárodní autorskoprávní ochrany vzešel podnět od francouzského spisovatele Victora Huga, jenž byl čestným předsedou Mezinárodní asociace spisovatelů a umělců⁷⁹, k vytvoření multilaterální úmluvy o ochraně práv umělců. Na základě toho byla v 80. letech 19. století řadou evropských zemí přijata tzv. Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl. Tato úmluva přijata 9. září 1886 ve Švýcarském Bernu poprvé zavedla mezinárodně uznávaný minimální standard ochrany autorského práva oproti dřívější úpravě, která fungovala jen na úrovni bilaterální. Ve státech, které k této úmluvě přistoupily, mají autoři stejnou ochranu a používání ani výkon těchto práv nemusí být v daných státech podroben žádným formalitám. Původně byla v členských státech úmluvou stanovena minimální ochrana všech děl kromě fotografických a kinematografických na 50 let po smrti autora. Bernská úmluva byla několikrát upravována a doplňována, a to v roce 1908 v Berlíně, v roce 1928 v Římě, v roce 1948 v Bruselu, v roce 1967 ve Stockholmu a v roce 1971 v Paříži.⁸⁰ V současné době je Bernská úmluva považována za nosný pilíř mezinárodního práva autorského a pozdější mezinárodní smlouvy z ní vycházejí nebo jí inkorporují.⁸¹

---

⁷⁸ Ustanovení čl. 10 Ústavy stanoví: „*Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.*“

⁷⁹ Association Littéraire et Artistique Internationale

⁸⁰ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. s.28 až 31

⁸¹ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 385

Bernská úmluva stojí na třech základních principech – první z nich je princip národního zacházení, který stanoví, že dílům vzniklým v jednom z členských států náleží v ostatních členských státech stejná ochrana jakou tyto státy poskytují dílům vytvořeným svými státními příslušníky. Druhým principem je, že není nutno žádných formalit k vzniku nároku na ochranu, její vznik je tedy garantován automaticky. Třetím principem je nezávislost doby ochrany na době ochrany v zemi původu díla.⁸²

Bernská úmluva ve své úpravě autorské dílo přímo nedefinuje, tudíž se z textu úmluvy nedozvíme, na které předměty se ochrana vztahuje avšak skrze nepřímé definice, jako například v čl. 2 odst. 1⁸³, který stanoví co vše zahrnuje výraz literární a umělecké dílo včetně demonstrativního výčtu příkladů, si můžeme udělat představu. Vyplývá z toho, že se musí jednat o výtvar nebo výsledek procesu lidské tvorby a nikoliv například výsledek pouhé mechanické práce. Potřebná míra tvůrčí činnosti pro to, aby bylo dílo považováno za dílo autorské, zde není vyjádřena a tudíž se tyto požadavky ohledně míry tvůrčí činnosti v jednotlivých zemích značně liší. Zatímco ve Spojených státech stačí pro uznání díla za autorské minimální míra kreativity, u nás nebo v Německu je nutná podstatná nebo jedinečná míra kreativity. Úmluva také stanoví podmínky, aby dílo bylo zachyceno ve vnímatelné podobě a aby tvůrčí činnost autora měla nějakou kvalitu, ať už hodnotu uměleckou nebo vědeckou. Tuto hodnotu má pak autor dle čl. 6 bis⁸⁴ chránit před znetvořením, zkomolením a dalšími změnami.⁸⁵

O správu Bernské úmluvy a dalších mezinárodních smluv v oblasti duševního vlastnictví se od roku 1967 stará Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO), která byla založena Úmluvou o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví.⁸⁶ Jedná se o specializovanou agenturu OSN a jejím hlavním cílem je celosvětová podpora ochrany práv

---

⁸² Summary of the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works (1886). WIPO [online]. [cit. 10.07.2021] Dostupné z: https://www.wipo.int/treaties/en/ip/berne/summary_berne.html

⁸³ Ustanovení čl. 2 odst. 1 Bernské úmluvy stanoví: „Výraz *„literární a umělecká díla“* zahrnuje všechny tvorby oboru literárního, vědeckého nebo uměleckého, neohledně k tomu, jakým způsobem anebo v jaké formě byly reprodukovány, jako: knihy, brožury a jiná slovesná díla; dramatická nebo dramaticko-hudební díla, choreografická a pantomimická díla, pokud jest děj pro jeviště písmeně nebo jiným způsobem upraven; díla hudební s textem nebo bez něho; díla kreslířská, malířská, stavitelská, sochařská; rytecká a kamenotiskařská; ilustrace, zeměpisné mapy; zeměpisné, místopisné, architektonické nebo vědecké plány, náčrty a plastická zobrazení.“

⁸⁴ Ustanovení čl. 6 bis odst 1. Bernské úmluvy stanoví: „Nezávisle na majetkových právech autorských a i po jejich postoupení má autor právo uplatňovat své autorství k dílu a odporovat každému znetvoření, zkomolení nebo jiné změně díla, jakož i jinému zásahu do díla, který by byl na újmu jeho cti nebo dobré pověsti.“

⁸⁵ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu - průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s.95 a 96

⁸⁶ Stálá mise České republiky při Úřadovně OSN a dalších mezinárodních organizacích v Ženevě. Světová organizace duševního vlastnictví. Ministerstvo zahraničních věcí [online]. [cit. 10.07.2021] Dostupné z: https://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/svetovy_obchod/svetova_organizace_dusevniho_vlastnictvi/index.html

duševního vlastnictví skrze vzájemnou spolupráci mezi členskými státy, kterých je v současné době 193.⁸⁷ Jelikož jsou jejími signatáři všechny členské státy EU, má Bernská úmluva nejen interpretační význam pro evropské autorské právo, ale jednou z podmínek vstupu do EU je právě přistoupení k této úmluvě a přizpůsobení národního zákonodárství její úpravě.⁸⁸

Dohoda TRIPS

Dohoda o právech duševního vlastnictví souvisejících s obchodem známá spíše pod anglickou zkratkou TRIPS byla přijata dne 15. dubna 1994 jako příloha Dohody o zřízení Světové obchodní organizace a je i nadále spravována touto organizací. Je tedy výrazně mladší než výše zmiňovaná Bernská úmluva, ale v oblasti autorského práva ji plně inkorporuje s výjimkou osobnostních práv v článku 6 bis. Vzhledem k tomu jsou vlastně smluvní strany Dohody TRIPS povinny upravit svou vnitrostátní úpravu dle Bernské úmluvy, i když nejsou jejími členskými státy.

Od ostatních mezinárodních smluv se odlišuje především svou komplexní úpravou v oblasti autorského práva, práv souvisejících a ostatních práv duševního vlastnictví. Taktéž je jedinečná tím, že obsahuje podrobné závazky ohledně vynucování práv duševního vlastnictví a jeho minimálního hmotněprávního mezinárodního standardu, který stanovily smlouvy předchozí, včetně závazků států zajistit vnitrostátně vynucení duševního vlastnictví a pravidel řešení sporů mezi signatářskými státy dle zvláštního arbitrážního mechanismu WTO. Pokud je zjištěn nesoulad hmotněprávní úpravy členského státu s minimálními mezinárodními standardy, má mu WTO právo uložit a následně i vynutit obchodní opatření.⁸⁹

Dle článku 12⁹⁰ této dohody se na fotografická díla a díla užitého umění nevztahuje jako na ostatní díla povinnost minimální doby ochrany padesáti let od oprávněného uveřejnění, případně vytvoření díla. Ovšem i když může být doba ochrany užitého umění kratší s odkazem na Bernskou úmluvu, nemůže být tato doba kratší než 25 let ode dne vytvoření daného díla.

---

⁸⁷ Inside WIPO. *WIPO*. [online]. [cit. 10.07.2021] Dostupné z: <https://www.wipo.int/about-wipo/en/>

⁸⁸ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 384

⁸⁹ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 388-390

⁹⁰ Ustanovení čl. 12 Dohody TRIPS stanoví: „Kdykoli je doba ochrany díla jiného, než je fotografické dílo nebo dílo užitého umění, počítána na jiném základě, než je život fyzické osoby, nebude tato doba kratší než 50 let od konce kalendářního roku oprávněného uveřejnění díla a pokud chybí takové oprávněné uveřejnění v průběhu 50 let od vytvoření díla, 50 let od konce kalendářního roku vytvoření díla.“

Článek 9 odst. 2⁹¹ Dohody TRIPS mimo jiné upravuje dichotomii myšlenky a jejího vyjádření. Autorské právo zde chrání pouze vyjádření dané myšlenky a nikoliv myšlenku samotnou. Je tedy naprosto v pořádku, když se námět filmu a muzikálu *My Fair Lady* inspiroval knihou George Bernarda Shawa, který se inspiroval v antickém mýtu o kyperském sochaři Pygmalionovi. V tomto případě nedochází k užití autorského díla, ale pouze jeho myšlenky. Stejně jako inspirace dějovou myšlenkou je v případě designu možné se inspirovat liniemi, obrysy či barevnými schémata.⁹²

Česká právní úprava

V české právní úpravě je ochrana výsledků tvůrčí duševní činnosti zakotvena na té nejvyšší úrovni, a to v Listině základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky. Zejména pak článek 34 Listiny odst. 1⁹³ hovoří o ochraně práv duševního vlastnictví, které jsou chráněny zákonem. Na základě tohoto článku Listiny se ovšem ochrany dovolat nelze, ale je možné se dovolat ochrany skrze jednotlivá práva, která autor má. Bude se zejména jednat o článek 15 odst. 2⁹⁴ zaručující svobodu vědeckého bádání a umělecké tvorby, zajisté také článek 10 a 11, které zajišťují právo na ochranu autorovy cti, dobré pověsti a jeho jména a také právo vlastnit majetek s odkazem na osobnostní a majetková práva autora, jež budou podobněji rozebrána níže.⁹⁵

Autorský zákon

V současnosti platný Autorský zákon, který jsem již představila výše, je založen na subjektivním přirozenoprávním pojetí autorských práv. Tato práva stát jednotlivci nepřiznává, ale jejich existenci uznává a Autorský zákon tudíž upravuje pouze jejich výkon a ochranu. I když je obecně vžitě označení zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon obsahuje ještě úpravu tzv. práv souvisejících. Výčet těchto práv nalezneme v § 1 písm. b)⁹⁶ a patří mezi ně například

---

⁹¹ Ustanovení čl. 9 odst. 2 Dohody TRIPS stanoví: „*Autorskoprávní ochrana nebude poskytnuta myšlenkám, postupům, výrobním metodám nebo matematickým pojmům jako takovým, nýbrž jejich vyjádření.*“

⁹² KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s.94 a 95

⁹³ Článek 34 odst. 1 Listiny stanoví: „*Práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.*“

⁹⁴ Článek 15 odst. 2 Listiny stanoví: „*Svoboda vědeckého bádání a umělecké tvorby je zaručena.*“

⁹⁵ KOUKAL, Pavel. *Ústavněprávní limity ochrany „duševního majetku“ a práva vydavatelů tiskových publikací.* Ústav státu a práva Akademie věd České republiky [online]. [cit. 24.08.2021]. Dostupné z: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2020/2/4.Koukal_142-165_2_2020.pdf

⁹⁶ Ustanovení § 1 Autorského zákona stanoví: „*Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropské unie, zároveň navazuje na přímo použitelný předpis Evropské unie a upravuje*
a) práva autora k jeho autorskému dílu,

práva výkonného umělce nebo nakladatele. Předmětem úpravy je také kolektivní správa práv autorských a práv s ní souvisejících, která dříve měla samostatnou úpravu.⁹⁷

Jelikož autorské právo vychází ze systému soukromého práva, spočívá na stejných principech jako základní norma soukromého práva – Občanský zákoník. I zde tedy platí zásada legálních licencí⁹⁸, poctivosti, zákazu zneužití práva, svobodné vůle a další. Jedná se o právo absolutní, tudíž autorská práva vyplývající z této úpravy jsou závazná vůči všem.

Odkazem na § 10 Autorského zákona⁹⁹ stojí česká úprava autorského práva spíše na dualistické koncepci, která dělí autorská práva na osobnostní a majetková, oproti monistickému pojetí, kdy je autorské právo chápáno jako vnitřně jednotné osobně majetkové právo, což je typické pro anglo-americkou právní kulturu, nebo na něm byl postaven předchozí autorský zákon č. 115/1953.¹⁰⁰

Osobnostní práva autora

Jedná se o subjektivní práva autora nemajetkové povahy a existence osobnostních práv je bytostně spjata s osobností tvůrce. Tato práva jsou nepřevoditelná, nelze se jich ani vzdát a po smrti autora zanikají.¹⁰¹ Výjimkou ze zániku osobnostních práv je osobování autorského díla, tedy povinnost uvádět jméno autora při označování díla je zachována a taktéž právo autorových osob blízkých zabráňovat užívání díla po smrti autora způsobem, který snižuje jeho hodnotu.¹⁰²

Výčet osobnostních práv najdeme v prvních třech odstavcích § 11 Autorského zákona¹⁰³ a patří sem právo rozhodnout o zveřejnění díla, osobovat si toto dílo a právo na

---

b) práva související s právem autorským:

- 1. práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu,*
- 2. právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu,*
- 3. právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu,*
- 4. právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání,*
- 5. právo zveřejnitel k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv,*
- 6. právo nakladatele na odměnu,“*

⁹⁷SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 54-56

⁹⁸ Ustanovení čl. 2 odst. 4 stanoví „Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“

⁹⁹ Ustanovení § 10 Autorského zákona stanoví: „Právo autorské zahrnuje výlučná práva osobnostní (§ 11) a výlučná práva majetková (§ 12 a násl.).“

¹⁰⁰SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 54-56

¹⁰¹ § 11 odst. 4 Autorského zákona.

¹⁰² SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 91

¹⁰³ Ustanovení § 11 Autorského zákona stanoví: „(1) Autor má právo rozhodnout o zveřejnění svého díla.

nedotknutelnost tohoto díla. Kromě tří výše zmíněných práv sem patří ještě právo autora na odstoupení od smlouvy pro změnu jeho přesvědčení¹⁰⁴ a právo na autorskou korekturu.¹⁰⁵, které dříve také upravoval Autorský zákon, ale s účinností nového Občanského zákoníku byla úprava přesunuta tam.

Prvním osobnostním právem je právo rozhodnout o zveřejnění díla, tedy právo svolit k prvnímu zpřístupnění díla veřejnosti, čímž se toto právo vyčerpá. Při dalším užití už autor poskytuje oprávnění skrze licenční smlouvu v rámci práv majetkových.¹⁰⁶

Právo osobovat si autorství opravňuje autora k tomu, aby si vynutil uvedení svého jména v souvislosti s užitím díla. Mohlo by se mylně zdát, že toto právo autora opravňuje k tomu, aby si nadiktoval přesné umístění a způsob uvedení svého jména v souvislosti s dílem. Toto by ovšem v praxi nebylo uskutečnitelné třeba v případě, kdy by dva autoři žádali o uvedení na prvním místě v seznamu autorů, jejichž díla byla použita. Hlavním cílem tohoto ustanovení je právo autora rozhodnout si, zda chce být třeba s určitou interpretací svého díla spojován nebo nikoliv.¹⁰⁷

Jednou z v praxi nejsložitějších kapitol autorského práva je právo autora na nedotknutelnost díla a to právě v relaci s velkým množstvím druhů uměleckých a vědeckých děl a možností jejich úpravy a změn. Toto právo zajišťuje, že nikdo nemůže bez souhlasu autora zasahovat do díla a také že uživatel díla nemůže za žádných okolností snižovat hodnotu díla, a to i když se jedná o oprávněné užívání. Ke kontrole slouží institut tzv. autorského dohledu, který musí uživatel díla strpět a nelze na něm trvat pouze ve výjimečných případech.¹⁰⁸

Majetková práva autora

Skrze majetková práva autor realizuje své ekonomické i jiné zájmy spojené s dílem tak, že uděluje svolení k užití svého díla. Stejně jako práva osobnostní jsou majetková práva autora

---

(2) Autor má právo osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla, je-li uvedení autorství při takovém užití obvyklé.

(3) Autor má právo na nedotknutelnost svého díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li tento zákon jinak. Je-li dílo užíváno jinou osobou, nesmí se tak dít způsobem snižujícím hodnotu díla. Autor má právo na dohled nad plněním této povinnosti jinou osobou (autorský dohled), nevyplyvá-li z povahy díla nebo jeho užití jinak, anebo nelze-li po uživateli spravedlivě požadovat, aby autorovi výkon práva na autorský dohled umožnil.“

¹⁰⁴ §2382 Občanského zákoníku

¹⁰⁵ §2385 Občanského zákoníku

¹⁰⁶SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 88

¹⁰⁷ Tamtéž st. 88-89

¹⁰⁸ CHALOUPKOVÁ, Helena a Petr HOLÝ. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář. 3. vyd. Praha: Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-586-5. st. 19

nepřevoditelná, ani se jich autor nemůže vzdát.¹⁰⁹ Může se vzdát pouze jejich výkonu a uplatňování. Na rozdíl od osobnostních práv majetková práva smrtí autora nezanikají, ale dochází k přechodu na dědice.¹¹⁰ Na rozdíl od většiny práv osobnostních, majetková práva trvají nejen za života autora, ale pak ještě sedmdesát let po jeho smrti.¹¹¹ Po uplynutí této doby může každý volně dílo užívat, pokud nebude při užívání snižovat jeho hodnotu a bude uvádět jméno původního autora.

Majetková práva se dělí do dvou kategorií, a to právo dílo užít, kdy demonstrativní výčet jednotlivých způsobů užití díla najdeme v § 12 odst. 4 Autorského zákona¹¹², a na jiná majetková práva¹¹³, která jsou především kompenzačními náhradami za užití děl, kde není ex lege vyžadován souhlas autora.¹¹⁴ Dalším příkladem náhradní odměny je tzv. bestsellerový paragraf¹¹⁵, který ovšem najdeme v Občanském zákoníku. Podrobněji pak jednotlivé způsoby užití díla z demonstrativního výčtu najdeme v § 13-23 Autorského zákona a lze je rozlišit na ty druhy užití děl, které jsou vyjádřeny na hmotném substrátu a ty, jež jsou veřejnosti sdělovány v nematerializované podobě.¹¹⁶ Vzhledem k použití výrazu „zejména“ se jedná o otevřenou množinu způsobů užití děl, a to hlavně s ohledem na vývoj moderních technologií.

Pod jiná majetková práva řadíme právo na odměnu při opětovném prodeji originálu uměleckého díla¹¹⁷ tzv. (*droit de suite*) a právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu¹¹⁸. Obě tato práva není autor oprávněn vykonávat sám, ale pouze skrze kolektivního správce, u kterého je registrován.¹¹⁹

---

¹⁰⁹ § 26 odst. 1 Autorského zákona

¹¹⁰ § 26 odst. 2 Autorského zákona

¹¹¹ § 27 odst. 1 Autorského zákona

¹¹² § 12 odst. 4 Autorského zákona stanoví „Právem dílo užít je zejména

a) právo na rozmnožování díla (§ 13),

b) právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 14),

c) právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 15),

d) právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 16),

e) právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla (§ 17),

f) právo na sdělování díla veřejnosti (§ 18), zejména

1. právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla (§ 19 a 20),

2. právo na vysílání díla rozhlasem či televizí (§ 21),

3. právo na přenos rozhlasového či televizního vysílání díla (§ 22),

4. právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla (§ 23).“

¹¹³ § 24 a § 25 Autorského zákona

¹¹⁴ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 96

¹¹⁵ § 2374 odst. 1 Občanského zákoníku

¹¹⁶ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 101

¹¹⁷ § 24 Autorského zákona

¹¹⁸ § 25 Autorského zákona

¹¹⁹ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 103 a 104

Licence

Autorské právo je vykonáváno zejména licenčními smlouvami, jelikož autorské právo nemá translativní účinky *inter vivos*¹²⁰ jako například právo vlastnické. Pomocí licenčních smluv jsou zakládána užívací práva osobám odlišným od autora. Licenční smlouva jako smluvní typ je upravena v Občanském zákoníku¹²¹ s tím, že speciální úpravu pro licenční smlouvy k předmětům chráněným autorským zákonem najdeme v § 2371–2377. Autor díla, tedy vlastník předmětu licenční smlouvy, si v licenční smlouvě sjedná s osobou, které chce licenci poskytnout, rozsah oprávnění k výkonu práva, za což se zavazuje daná osoba k peněžitému plnění. Písemná forma smlouvy je zde nutná. Ujednání o způsobu a rozsahu užití díla není na rozdíl od ujednání o ceně obligatorní součástí smlouvy, ale je praktické ho do smlouvy zahrnout. Výjimkou z povinnosti uvedení výše odměny za udělení licence nebo alespoň způsobu jejího určení je buď, když se smluvní strany dohodly, že bude licence bezúplatná, nebo pokud je z jednání stran patrný zájem na uzavření smlouvy i bez určení výše odměny.¹²² Uzavřením autorskoprávní licenční smlouvy autorovo právo dílo užít nezaniká, pouze je povinen strpět jeho užívání jinou osobou.¹²³

Oproti výše zmíněným licencím smluvním existují ještě tzv. licence zákonné, které jsou ospravedlněním jinak neoprávněného zásahu do absolutních autorských práv. Většinou se jedná o výjimku pro určitý okruh adresátů. Příkladem je tzv. knihovní licence¹²⁴, kdy knihovny, archivy a vzdělávací instituce nezasahují do autorského práva, když rozmnoží dílo pro své archivní účely nebo například zapůjčí originály diplomové či jiné práce za účelem výzkumu nebo studia atd. Dalšími druhy těchto licencí jsou například licence pro zdravotně postižené nebo úřední a zpravodajské licence.¹²⁵

Zaměstnanecké dílo

Zvláštním typem autorského díla je dílo zaměstnanecké, které vznikne na pokyn zaměstnavatele v pracovněprávním poměru při plnění povinností vyplývajících z tohoto

---

¹²⁰ „mezi živými“

¹²¹ § 2358 a násl. Občanského zákoníku

¹²² § 2366 odst. 1 Občanského zákoníku

¹²³ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s. 101 a 102

¹²⁴ § 37 Autorského zákona

¹²⁵ SRSTKA, Jirí, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 125-130

poměru¹²⁶. Zaměstnanci je v tomto směru poskytnuto pro tvůrčí činnost materiální zázemí, je mu poskytnuta za tvorbu odměna, kterou získá i za vykonávání činnosti, jejímž výsledkem nakonec dílo není a má možnost se vyhnout riziku, které by nesl v případě tvorby mimo pracovní poměr. Pod pojmem zaměstnanecké dílo se nemusí skrývat umělecké veledílo, ale spíše se většinou jedná o reklamní texty, skici, fotografie, scénáře atd.¹²⁷

I když je v § 58 odst. 4 Autorského zákona¹²⁸ výslovně uvedeno, že jsou autorova osobnostní práva k zaměstnaneckému dílu nedotčena, není to zcela pravda. Z osobnostních práv uvedených v § 11 Autorského zákona¹²⁹ pak tedy zaměstnanci ve skutečnosti zůstane jen právo autorského dohledu a právo být za autora označen, a to jen v opodstatněných případech. Samozřejmě rozsah práv, která budou náležet zaměstnanci jakožto autorovi zaměstnaneckého díla, může být do určité míry upraven dohodou se zaměstnavatelem. Oproti tomu autorova majetková práva, jak již z dikce zákona vyplývá, vykonává zaměstnavatel svým jménem na svůj účet.

Právní úprava myslí i na ochranu zaměstnance-autora v případech kdy zaměstnavatel zanedbává výkon majetkových práv k dílu. Zaměstnanec tak má právo požádat zaměstnavatele o udělení licence k dílu, s tím, že zaměstnavatel může odmítnout pouze ze závažných důvodů.¹³⁰

---

¹²⁶ § 58 a násl. Autorského zákona

¹²⁷ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 181 a 182

¹²⁸ Ustanovení § 58 odst. 4 Autorského zákona stanoví: „*Autorova osobnostní práva k zaměstnaneckému dílu zůstávají nedotčena. Vykonává-li zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu, má se za to, že autor svolil ke zveřejnění, úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem, zařazení do díla souborného, jakož i k tomu, aby uváděl zaměstnanecké dílo na veřejnost pod svým jménem, ledaže je sjednáno jinak.*“

¹²⁹ Ustanovení § 11 Autorského zákona stanoví:

„(1) Autor má právo rozhodnout o zveřejnění svého díla.

(2) Autor má právo osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla, je-li uvedení autorství při takovém užití obvyklé.

(3) Autor má právo na nedotknutelnost svého díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li tento zákon jinak. Je-li dílo užíváno jinou osobou, nesmí se tak dít způsobem snižujícím hodnotu díla. Autor má právo na dohled nad plněním této povinnosti jinou osobou (autorský dohled), nevyplyvá-li z povahy díla nebo jeho užití jinak, anebo nelze-li po uživateli spravedlivě požadovat, aby autorovi výkon práva na autorský dohled umožnil.

(4) Osobnostních práv se autor nemůže vzdát; tato práva jsou nepřevoditelná a smrtí autora zanikají. Ustanovení odstavce 5 tím není dotčeno.

(5) Po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu. Dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím hodnotu díla. Je-li to obvyklé a nejde-li o dílo anonymní, musí být při jeho užití uveden autor. Ochrany se může domáhat i po zániku majetkových práv osoba autorovi blízká, právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce.“

¹³⁰ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5. st. 181 a 182

V módním průmyslu se budeme se zaměstnaneckými díly setkávat poměrně často, jelikož hlavní návrháři značek jsou většinou zaměstnanci módních domů, pokud se tedy nebude jednat o spolupráce na základě licencí, o kterých jsem psala výše.

Autorské dílo

Jako předmět autorského práva je Autorským zákonem vymezeno autorské dílo, čímž tento zákon navazuje na kontinentální úpravu zakotvenou Bernskou úmluvou.¹³¹ Autorské dílo definuje generální klauzule v § 2 odst. 1 Autorského zákona¹³², která nejen uvádí podmínky, při jejichž splnění má dílo autorskoprávní ochranu bez jakékoliv formální registrace, ale také demonstrativní výčet druhů děl. Základním pojmovým znakem díla je, že je výsledkem jedinečné tvůrčí činnosti autora a zákon stanoví dvě kategorie děl – díla umělecká a vědecká.¹³³ Jedinečnost je v tomto směru nutno chápat jako projev individuality autora a nutnost neexistence stejného nebo zaměnitelného díla pod touto ochranou. Předmětem autorského práva nemůže být tedy to, co již existuje bez ohledu na tvůrčí činnost autora, nebo je natolik předem determinováno, že zde již není prostor pro jedinečnou tvůrčí činnost autora. Tím pádem dvě rozdílné osoby velmi snadno dojdou ke stejnému výtvaru.¹³⁴ Dále musí být způsobilé být objektivně vnímáno smysly alespoň určitou skupinou osob a jeho podoba může být i elektronická, což je v zákoně výslovně uvedeno. Tato podmínka ovšem nelpí na tom, aby mělo dílo neustále svůj hmotný substrát. Autorem autorského díla dle § 5 odst. 1 Autorského zákona¹³⁵ může být pouze fyzická osoba, jelikož pouze ta je nadána tvůrčí schopností. Oproti tomu v angloamerické koncepci, kde může být originálním nabyvatelem autorských práv ze zákona i právnická osoba.¹³⁶ Autorské dílo je pojmem objektivním, a tudíž nelze pouhou

---

¹³¹ CHALOUPKOVÁ, Helena a Petr HOLÝ. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář. 3. vyd. Praha: Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-586-5. st. 3

¹³² Ustanovení § 2 odst. 1 Autorského zákona stanoví:

„Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografií, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.“

¹³³ CHALOUPKOVÁ, Helena a Petr HOLÝ. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář. 3. vyd. Praha: Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-586-5. st. 3

¹³⁴ ŠEBELOVÁ, Marie. Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura. Brno: Computer Press, 2006. Právo pro denní praxi. ISBN 80-251-1090-7. st. 26

¹³⁵ Ustanovení § 5 odst. 1 Autorského zákona stanoví: *„Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.“*

¹³⁶ CHALOUPKOVÁ, Helena a Petr HOLÝ. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář. 3. vyd. Praha: Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-586-5. st. 11

dohodou stran rozhodnout o tom, zda některé dílo je dílem autorským nebo není. Takováto dohoda by byla absolutně neplatná, jelikož arbitrem v rozhodování v této věci může být výhradně soud.¹³⁷

Autorské dílo v módním průmyslu

Jak bylo zmiňováno výše, nejčastější formou ochrany duševního vlastnictví v módním průmyslu jsou ochranné známky a průmyslové vzory. Autorský zákon ve své generální klauzuli sice přímo oděvy nezmiňuje, ale můžeme je společně s botami, šperky a dalšími doplňky subsumovat pod autorská díla užitého umění, ale pouze pokud naplní výše zmiňované pojmové znaky. Co se týče konfekce, se kterou se běžně setkáváme, bude sice splňovat podmínku objektivní vnímatelné podoby a výsledku tvůrčí činnosti člověka, ale bude ve většině případů postrádat jedinečnost. Zde mají bohužel módní návrháři velmi ztíženou práci v tom, že hlavním rysem, který od oblečení konzument požaduje, je funkčnost, tedy nositelnost. Samozřejmě, že pod autorskoprávní ochranu nemusí spadat celý oděv, ale třeba jen velmi speciální motiv či samotný návrh oděvu. S odkazem na § 2 odst. 3 Autorského zákona¹³⁸ by se měla vztahovat autorskoprávní ochrana na kreslenou skicu určitého oděvu nebo například střih, pokud je dostatečně jedinečný, jelikož i když pouhé myšlenky v tomto směru nejsou chráněny, jedná se již v tomto případě o jejich zhmotnění a vývojovou fázi budoucího oděvu. Dále by tyto návrhy mohly být samostatně chráněny jako dílo grafické či malířské.

Naplnění chybějícího požadavku jedinečnosti u výše zmiňované konfekce bychom v rámci módního průmyslu našli u zakázkové nebo vysoké krejčoviny, tedy tzv. made-to-measure a haute couture. V obou případech se jedná o oděvy ušité v jednom nebo jen malém množství kusů, s velkou mírou podílu ruční práce za použití velmi luxusních materiálů. Pokud se však módnímu domu nebo návrháři podaří splnit podmínky stanovené Federací vysoké krejčoviny a módy¹³⁹ a stanou se tak jejími členy, jsou jejich díla vysoké krejčoviny chráněna autorským právem dle francouzské právní úpravy.¹⁴⁰ Jelikož Francouzi neberou své označení módní velmoci na lehkou váhu, od roku 1945 je označení „Haute Couture“ legálně registrovaným označením původu a toto označení smějí používat pouze módní domy, které pro

---

¹³⁷ CHALOUPKOVÁ, Helena a Petr HOLÝ. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář. 3. vyd. Praha: Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-586-5. st. 3

¹³⁸ Ustanovení § 2 odst. 3 Autorského zákona stanoví: „Právo autorské se vztahuje na dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části, včetně názvu a jmen postav, pokud splňují podmínky podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2, jde-li o předměty práva autorského v něm uvedené.“

¹³⁹ La Fédération de la Haute Couture et de la Mode

¹⁴⁰ ŠUDRYCHOVÁ, Šarlota. *Módu zdražuje právní ochrana*. Česká advokátní komora. [online]. [cit. 20.7.2021] Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=16332>

daný rok schválila speciální komise pod záštitou francouzského ministerstva průmyslu.¹⁴¹ Jednou z podmínek je účast na Haute Couture Fashion Weeku, který se koná dvakrát ročně v Paříži, a každý módní dům zde musí představit minimálně 35 modelů na jedné přehlídce. Vzhledem k tomu, že ještě musí vlastnit ateliér v Paříži s minimálně patnácti zaměstnanci na plný úvazek a všechny modely jsou do detailu vyráběny ručně, některé značky se dobrovolně tohoto privilegia vzdávají, jelikož je pro ně plnění těchto podmínek finančně neúnosné.¹⁴²

Soudní spory v rámci porušení autorskoprávní ochrany nebývají v módním průmyslu tak časté, jako například spory známkoprávní, ale dochází k nim v případech, kdy jsou použita grafická, fotografická nebo malířská díla bez souhlasu jejich autora jako potisk na tričkách či vzory na šatech. Jedním takovým byl zrovna soudní spor graffiti umělce známého pod pseudonymem Rime, který žaloval módního návrháře Jeremyho Scotta za neoprávněné použití jeho graffiti s názvem „Vandal Eyes“ na šatech pro módní dům Moschino v kolekci podzim/zima 2015. Těmto šatům se dostalo obrovské pozornosti, jelikož je mimo jiné vynesla zpěvačka Katy Perry na prestižní Met Gala a výsledkem byl šestnáctiprocentní nárůst zisků módního domu Moschino. Návrhář se bránil tím, že graffiti nejsou autorským dílem. Soudní spor skončil mimosoudním vyrovnáním a otázka, zda jsou graffiti chráněny autorským právem nebo ne zůstala nezodpovězena.¹⁴³ Tento případ byl opravdu komplikovaný, jelikož zde nepanovala shoda, zda byly graffiti vůbec vytvořeny na budově legálně, ale při legálním vyhotovení a při určité jedinečnosti, což je na posouzení odborníků, by se dle české úpravy o autorské dílo jednat mohlo. Jedním příkladem za všechny je streetartový umělec Banksy, jehož díla jsou opravdu jedinečná, kromě náhodných městských zdí zdobí i zdi světových galerií a v Británii bylo dokonce jeho graffiti dívky s balonkem zvoleno nejoblíbenějším uměleckým dílem.¹⁴⁴

Velmi oblíbené jsou v současné době spolupráce módních značek jako je například Dior nebo Louis Vuitton s různými současnými umělci. U obou výše zmíněných značek se jejich klasická kabelka změnila v malířské plátno nebo dokonce sošku. Velkou oblibu si tyto limitované edice získávají i u klientů, kteří vědí, že investují do uměleckého díla, a nikoliv do pouhé kabelky. Na rozdíl od případu zmíněného v předchozím odstavci tyto spolupráce

---

¹⁴¹ History - *Fédération de la Haute Couture et de la Mode*. [online]. [cit. 20.7.2021] Dostupné z: <https://fhcm.paris/en/the-federation/history/>

¹⁴² STREET, Mikelle. *Couture 101: The Basics You Should Know About Haute Couture*. Observer. [online]. [cit. 20.7.2021] Dostupné z: <https://observer.com/2016/01/couture-101-the-basics-of-haute-couture/>

¹⁴³ SHAW, Anny. *Graffiti artist to settle legal case against Moschino*. The Art Newspaper [online]. [cit. 20.7.2021] Dostupné z: <https://www.theartnewspaper.com/news/graffiti-artist-to-settle-legal-case-against-moschino>

¹⁴⁴ ŘÍHA, Jakub. *Banksyho Dívka s balónkem se v Británii stala nejoblíbenějším uměleckým dílem*. Seznam Zprávy. [online]. [cit. 20.7.2021]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/banksyho-divka-s-balonkem-se-v-britanii-stala-nejoblibenejsim-umeleckym-dilem-34893>

většinou probíhají na základě licencí, kdy umělec zůstává autorem dané upravené kabelky, ale propůjčuje svá majetková práva módnímu domu.

Průmyslové vzory

V této kapitole se od autorského práva přesuneme do druhé skupiny práv k duševnímu vlastnictví a to k právům průmyslového vlastnictví. V souvislosti s módním průmyslem je nejčastěji spojována právě ochrana průmyslovými vzory a pak taktéž ochrannými známkami, na které se zaměřím v následující kapitole. Na rozdíl od autorského práva, průmyslové vzory a ochranné známky poskytují ochranu i výtvorům, které jsou produkovány ve větším množství a tudíž již nemají v sobě potřebný punc jedinečnosti.

I když je právní úprava průmyslových vzorů zařazována mezi průmyslová práva, jedná se o zvláštní samostatný předmět, který má spíše povahu výsledku tvůrčí činnosti designerů, nežli řešení technické povahy jako je tomu u vynálezů a užitných vzorů. Leží tzv. na pomezí světa umění a techniky, proto mají průmyslové vzory blízko jak k vynálezům, tak k autorským dílům. Jedná se ovšem o jednu z nejvýznamnějších forem ochrany designu. V dnešní době bychom však místo již historického označení „vzor“, jehož význam byl dříve „forma“ nebo „matrice“, asi použili spíše výstižnější pojem „design“.¹⁴⁵

Jak již bylo zmíněno, průmyslový vzor je samostatným předmětem průmyslověprávní ochrany, kdy je pod jeho ochranou vizuální, estetický a dekorativní aspekt výrobku. Tato ochrana se nevztahuje na vlastní technické řešení výrobků, ani na jeho konstrukci či metodu nebo postup jeho výroby. Pro nejpřesnější charakteristiku průmyslového vzoru bude vhodné nahlédnout přímo do Zákona ochrany průmyslových vzorů, kde § 2 písm. a) nalezneme následující definici: „*Pro účely tohoto zákona se rozumí průmyslovým vzorem vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného, nebo jeho zdobení,*“ Ze zákona vyplývá, že mohou být chráněny, jak například plošné vzory koberců, tapet a textilií, tak i trojrozměrné výroby jako například karosérie automobilů, nábytek nebo třeba kabelky.¹⁴⁶ Použití částice „zejména“ znamená, že se jedná o demonstrativní výčet vzhledových znaků průmyslového vzoru. Obsahem tohoto pojmu jsou tedy pouze vizuálně vnímatelné vlastnosti předmětu, které výrobek získal od svého designéra.

Průmyslovým vzor je nehmotným statek, jež má všechny jeho charakteristické vlastnosti, jakými jsou nezužitelnost, nezničitelnost, potenciální ubikvita atd. Jelikož se jedná o výsledek tvůrčí činnosti designéra, jsou s průmyslovým vzorem spojena jak práva

---

¹⁴⁵ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s. 25

¹⁴⁶ HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. Práva k průmyslovému vlastnictví. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Právní učebnice. ISBN 978-80-7400-417-9. st. 251 a 252

majetková¹⁴⁷, tak práva osobnostní¹⁴⁸. Právě kvůli této dualitě práv nelze průmyslový vzor považovat za věc v právním smyslu. Vzhledem k tomu, že nehmotnými věcmi mohou být jen práva bez hmotné podstaty, která jsou výlučně předmětem práv majetkových, nemůže být průmyslový vzor ani věcí nehmotnou jelikož nesplňuje tyto znaky.¹⁴⁹

Historie

Předzvěst dnešních průmyslových vzorů můžeme najít v patnáctém století ve francouzském Lyonu, kde byla za vlády Ludvíka XI. výrobcům tkanin udělována královská privilegia i v případě, když napodobovali zahraniční vzory. Za vlády Ludvíka XVI. byl v roce 1787 rozpracován návrh zákona, který ochranu rozšiřoval na celé území Francie. K jeho provedení však nakonec nedošlo.¹⁵⁰

Úprava průmyslových patentů na našem území sahá až do 50. let devatenáctého století. Ochrana tzv. vzhledovým vzorům (*Geschmackmuster*) byla poskytována na základě Císařského patentu č. 237/1858 ř.z., který rozlišoval ploché vzorky (*dessiny*) a vzorky trojrozměrné (*modely*). Již zde byl zaveden registrační princip a toto přihlašování probíhalo u zápisných úřadů, jimiž byly obchodní a živnostenské komory. Novost zde zkoumána nebyla, přihlášky byly podrobeny pouze formálnímu průzkumu. Řízení o neplatnosti zápisu pak prováděly obecní úřady a až zde bylo možné zkoumat zápisnou způsobilost. O náhradě škody ve věci neoprávněného užití vzorů pak rozhodovaly soudy.¹⁵¹

Tato úprava u nás platila až do roku 1951, kdy byl přijat zákon č. 8/1952 Sb. o ochranných známkách a chráněných vzorech. Dle nové úpravy požívaly ochrany „*nové vnější úpravy výrobků, použitelné při jejich průmyslové výrobě*“¹⁵², kdy vnější úpravou výrobku byl, jak zvláštní tvar výrobku, tak třeba zvláštní úprava barev nebo obrysů. Zápisným úřadem byl Úřad pro vynálezy a zlepšovací náměty v Praze a spory ohledně práva na chráněný vzor pak rozhodovaly soudy. Tento zákon byl nahrazen úpravou zákona č. 84/1972 Sb. o objevech, vynálezech, zlepšovacích návrzích a průmyslových vzorech, jež byla platná až do konce roku 1990. Ochrana průmyslovým vzorům byla poskytována dvěma způsoby, a to ve formě patentu

---

¹⁴⁷ § 12 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

¹⁴⁸ § 18 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

¹⁴⁹ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. 10

¹⁵⁰ HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. Práva k průmyslovému vlastnictví. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-417-9. st. 251 a 252

¹⁵¹ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. XIX

¹⁵² § 15 odst. 1 zákona č. 8/1952 Sb. o ochranných známkách a průmyslových vzorech

nebo osvědčení, které vydával Úřad pro vynálezy a objevy v Praze. Osvědčení na rozdíl od patentů poskytovala tzv. nevýlučnou ochranu. Původci průmyslového vzoru v rámci této ochrany náležela odměna a příslušelo mu autorství. Ovšem výkon práv z poskytnuté ochrany náležel státní organizaci, ve které původce pracoval nebo do jejíhož předmětu činnosti průmyslový vzor spadal. Oproti tomu patent na průmyslový vzor představoval výlučnou formu ochrany náležející původci, tak jak ji známe dnes. Ochrana průmyslového vzoru formou patentu však v zásadě nebyla udělována československým státním příslušníkům, ale pouze cizincům nebo zahraničním korporacím. Ochrana zde byla poskytována na základě registračního principu a přihláška byla ve správním řízení podrobena formálnímu i věcnému průzkumu. Podmínkami zápisné způsobilosti byla hlavně novost, průmyslová využitelnost a řešení vnějšího vzhledu výrobku.¹⁵³

Nová úprava byla přijata velmi brzy po pádu komunismu a tentokrát byla úprava průmyslových vzorů upravena společně s vynálezy a zlepšovacemi návrhy v zákoně č. 527/1990 Sb., jehož původní název zněl „o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích“. Tento zákon je v platnosti do současnosti, ale část úpravy o průmyslových vzorech byla vyjmuta do samostatného zákona¹⁵⁴, kterému se budu věnovat později. Konstrukce nevýlučné ochrany předchozí úpravy byla opuštěna, ale podmínky zápisné způsobilosti se v podstatě nezměnily. Oproti dnešnímu stavu ochrana působila až ode dne zápisu průmyslového vzoru do rejstříku a tudíž dle dikce zákona se tímto dnem stal přihlašovatel majitelem průmyslového vzoru. Osvědčení o zápisu průmyslového vzoru pak bylo formou ochrany.¹⁵⁵

Mezinárodní úprava průmyslových vzorů

Mezinárodní úpravu právní ochrany průmyslových vzorů najdeme zejména v mezinárodních smlouvách týkajících se duševního vlastnictví a jsou jimi hlavně Pařížská unijní úmluva, Bernská úmluva, která byla již zmiňována ve spojitosti s autorským právem, stejně tak Dohoda TRIPS, nejdůležitější z nich je Haagská dohoda o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů.

---

¹⁵³ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. XIX a XX

¹⁵⁴ Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů

¹⁵⁵ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. XIX a XX

Pařížská unijní úmluva

Pařížská unijní úmluva je z výše zmiňovaných nejstarší přijatou mezinárodní smlouvou, jelikož byla schválena již v roce 1883 a od té doby prošla řadou změn a revizí. Hlavním důvodem vzniku úmluvy byla snaha eliminovat teritoriální překážky mezi úpravami průmyslových práv v jednotlivých státech, a zvláště pak odstranit nerovné zacházení často uplatňované vůči zahraničním státním příslušníkům.¹⁵⁶ Právě tato mezinárodní smlouva byla prvním významným krokem, který pomohl tvůrcům zajistit ochranu jejich duševních výtvorů v jiných zemích. Samozřejmě, že se Pařížská úmluva vztahuje na průmyslová práva v širším smyslu, jelikož obsahuje, jak úpravu průmyslových vzorů, tak patentů, ochranných známek, užitečných vzorů, obchodních názvů, zeměpisných označení atd.¹⁵⁷ Smluvních států Pařížské úmluvy je v dnešní době 177¹⁵⁸ a společně tvoří tzv. Pařížskou unii, která se v roce 1967 začlenila do Světové organizace duševního vlastnictví. S ohledem na velkou rozdílnost v národních úpravách Pařížská úmluva neupravuje, jakou formou mají být průmyslové vzory chráněny. Avšak kromě závazku členských států chránit průmyslové vzory na svém území, obsahuje také řadu ustanovení, která stanoví určitý právní rámec pro národní úpravy. Patří sem zejména ustanovení o zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti tzv. národní režim¹⁵⁹, právo priority¹⁶⁰ a zákaz zániku ochrany pro nevyužívání¹⁶¹.¹⁶²

Bernská úmluva

Obecně byla Bernská úmluva představena již v předchozí kapitole v souvislosti s autorským právem. Kromě autorské ochrany užitého umění ovšem zmiňuje i ochranu průmyslovými vzory, a to následovně v článku 2 odst. 7 „*Zákonodárstvím států Unie se vyhrazuje, aby upravila se zřetelem na ustanovení článku 7 odst. 4 této úmluvy rozsah působnosti jejich zákonů na díle užitého umění a na průmyslové vzory a modely, jakož i*

---

¹⁵⁶ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu - průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s. 28 a 29

¹⁵⁷ Paris Convention for the Protection of Industrial Property. *WIPO* [online]. [cit. 26.7.2021] Dostupné z: <https://www.wipo.int/treaties/en/ip/paris/>

¹⁵⁸ WIPO-Administered Treaties. *WIPO IP Portal* [online]. [cit. 26.7.2021] Dostupné z: https://wipolex.wipo.int/en/treaties/ShowResults?search_what=C&treaty_id=2

¹⁵⁹ Článek 2 Pařížské unijní úmluvy

¹⁶⁰ Ustanovení čl. 4A odst. 1 Pařížské unijní úmluvy stanoví: „*Kdo řádně podá žádost o patent na vynález (příhlášku vynálezu), o užitečný vzor, o průmyslový vzor nebo model, o tovární nebo obchodní známku v jedné z unijních zemí, nebo jeho právní nástupce, bude ve lhůtách níže uvedených požívat prioritního práva při podání příhlášky v ostatních zemích.*“

¹⁶¹ Článek 5B Pařížské unijní úmluvy

¹⁶² KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu - průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s. 28 a 29

podmínky, za nichž jsou taková díla vzory a modely chráněny. Pro díla, jež jsou ve státě původu chráněna pouze jako vzory a modely, lze se v jiném státě Unie dovolávat jen zvláštní ochrany, jaká se přiznává v tomto státě vzorům a modelům; neposkytuje-li se však v tomto státě taková zvláštní ochrana, budou tato díla chráněna jako díla umělecká.“ Taktéž ale Bernská úmluva stanoví, že závazek ochrany díla se vztahuje pouze na užité umění a pouze pokud se zároveň jedná o dílo umělecké. Zda je určitý vzhled výrobku považován za umělecké dílo, je ale ponecháno právní úpravě členských států. Stejně jako Pařížská unijní úmluva výslovně neupravuje, jakým způsobem mají smluvní státy poskytovat ochranu osobitěmu vzhledu výrobku, tedy zda cestou autorskoprávní ochrany či průmyslověprávní. Co tato úmluva ale řeší, je konflikt mezi úpravami v jednotlivých státech, tedy pokud je dílo chráněno ve státě původu formou průmyslového vzoru, je možné se dovolat pouze této ochrany v ostatních státech, pokud je však poskytována. Pokud stát, kde má být tato ochrana poskytnuta, průmyslověprávní ochranu tomuto dílu neposkytuje, bude toto dílo chráněno jako dílo umělecké, ale pouze pokud naplní definiční znaky autorského díla.¹⁶³

Dohoda TRIPS

Stejně jako Bernská úmluva, Dohoda TRIP již byla podrobněji rozebírána ve spojitosti s autorským právem. Tato dohoda stejně jako obě přechozí mezinárodní smlouvy nestanoví, jakým způsobem mají ochranu průmyslových vzorů poskytovat. Výjimkou je úprava textilních vzorů, kde má být dáno na výběr mezi ochranou autorskoprávní anebo ochranou prostřednictvím zvláštní úpravy průmyslových vzorů. Kromě výše uvedeného jde Dohoda TRIPS ještě dále a v článku 25¹⁶⁴ stanoví závazek členským státům, aby poskytovaly ochranu nezávisle vytvořeným novým nebo původním průmyslovým vzorům. Znakem jejich zápisné způsobilosti nemusí být zásadně technické nebo funkční hledisko. Minimální doba ochrany průmyslových vzorů by měla činit 10 let.¹⁶⁵

---

¹⁶³ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. XXV a XXVI

¹⁶⁴ Ustanovení čl. 25 odst. 1 Pařížské unijní úmluvy stanoví: „Members shall provide for the protection of independently created industrial designs that are new or original. Members may provide that designs are not new or original if they do not significantly differ from known designs or combinations of known design features. Members may provide that such protection shall not extend to designs dictated essentially by technical or functional considerations.“

¹⁶⁵ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. XXVI

Haagská dohoda

Haagská dohoda, celým názvem Haagská dohoda o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů, je zřejmě nejdůležitější mezinárodní smlouvou, která se týká průmyslových vzorů. Byla uzavřena 6. 10. 1925, ale vstoupila v platnost až 1.6. 1928, a byla od té doby několikrát revidována. Haagská dohoda zahrnuje dva akty, a to akt Haagský a akt Ženevský, kdy každý akt se skládá z různých ustanovení a přistupující země si může vybrat, ke kterému aktu přistoupí. Mezinárodní mezivládní organizace jako je třeba EUIPO však mohou přistupovat pouze k Ženevskému znění dohody.¹⁶⁶ V současné době má dohoda 75 smluvních stran a pokrývá 92 zemí.¹⁶⁷ Česká republika není přímo smluvní stranou Haagské dohody, ale jelikož je jednou ze smluvních stran Evropská unie, je možné chránit průmyslový vzor i na území České republiky, jakožto členského státu EU. Zápisy průmyslových vzorů dle této smlouvy spravuje mezinárodní úřad WIPO.

Hlavním cílem úpravy je umožnit skrze jednu přihlášku u jednoho úřadu zápis průmyslového vzoru v několika smluvních státech najednou. Podání přihlášky i zápis má stejné účinky, jak národní cestou, tak u mezinárodního úřadu. Formální náležitosti mezinárodní přihlášky zkoumá WIPO, při jejich splnění zápis zveřejní a rozešle všem určeným úřadům. Jednotlivé národní úřady zemí, které provádí věcné průzkumy přihlášek, pak po oznámení zveřejnění provedou vlastní kontrolu splnění podmínek zápisné způsobilosti. V případě jejich nesplnění národní úřady zápis částečně nebo plně odmítnou a na daném území není ochrana udělena. Mezinárodní zápis je platný 5 let s tím, že lze opětovně prodlužovat a maximální doba je stanovena v národních úpravách, ale dle Ženevského znění nemůže být kratší než 15 let.¹⁶⁸

Unijní úprava

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES o právní ochraně (průmyslových) vzorů

Směrnice 98/71/ES byla zamýšlena jako nástroj harmonizace národních úprav průmyslových vzorů, který měl pomoci vytvoření jednotného vnitřního trhu. Prvotní záměry vzniku této úpravy byly Evropskou komisí zveřejněny v roce 1991 v Zelené knize o právní

---

¹⁶⁶ Mezinárodní zápis. *EUIPO* [online]. Dostupné z: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/cs/faq-on-the-hague-agreement>

¹⁶⁷ Hague – The International Design System. *WIPO* [online]. [cit. 30.7.2021] Dostupné z: <https://www.wipo.int/hague/en/>

¹⁶⁸ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. XXVI a XXVII

ochraně průmyslových vzorů¹⁶⁹, jednalo se zejména právě o harmonizaci právních úprav členských států a také o unifikaci průmyslových vzorů na unijní úrovni, ke které došlo následně pomocí Nařízení 6/2002/ES.

Směrnice upravuje pouze zapsané průmyslové vzory a ukládá povinnost členským státům zakotvit v právních řádech sui generis režim ochrany, ve kterém bude docházet k zápisu těchto průmyslových vzorů a jejich zveřejňování ve věstníku. Snaží se také sjednotit úpravu zápisné způsobilosti průmyslových vzorů a zakotvit možnost souběžné ochrany designu pomocí autorského práva a zapsaného průmyslového vzoru, tzv. zásadu kumulativnosti ochrany¹⁷⁰. Neurčuje ovšem jaký model ochrany mají státy zvolit, zda novelty examination¹⁷¹ systém nebo non-novelty examination¹⁷² systém.¹⁷³

Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech Společenství (6/2002/ES)

Jak již bylo zmíněno výše, Nařízení 6/2002/ES je nástrojem unifikace právní úpravy průmyslových vzorů na unijní úrovni. Na rozdíl o Směrnice 98/71/ES upravuje dvě formy ochrany designu, a to zapsaný a nezapsaný průmyslový vzor Společenství. Hlavním cílem této úpravy je zavedení jednotné ochrany průmyslových vzorů, která bude mít shodné účinky pro celou Evropskou unii. Tedy ať je průmyslový vzor zapsán, převeden nebo zrušen, tyto účinky jsou platné na celém území EU, s výjimkou licencí, které mohou být poskytnuty jak pro celé území, tak pro území jednoho nebo více členských států. Tato jednotnost v sobě zahrnuje dva aspekty, a to koncentraci zápisného řízení a jednotný účinek soudních rozhodnutí týkajících se průmyslových vzorů.

Řízení o zápisu zapsaných vzorů Společenství probíhá u Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví, který zkontroluje formální náležitosti přihlášky a pak provede věcný průzkum ve dvou oblastech, prvně, zda je průmyslový vzor průmyslovým vzorem dle definice článku 3 písm. a) ¹⁷⁴ tohoto nařízení, dále, zda nějaký jeho prvek neodporuje dobrým mravům

---

¹⁶⁹ v originále Green Paper on the Legal Protection of Industrial Design

¹⁷⁰ Ustanovení čl. 17 Směrnice 98/71/ES: „(Průmyslový) vzor chráněný podle této směrnice právem k (průmyslovému) vzoru, který je v členském státě zapsán, může požívat ochrany také podle právních předpisů o autorském právu takového státu, a to ode dne, kdy byl (průmyslový) vzor vytvořen nebo v jakékoliv formě zachycen. Rozsah a podmínky, za kterých je taková ochrana poskytována včetně požadované úrovně původnosti stanoví každý jednotlivý členský stát.“

¹⁷¹ Zápisný proces s průzkumem zápisné způsobilosti – ochrana s věcným průzkumem

¹⁷² Zápisný proces pouze s prvky formálního průzkumu

¹⁷³ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. XXVII a XXVIII

¹⁷⁴ Ustanovení čl. 3 Nařízení 6/2002/ES stanoví: „Pro účely tohoto nařízení se a) "(průmyslovým) vzorem" rozumí vzhled výrobku jako celku nebo jeho části vyplývající z jeho znaků, zejména z linií, obrysů, barev, tvaru, struktury povrchu, a/nebo materiálu výrobku jako takového, a/nebo jeho dekoru;“

nebo veřejnému pořádku.¹⁷⁵ Kritérium novosti a individuální povahy je pak řešeno až v rámci řízení o prohlášení neplatnosti. V Nařízení 6/2002/ES jsou dále upravena práva k průmyslovému vzoru Společenství¹⁷⁶, nakládání s ním jakožto předmětem vlastnictví¹⁷⁷ a taktéž upravuje poskytování licencí¹⁷⁸. Nařízení poskytuje vlastníkovvi zapsaného průmyslového vzoru Společenství časově omezenou monopolní ochranu, kdy základní doba ochrany je 5 let s maximálním prodloužením na 25 let ode dne podání přihlášky.¹⁷⁹

Důvodem zavedení krátké a neformální ochrany skrze nezapsané průmyslové vzory Společenství byl právě požadavek módního průmyslu a první teze této úpravy se objevily už v Zelené knize. Od ochrany autorskoprávní se tento způsob ochrany liší tím, že se nemusí jednat o staticky jedinečný výsledek tvůrčí duševní činnosti a oproti ochraně nekalosoutěžní zde není nutné, aby byla splněna podmínka rozporu s dobrými mravy soutěže u imitujícího jednání. Nezapsané průmyslové vzory Společenství nejsou striktně odděleným druhem ochrany, ale se zapsanými vzory jak Společenství, tak národními se doplňují. Tedy zprvu nezapsaný vzor může být v tzv. ochranné lhůtě zapsán, a to jak na unijní úrovni, tak národní. Jeho novost a individuální povaha se pak posuzuje ode dne prvního zveřejnění. Jak už z názvu vyplývá, není zde žádné zápisné řízení ani poplatková povinnost, ale ochrana vzniká automaticky okamžikem zpřístupnění veřejnosti¹⁸⁰ či prvním použitím výrobku. Za zpřístupnění veřejnosti se považuje okamžik, kdy se s výrobkem mohla seznámit odborná veřejnost v rámci Unie specializující se v daném oboru při své obchodní činnosti. Od tohoto okamžiku se také počítá doba ochrany, která je 3 roky z podstaty věci tuto dobu nelze prodloužit. I nezapsaný průmyslový vzor musí splňovat quasi podmínky zápisné způsobilosti, tedy naplnit požadavky novosti a individuální povahy. O případné neplatnosti nezapsaného vzoru Společenství může rozhodnout pouze soud pro průmyslové vzory Společenství. Oproti zapsanému vzoru je zde výrazně zúžen katalog výlučných práv, a to pouze na tzv. právo zápořevdní, které opravňuje vlastníka nezapsaného průmyslového vzoru bránit třetím osobám v užívání nezapsaného průmyslového vzoru bez jeho souhlasu, ale pouze pokud napadené užití vyplývá z kopírování chráněného průmyslového vzoru^{181, 182}.

---

¹⁷⁵ Postup zápisu. *EUIPO* [online]. [cit. 2.8.2021] Dostupné z: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/cs/rcd-registration-process>

¹⁷⁶ Článek 14 až 18 Nařízení 6/2002/ES

¹⁷⁷ Článek 27 až 34 Nařízení 6/2002/ES

¹⁷⁸ Článek 32 Nařízení 6/2002/ES

¹⁷⁹ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. XXVIII až XXX

¹⁸⁰ Článek 11 odst. 1 Nařízení 6/2002/ES

¹⁸¹ Článek 19 odst. 1 a 2 Nařízení 6/2002/ES

¹⁸² KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. XXX a XXXI

Česká právní úprava

V současné době platný zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů byl přijat v roce 2000 a byla jím zároveň vyjmuta tato úprava ze zákona č. 527/1990 Sb. Jedná se o výsledek implementace směrnice 98/71/ES. Úprava ochrany zapsaných průmyslových vzorů je v České republice v souladu s unijní úpravou, až na pár odlišností, které ovšem s unijní úpravou nekolidují. Oproti tomu úprava nezapsaných průmyslových vzorů není u nás národní úpravou vůbec upravena a poskytuje jim ochranu na našem území přímo účinné Nařízení 6/2002/ES. Taktéž se na průmyslové vzory u nás bude vztahovat úprava ratifikovaných mezinárodních smluv, které jsou součástí právního řádu ČR, a patří sem výše zmíněná Bernská úmluva, Pařížská unijní úmluva a Dohoda TRIPS.

Zákonná definice průmyslového vzoru dle § 2 písm. a) Zákona o ochraně průmyslových vzorech byla citována již v úvodu této kapitoly a byl zde rozebrán i samotný pojem průmyslový vzor. Pod písmenem b) pak nalezneme i definici výrobku, která je širší než vyplývá z běžného sémantického rozsahu tohoto pojmu, jelikož jsou do ní zahrnuty nejen hmotné průmyslově či řemeslně vyráběné předměty, ale také jednotlivé součástky těchto předmětů, obal, typografický znak a grafický symbol.

Ochrana průmyslových vzorů je u nás postavena na principu registrace s plným věcným průzkumem zápisné způsobilosti. Přihláška průmyslového vzoru je tedy zkoumána nejen z formálního hlediska, ale Úřad průmyslového vlastnictví, který je v této věci pověřeným úřadem, zkoumá zejména, zda je přihlašovaný výrobek vůbec průmyslovým vzorem, zda splňuje zápisná kritéria novosti a individuální povahy, dále zda není v rozporu s dobrými mravy a veřejným pořádkem a na závěr také, zda není v kolizi se starším shodným průmyslovým vzorem s účinky na území ČR¹⁸³.¹⁸⁴ Zápis průmyslového vzoru do rejstříku je prováděn na základě přihlášky, která může být buď jednoduchá nebo hromadná, kdy jsou zapisovány dva a více vzorů, ale musí se vždy jednat pouze o výrobky jedné třídy tzv. Locarnského třídění¹⁸⁵. Podání této přihlášky zakládá právo priority dle Pařížské unijní úmluvy.¹⁸⁶ Kromě původce¹⁸⁷ může přihlášku průmyslového vzoru podat i jeho právní nástupce, který nemusí být pouze fyzická osoba. Právní nástupce původce pak musí k přihlášce doložit doklad o nabytí práva na

---

¹⁸³ § 37 odst. 6 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

¹⁸⁴ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. XX a XXI

¹⁸⁵ Locarnská dohoda

¹⁸⁶ Čl. 4A Pařížské unijní úmluvy

¹⁸⁷ Ustanovení § 2 zákona písm. d) o ochraně průmyslových vzorů stanoví: „původcem průmyslového vzoru ten, kdo průmyslový vzor vytvořil vlastní tvůrčí činností, spolupůvodcem průmyslového vzoru ten, kdo se podílel na tvůrčí činnosti, při níž byl průmyslový vzor vytvořen.“

průmyslový vzor. Jak původců, tak přihlašovatelů může být více. Pokud jsou kumulativně splněny výše zmíněné podmínky zápisné způsobilosti, které nalezneme v § 3 odst. 1 Zákona o ochraně průmyslových vzorů a nepříčí se průmyslový vzor dobrým mravům a veřejnému pořádku, dojde k naplnění principu publicity, vzor je zapsán do rejstříku průmyslových vzorů a informace o této registraci je taktéž zveřejněna ve věstníku. Doba ochrany průmyslového vzoru trvá 5 let od data podání přihlášky¹⁸⁸ a může být opakovaně prodloužena vždy o 5 let. Celková doba ochrany od data podání přihlášky však může být maximálně 25 let¹⁸⁹. Po tuto dobu ochrany je vlastníkovi zapsaného průmyslového vzoru poskytován monopol na právo výlučného užívání a zápovědi¹⁹⁰.

Dále je ochrana průmyslových vzorů, jak je pro práva průmyslová typické, ovládána poplatkovým principem, tedy jak při podávání přihlášky průmyslového vzoru, tak žádosti o obnovu doby ochrany průmyslového vzoru, je nutné uhradit správní poplatek, jehož neuhrazení může mít za následek jednak, že se hledí například na žádost, jako by nebyla podána. nebo dojde k zániku ochrany (při podání žádosti o ochranu v tzv. poshovací lhůtě).¹⁹¹ Další ze zásad, která je typická pro průmyslová práva je zásada teritoriality, kdy se průmyslověprávní ochrana vztahuje na území daného státu, tedy České republiky.

Novost

Novost je blíže specifikována v § 4¹⁹² Zákona o ochraně průmyslových vzorů a jedná se o doslovnou transpozici Směrnice 98/71/ES. Aby byla splněna tato podmínka, musí se tedy jednat o průmyslový vzor, jehož shodný průmyslový vzor nebyl zpřístupněn veřejnosti, a to nejpozději ke dni před podáním přihlášky průmyslového vzoru. Zpřístupnění veřejnosti je pak definováno v § 6 odst. 1) Zákona o ochraně průmyslových vzorů a jedná se zejména o zveřejnění na základě zápisu do rejstříku nebo vystavení, užívání v obchodě nebo jiné způsoby, kterými se tak mohl dostat do povědomí odborných kruhů v rámci Společenství specializujících se v daném odvětví.¹⁹³ Shodnými vzory jsou pak takové, které se liší pouze nepodstatně.

---

¹⁸⁸ § 11 odst. 1 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

¹⁸⁹ § 11 odst. 2 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

¹⁹⁰ § 19 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

¹⁹¹ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. 70

¹⁹² Ustanovení § 4 Zákona o ochraně průmyslových vzorů stanoví: „Průmyslový vzor se považuje za nový, nebyl-li přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti zpřístupněn veřejnosti shodný průmyslový vzor. Průmyslové vzory se považují za shodné, jestliže se jejich znaky liší pouze nepodstatně.“

¹⁹³ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. 21 až 23

Individuální povaha

Druhým základním požadavkem je individuální povaha průmyslového vzoru (§ 5 odst.1 Zákona o ochraně průmyslových vzorů¹⁹⁴), který je dle Zelené knihy zvolen proto, aby byl režim ochrany odlišný od ochrany technických řešení prostřednictvím užitných vzorů nebo patentového práva.¹⁹⁵ K posuzování individuální povahy průmyslového vzoru je využíváno subjektivní hodnocení fiktivního spotřebitele, tzv. informovaného uživatele, kterým je osoba mající ponětí o průmyslových vzorech a setkala se s průmyslovým vzorem při své činnosti, ale nemusí se nutně jednat o designera či osobu zabývající se průmyslovými vzory profesionálně. Individuální povahu vymezují následující tři kategorie, kterými jsou celkový dojem odlišný od dřívějšího vzoru, informovaný uživatel a míra volnosti, kterou měl původce při vývoji průmyslového vzoru¹⁹⁶. Požadavky na míru odlišnosti se liší dle toho do jaké třídy Locarnského třídění daný vzor spadá, jelikož v některých třídách by z důvodu velkého množství zapsaných vzorů nebylo možné další vzory registrovat, tudíž zde je požadavek míry odlišnosti výrazně menší. Oproti tomu v oblastech s malou konkurencí je kladen velký důraz na distinktivitu průmyslového vzoru, aby nebyl vytvořen monopol určitého vzhledu výrobku či tvaru.¹⁹⁷

V souvislosti s individuální povahou je nutné také zmínit pojem rozsah ochrany¹⁹⁸, který je s ní velmi úzce spojen. Rozsah ochrany nehraje význam pouze v případě návrhu na výmaz, které je podáván z důvodu kolize s právy k dříve zapsaným průmyslovým vzorům, ale také v případě, kdy vlastník průmyslového vzoru uplatňuje u soudu svá práva vůči osobě zasahující do těchto práv. Jedná se o vymezenou množinu vzhledových znaků předmětu, k němuž se vztahují práva ze zapsaného průmyslového vzoru, definovanou pozitivními a negativními kritérii.¹⁹⁹

---

¹⁹⁴ Ustanovení § 5 odst. 1 Zákona o ochraně průmyslových vzorů stanoví: „*Průmyslový vzor vykazuje individuální povahu, jestliže celkový dojem, který vyvolává u informovaného uživatele, se liší od celkového dojmu, který u takového uživatele vyvolává průmyslový vzor, který byl zpřístupněn veřejnosti přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti.*“

¹⁹⁵ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s. 60

¹⁹⁶ § 5 odst. 2 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

¹⁹⁷ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s. 61 až 70

¹⁹⁸ § 10 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

¹⁹⁹ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. 58 a 59

Soulad s dobrými mravy a veřejným pořádkem

Dalším požadavkem zápisné způsobilosti je navíc soulad se zásadami veřejného pořádku nebo dobrými mravy, jež je upraven v § 8 Zákona o ochraně průmyslových vzorů²⁰⁰. Opět se jedná o transpozici Směrnice 98/71/ES, ale jelikož mají dobré mravy a veřejný pořádek v každém státě trochu odlišný význam, mohou nastat situace, kdy v některém státě dojde k zamítnutí zápisu určitého vzoru na základě nesplnění tohoto požadavku, i když jinde zapsán byl. V Čechách je veřejný pořádek vnímán jako určitá ochrana materiálních společenských hodnot, ovšem v jiných státech zde může hrát velký význam například vazba na významné náboženství či etnickou menšinu. Oproti tomu dobré mravy se spíše vážou k etickým zásadám a morálním hodnotám dané společnosti.²⁰¹

Práva ze zapsaného průmyslového vzoru

Původce má k průmyslovému vzoru ještě před jeho zápisem do rejstříku průmyslových vzorů jednak právo na původcovství a jednak právo získat průmyslověprávní ochranu, tedy právo na zápis průmyslového vzoru do rejstříku. Právo na původcovství je právem osobnostním a tudíž nepřevoditelným, které spočívá v nároku původce být uveden v přihlášce průmyslového vzoru jako původce²⁰² a zaniká smrtí původce. Dále je pak právo na průmyslový vzor, které je čistě majetkové povahy a lze ho převést smlouvou, u níž není stanovena písemná forma. Jedná se o převod úplný, při němž dochází k tomu, že právo podat přihlášku průmyslového vzoru přechází na nabyvatele. V praxi se tak nejčastěji děje formou písemných inominátních smluv dle § 1746 odst. 2 Občanského zákoníku.

Na základě zápisu průmyslového vzoru jsou jeho vlastníkově přiznána soukromá subjektivní práva majetková působící erga omnes, jež jsou upravena v § 19 odst. 1 Zákona o ochraně průmyslových vzorů²⁰³. Stejně jako je tomu u autorskoprávní ochrany, základ těchto práv vyplývá z čl. 34 odst. 1 Listiny, který poskytuje výsledkům tvůrčí duševní činnosti

---

²⁰⁰ Ustanovení § 8 Zákona o ochraně průmyslových vzorů stanoví: „Úřad do rejstříku nezapiše průmyslový vzor, který je v rozporu se zásadami veřejného pořádku nebo s dobrými mravy.“

²⁰¹ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. 50 až 53

²⁰² § 35 odst. 2 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

²⁰³ Ustanovení § 19 odst. 1 Zákona o ochraně průmyslových vzorů stanoví: „Zápis průmyslového vzoru poskytuje jeho vlastníku výlučné právo užívat průmyslový vzor, bránit třetím osobám užívat jej bez jeho souhlasu, poskytnout souhlas s užíváním průmyslového vzoru jiným osobám nebo na ně právo na průmyslový vzor převést. Užíváním průmyslového vzoru se rozumí zejména výroba, nabízení, uvedení na trh, dovoz, vývoz nebo užívání výrobku, ve kterém je tento průmyslový vzor ztělesněn nebo na kterém je aplikován, nebo skladování takového výrobku k uvedeným účelům.“

zákonnou ochranu. Mezi tato práva patří hlavně právo užívat průmyslový vzor a bránit třetím osobám užívat jej bez souhlasu, jež je také označováno jako právo záповědi. Některá tato práva pak mohou být tzv. vyčerpána²⁰⁴, a to tehdy, pokud je se souhlasem vlastníka vzoru uveden na trh výrobek, ve kterém je průmyslový vzor ztělesněn. Následná distribuce již nepodléhá souhlasu vlastníka vzoru. I když mají tato práva absolutní povahu, je možné je ze zákonných důvodů omezit, a to jednak v zájmu určitého jednání třetích osob, zejména pak takového, které je uskutečňováno pro neobchodní nebo experimentální účely, či pokud se týkají zařízení lodí a letadel registrovaných v jiné zemi, jež se dostaly přechodně na území České republiky²⁰⁵.²⁰⁶ U průmyslových vzorů, na rozdíl od ochranných známek, není stanovena povinnost jejich užívání, tudíž může být určitý průmyslový vzor používán jen pro účely blokáce užívání stejných nebo podobných designů.²⁰⁷

Oproti majetkovým právům autorským lze výše uvedená práva vyplývající ze zapsaného průmyslového vzoru převádět i *inter vivos*, tento převod je translativní, tudíž se nabyvatel stává úplným vlastníkem zapsaného vzoru. Pouze právo na původcovství, jakožto právo osobnostní, zůstává tímto převodem nedotčeno. Převod práv zapsaného průmyslového vzoru, na rozdíl od převodu práva na průmyslový vzor, má předepsanou písemnou formu²⁰⁸ a nejčastější převodní smlouvou jsou opět inominátní smlouvy dle Občanského zákoníku. Subsidiárně se pak použijí ustanovení o kupní, směnné nebo darovací smlouvě. Je nutné zmínit, že na rozdíl od práva na průmyslový vzor a práv k zapsanému průmyslovému vzoru, samotný průmyslový vzor jako nehmotný statek nelze převést na jiného, jelikož není věcí nehmotnou v právním smyslu, jak již bylo rozebráno na začátku této kapitoly.

Kromě výše zmíněného translativního převodu práva, je u průmyslových vzorů možný i převod konstitutivní neboli nepravý, jehož obsahem je svolení k výkonu práv duševního vlastnictví třetí osobou²⁰⁹. V Zákoně o ochraně průmyslových vzorů najdeme úpravu licence v § 32²¹⁰. I přesto, že je ve čtvrtém odstavci odkaz na subsidiární použití obchodního zákoníku,

---

²⁰⁴ § 24 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

²⁰⁵ § 23 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

²⁰⁶ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. 94 až 102

²⁰⁷ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s. 77

²⁰⁸ § 30 odst. 1 Zákona o ochraně průmyslových vzorů

²⁰⁹ § 2358 odst. 1 Občanského zákoníku

²¹⁰ Ustanovení § 32 odst. 1 Zákona o ochraně průmyslových vzorů stanoví: „(1) *Souhlas (licence) k využívání zapsaného průmyslového vzoru se uděluje licenční smlouvou.*

(2) *Licence může být výlučná či nevýlučná.*

(3) *Licenční smlouva nabývá účinnosti vůči třetím osobám zápisem do rejstříku průmyslových vzorů.*

(4) *Na licenční smlouvy a vztahy z nich vzniklé se použije ustanovení obchodního zákoníku.*“

s účinností od roku 2014 se řídí stejně jako licence autorskoprávní úpravou v § 2358 a násl. Občanského zákoníku. Podstatnými náležitostmi licenční smlouvy jsou výslovné udělení oprávnění ze zapsaného průmyslového vzoru, rozsah této licence a úprava licenční odměny. Licence může být sjednána i bezúplatně, ale musí to být výslovně uvedeno ve smlouvě.²¹¹

Kromě uplynutí doby ochrany průmyslového vzoru může také dojít k výmazu průmyslového vzoru, a to z taxativně vymezených důvodů v § 27 odst. 1 Zákona o ochraně průmyslových vzorů. Nejčastějšími důvody výmazu bývá absence novosti a individuální povahy²¹² a z těchto důvodů může podat návrh na výmaz každý. Méně časté pak bývají tzv. kolizní výmazové důvody, kdy došlo ke střetu zapsaného průmyslového vzoru se staršími právy třetích osob²¹³ a návrh na výmaz z těchto důvodů může podat pouze osoba, jejíž práva jsou užíváním příslušného označení v průmyslovém vzoru dotčena. Účinek výmazu průmyslového vzoru je takový, jako kdyby průmyslový vzor nebyl nikdy zapsán.²¹⁴

Využití ochrany průmyslovými vzory v módním průmyslu

Právě kvůli již několikrát zmiňované rychlé proměnlivosti módního průmyslu a vzájemného přejímání trendů, barev a střihů mezi značkami nedochází k velkému využívání zapsaných průmyslových vzorů. Když se podíváme do databáze Úřadu průmyslového vlastnictví, zjistíme, že od začátku letošního roku bylo zapsáno pouze 7 průmyslových vzorů z druhé třídy Locarnského třídění, kam patří oděvní výrobky a galanterie. Z toho vyplývá, že úprava nezapsaných průmyslových vzorů naprosto naplnila svůj předem zamýšlený účel a módní návrháři dávají přednost této neformální dočasné ochraně. Také vzhledem k tomu, že většina běžného oblečení se liší pouze v drobných detailech, nebude vůbec snadné naplnit ona potřebná kritéria novosti a individuální povahy.

Stejně jako u autorského práva je ochrana průmyslovými vzory vhodná spíše pro luxusní módní značky než běžnou konfekci, jelikož zavedené módní domy se většinou snaží o to, aby jejich zboží získalo punc ikony a díky tomu nikdy nevyšlo z módy. Tento punc se podařilo získat kabelkám hlavně Birkin a Kelly francouzské značky Hermès, která je považována za vrchol v oblasti luxusního koženého zboží a dalších doplňků. Není tedy divu, že v roce 2000 dokonce společnost Hermès Sellier patřila mezi deset společností, které podaly v daném roce

---

²¹¹ KOUKAL, Pavel. Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8. st. 150 až 156

²¹² § 27 odst. 1 písm. b) Zákon o ochraně průmyslových vzorů

²¹³ § 27 odst. 1 písm. d) až f) Zákon o ochraně průmyslových vzorů

²¹⁴ KOUKAL, Pavel. Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s. 79 a 80

nejvíce přihlášek průmyslového vzoru u WIPO.²¹⁵ A samozřejmě mezi jejich zapsané průmyslové vzory dle Haagské dohody patří i dva výše zmiňované tvary kabelek²¹⁶ a každým rokem přibývají nové registrované průmyslové vzory inovovaných modelů těchto kabelek a mnoha dalších doplňků. Nejčastěji si registrují limitované edice od známých návrhářů jako například takzvanou Shadow Birkin od Jean-Paul Gaultiera z roku 2009, která se od běžného modelu odlišuje tím, že ikonické zapínání je pouze naznačeno jako reliéf na hladkém koženém povrchu kabelky.²¹⁷ Když už značka Hermès věnuje takové úsilí registraci svých průmyslových vzorů po celém světě, neváhá se pak svých práv domáhat soudní cestou. V roce 2020 třeba vyhrála nad japonským výrobcem kabelek, který napodoboval ikonický 3D tvar kabelky Birkin a ve prospěch Hermès japonský soud pro průmyslové vlastnictví rozhodl i přes to, že dle argumentace žalované strany nemůže ze strany zákazníka dojít k záměně obou produktů už jen kvůli jejich naprosto odlišným cenovým rozmezím a materiálům, ze kterého jsou vyráběny.²¹⁸

V souvislosti s právem módního průmyslu je vhodné také zmínit tzv. trade dress, který najdeme někde mezi ochranou průmyslového vzoru, ochranné známky a prostředků nekalosoutěžní ochrany. S touto úpravou se setkáme zejména ve Spojených státech a ve Velké Británii. V odborné literatuře můžeme pak najít tuto obsáhlou definici: „*Za „trade dress“ se zpravidla považuje právní pojem obecně odkazující na znaky vnějšího vzhledu výrobků nebo jejich balení, které významně ovlivňuje spotřebitelské poznatky o zdroji výrobků. Zahrnuje specifické rysy velikosti, tvaru, barev, designu, textury, s níž veřejnost spojuje informace o zdroji výrobku. Může odkazovat na balení výrobku, jeho označování, způsob prezentace, reklamní podpory a strategie, včetně užívání distinktivních grafických znaků.*“²¹⁹ Hlavním smyslem trade dress je ochrana ekonomických a intelektuálních investic, které byly do daného výrobku či firemní identity vloženy. Rozhodně by skrze tuto úpravu nemělo docházet k monopolizaci například určitých tvarů, které podporující lepší funkčnost předmětu, ale je zde snaha ochránit rysy, které jsou pro zákazníka snadno zapamatovatelné v souvislosti s danou značkou či výrobkem. Pro získání ochrany skrze trade dress musí být naplněny následující podmínky. Výrobek pod ochranou trade dressu neslouží k funkčnímu účelu, má odlišovací

---

²¹⁵ 2000: A Record Year for the International Registration of Trademark and Industrial Designs. *WIPO* [online]. [cit. 10.8.2021] Dostupné z: https://www.wipo.int/pressroom/en/prdocs/2001/wipo_upd_2001_126.html

²¹⁶ IP and Business: Intellectual Property in the Fashion Industry. *WIPO Magazine* [online]. [cit. 10.8.2021] Dostupné z: https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2005/03/article_0009.html

²¹⁷ WIPO Global Design Database. *WIPO IP Portal* [online]. [cit. 10.8.2021] Dostupné z: <https://www3.wipo.int/designdb/en/showData.jsp?ID=HAGUE.D071429>

²¹⁸ Hermès Beats Out Japanese Handbag Company in Fight Over. *The Fashion Law*. [online]. [cit.10.08.2021] Dostupné z: <https://www.thefashionlaw.com/hermes-beats-out-japanese-handbag-company-in-fight-over-kelly-trademark/>

²¹⁹ HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. Práva k průmyslovému vlastnictví. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-417-9. st. 262

povahu, to buď ze své podstaty nebo protože získal sekundární význam²²⁰, a v případě porušení práv k trade dressu se posuzuje tzv. pravděpodobnost záměny²²¹, tedy zda by bylo pro běžného spotřebitele snadné si splést výrobek rušitele s trade dressem.²²² Ve Spojených státech je ochrana trade dressu poskytována buď na základě common law, nebo je možné si trade dress zaregistrovat u United States Patent and Trademark Office. Nejznámějším případem trade dressu je plechovka Coca-coly, za její ekvivalent v módním průmyslu můžeme označit již výše zmiňovanou kabelku Birkin od Hermès. Dále jím může být třeba ikonický flakon Chanelu No. 5, který navrhla sama Coco Chanel, jelikož velká část spotřebitelů i bez černého nápisu Chanel na bílé etiketě ví o jaký výrobek jaké značky se jedná.

---

²²⁰ Sekundární význam je, když si veřejnost spojí trade dress se zdrojem nebo výrobcem zboží nebo poskytovatelem služeb, nikoli pouze s produktem samotným.

²²¹ „likelihood of confusion“

²²² Trade Dress Law. *The Fashion Law* [online]. [cit.10.08.2021]. Dostupné z: <https://www.thefashionlaw.com/resource-center/trade-dress-law/>

Ochranná známka

Jak bylo zmíněno v předchozí části práce ochranné známky, spadají mezi práva průmyslového vlastnictví společně s výše rozebranými průmyslovými vzory, dále s patenty, užitnými vzory atd. Společně s označením původu, zeměpisným označením, zaručenou tradiční specialitou, obchodním jménem, obchodní firmou a nezapsaným označením patří úprava ochranné známky mezi tzv. práva na označení.²²³ Známkoprávní ochrana je založena na principu absolutního práva a stejně jako ochrana průmyslových vzorů ji též ovládají principy teritoriality, registrace a poplatkový princip.²²⁴

Základní funkcí ochranné známky je nejen identifikace podnikatelů mezi sebou, ale také snaha usnadnit spotřebiteli výběr zboží či služeb. Pokud si spotřebitel vybere zboží či služby určité značky, získá tím zboží nebo služby s charakteristickými vlastnostmi a úrovní kvality, bez nutnosti bližšího prozkoumání. Vhodně využitě a propagované ochranné známky zavedených výrobců pak mohou mít na konci dne větší hodnotu než samotný podnik výrobce.²²⁵ Ochranná známka existuje pouze ve spojitosti s konkrétním výrobkem či službou, které označuje, nebo které jsou pod touto ochranou známkou poskytovány. Výjimkou z pravidla jsou pak známky všeobecně známé. Důležité také bude od sebe odlišit pojem značka a ochranná známka. Zatímco značka je nechráněným označením sloužící k odlišení díla, ať už výtvarného, literárního, řemeslného či technického, ochranná známka je pak značkou, která byla po přezkumu zapsána do rejstříku ochranných známek, a tudíž požívá právní ochrany na území daného státu. Jak uvádí odborná literatura: „Každá ochranná známka je tedy značkou, ale ne každá značka je ochrannou známkou.“²²⁶

Co se týče termínu „ochranná známka“, není na rozdíl třeba od průmyslového vzoru v právních řádech jednotný. Mnohdy je užíván termín obchodní známka „trade mark“, a to v jak v anglosaské právní kultuře Spojených států a Velké Británie, ale také v rámci úpravy WIPO a WTO. V Pařížské unijní úmluvě je v českém úředním znění používán termín „tovární a obchodní známka“. Současnou právní úpravou užívaný termín „ochranná známka“ byl ovšem poprvé použit již zákonem 8/1952 Sb. Zákon o ochranných známkách a chráněných vzorech.

---

²²³ KOUKAL, Pavel. doc. a kolektiv autorů. *Právo duševního vlastnictví*. Právnická fakulta Masarykovy univerzity [online]. [cit.10.08.2021] Dostupné z:

https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/praf/2019podzim/dusevni_vlastnictvi/web/pages/03-prava-na-oznaceni.html

²²⁴ KOUKAL, Pavel. *Právní ochrana designu – průmyslové vzory*, autorská díla. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2. s. 21

²²⁵ HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-417-9. st. 351 a 352

²²⁶ Tamtéž s. 359 a

Pokud bychom chtěli ochrannou známku definovat, tak přímo na stránkách Úřadu průmyslového vlastnictví je uveden následující upravený přepis § 1a Zákona o ochranných známkách: „*Ochrannou známkou je jakékoliv označení, tvořené zejména slovy, včetně osobních jmen, barvou, kresbou, písmeny, číslicemi nebo tvarem výrobku či jeho obalu nebo zvuky, pokud je způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby a je schopno být vyjádřeno v rejstříku ochranných známek způsobem, který příslušným orgánům a veřejnosti umožňuje jasně a přesně určit předmět ochrany poskytnuté vlastníkově ochranné známky.*“²²⁷ Jedná se o pozitivní výčet znaků, kterými má být ochranná známka tvořena. V souvislosti s vývojovými tendencemi oblasti ochranných známek dochází k postupnému rozšiřování demonstrativního výčtu znaků ochranné známky, kdy v době přijetí současné úpravy bylo velmi radikální změnou, že ochrannou známkou mohla být i barva a výslovně bylo v důvodové zprávě k tomuto zákonu uvedeno, že zvuk nemůže být chráněn ochrannou známkou z důvodu nemožnosti naplnění základní formální podmínky nutnosti grafického ztvárnění.

Historie

Určité druhy označení zboží, které můžeme považovat za předchůdce ochranných známek, nalezneme již v době starověku, kdy tato označení byla používána zejména ve spojitosti s cihlářskými, keramickými a koženými výrobky. Jednalo se nejčastěji o značky, písmena, iniciály výrobce nebo grafické symboly, jež byly připevněny nebo přímo vyznačeny na povrchu výrobku. Označována byla také zvířata, a to vypalováním na kůži, od čehož je odvozen do současnosti používaný anglický termín „brand“, jež je v souvislosti se známkoprávní ochranou používán. Zvyk označování výrobků se udržel skrze středověk až do novověku, kdy se rozvinul zvláště kvůli dalšímu rozšíření směnného obchodu mezi různými zeměpisnými oblastmi a také kvůli hromadné výrobě. Ke významnému rozvoji pak také pomohl rozvoj cechů, kdy začalo docházet k určité formě hospodářské soutěže mezi jednotlivými výrobními cechy. Výraznější ochrana těchto označení zboží však začala až v druhé polovině minulého století, a to především ve Spojených státech, Anglii, Francii, Německu a Rakousku.

Na našem území byl samozřejmě vývoj práv k ochranným známkám a označení původu zboží v druhé polovině dvacátého století stále ještě ovlivněn úpravou z dob rakousko-uherské monarchie. Základy novodobé úpravy na našem území položil rakouský císařský patent č. 230

---

²²⁷ Ochranné známky. Úřad průmyslového vlastnictví [online]. [cit. 12.08.2021]. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/prumyslova-prava/ochranne-znamky>

z roku 1859 o ochraně průmyslových známek, který byl následně několikrát novelizován, a od roku 1865 bylo přiznáno známkové právo i cizím státním příslušníkům. Dle této úpravy byla doba ochrany ochranné známky 10 let s možností obnovy. Dále byly upraveny i možnosti obrany proti porušení práv z ochranné známky a taktéž možnost obrany dříve užívaného, ale nezapsaného označení proti vlastníkovi později zapsané ochranné známky. Tato úprava byla převzata i po vzniku samostatného Československa v roce 1918 a byla provedena zákony č. 469 a 471 z roku 1919 a zákonem č. 261 z roku 1921. Tyto zákony pak umožnily kontinuitu ochrany známkových práv na území nové republiky, pokud došlo v určité lhůtě k jejich přihlášení u příslušné obchodní a živnostenské komory. Zápisné řízení bylo dle převzatého rakouského modelu dvoustupňové a průzkum formálních náležitostí přihlášky prováděly obchodní a živnostenské komory, v jejichž okrese bylo sídlo podnikatele přihlašujícího ochrannou známku, a taktéž vedly rejstříky. Ministerstvo obchodu pak provádělo vlastní věcný průzkum zápisné způsobilosti a vedlo ústřední známkový rejstřík, rozhodovalo o žalobách na výmaz a žalobách zjišťovacích.²²⁸

Nová úprava v této oblasti přišla až v roce 1952, kdy byl vydán zákon č. 8/1952 Sb. o ochranných známkách. Ještě před tím však byla od 1. ledna 1950 známková agenda začleněna do působnosti Patentního úřadu, který plnil funkci ústředního úřadu v rámci právní ochrany průmyslového vlastnictví. Nový zákon č. 8/1952 Sb. o ochranných známkách a chráněných vzorech kompletně novelizoval československou právní úpravu a přizpůsobil ji vývoji známkoprávní úpravy ve světě, a i přes svou stručnost je na jeho zásadách postavena i současná právní úprava. Už tehdy platilo, že ochranná známka je výlučným právem jejího majitele a její hlavní funkcí je rozlišovat. Bohužel negativní vymezení ochranné známky bylo v tomto zákoně velmi stručné a podrobnější vymezení bylo ponecháno praxi zápisného úřadu. Tento zákon neumožňoval zápisnému úřadu zamítnat přihlášky shodných ochranných známek, takže pokud přihlašovatel trval na jejím zápisu, tak ji musel úřad zapsat, což vedlo k situaci, že vlastníci dříve zapsané ochranné známky podávali žádost o výmaz shodných známek obvykle s kladným výsledkem. Při obnově ochranné známky pak byla připouštěna změna v ochranné známce, která se sice nesměla dotknout jejího celkového rázu ani podstatných prvků, ale i tak tyto změny nepůsobily příznivě na právní jistotu vlastníků ochranných známek. Mezery v této úpravě a také to, že nedosahovala úrovně potřebné pro tehdejší mezinárodní obchod, vedly k přípravě a přijetí zákona 174/1988 Sb. Hlavním účelem tohoto zákona bylo vytvořit bezpečný právní základ nejen pro ochranu a obranu práv z ochranných známek, ale i v rámci jejich užívání a

---

²²⁸ JAKL, L. Práva na označení a průmyslové vzory. Praha : Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2003, s. 6 až 8

ochrany spotřebitele. Tato úprava byla proti předchozím zákonům výrazně podrobnější zvláště, pak v předmětu ochrany. Taktéž měla za úkol urychlit a usnadnit zápisné řízení a uvést do souladu vnitrostátní úpravu s československými závazky vyplývajícími z mezinárodních smluv.

Samozřejmě po listopadových změnách byla opět nutná změna zvláště z důvodu přechodu na tržní hospodářství. Nový zákon 137/1995 Sb., který vstoupil v platnost 1.11.1995, již odpovídal probíhající harmonizaci známkového práva v Evropské unii i ve světě. V souladu s harmonizací tedy zákon nově stanovil jednoznačnějším způsobem, která označení jsou z ochrany vyloučena relativně a která absolutně. Bylo zde včleněno také ustanovení o proslulých ochranných známkách, jejichž ochrana nevzniká na základě zápisu do rejstříku, ale na základě nastalé skutečnosti či stavu. Ochranná známka také mohla být nově zástavou. Důležitou změnou oproti předchozí úpravě také bylo zavedení námitkového řízení. Při další novelizaci již byl přijat v současné době platný zákon č. 441/2003 Sb.²²⁹

Mezinárodní a unijní úprava

Pařížská unijní úmluva byla představena již ve spojitosti s průmyslovými vzory v předchozí kapitole. Ochranná známka je zde označována jako tovární a obchodní známka, vztahuje se na ni samozřejmě zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti²³⁰, stejně jako vzájemná nezávislost ochranných známek zapsaných v různých členských zemích.²³¹ Speciální úpravu týkající se ochranných známek najdeme v čl. 6 až 9. Důležité je pak ustanovení čl. 6 bis²³², které opravňuje vlastníka ochranné známky, jež se stala v zemi původu všeobecně známou, domáhat se zrušení zápisu takových známek, které jsou její napodobeninou, překladem nebo reprodukcí a jsou s to vyvolat s touto všeobecně známou známkou záměnu. Lhůta pro uplatnění tohoto práva je 5 let od zápisu klamavé známky.²³³

---

²²⁹ HÁK, Jan. Známkové právo v mezinárodních souvislostech. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-364-3. s. 36 až 39

²³⁰ Článek 2 Pařížská unijní úmluva

²³¹ Článek 6 odst. 2 Pařížská unijní úmluva

²³² Ustanovení čl. 6 bis odst. Pařížské unijní úmluvy stanoví: „Unijní země se zavazují, buď z úřední povinnosti, jestliže to zákonodárství země dovoluje, nebo na žádost zájemce, že odmítnou nebo zruší zápis a zakáží užívání tovární nebo obchodní známky, která je reprodukcí, napodobením nebo překladem, jež je s to vyvolat záměnu se známkou, o které podle posudku příslušného úřadu země zápisu nebo užívání je tam všeobecně známo, že je již známkou osoby oprávněné požívat výhod této Úmluvy a užívanou pro stejné nebo podobné výrobky. Stejně je tomu, jestliže podstatná část známky je reprodukcí takové známky obecně známé, nebo napodobením, jež je s to způsobit záměnu s ní.“

²³³ HÁK, Jan. Známkové právo v mezinárodních souvislostech. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-364-3. s. 26 a 27

Dohoda TRIPS

Tato dohoda zde byla rozbírána již dokonce dvakrát, jak v souvislosti s autorským právem, tak s průmyslovými vzory. Dohoda obsahuje minimální standard ochrany ve smluvních státech a představuje nadstavbu nad základními ustanoveními Pařížské unijní dohody, na kterou také velmi často odkazuje. Ochranným známkám se věnuje v člancích 15 až 21, s tím, že v čl. 15 odst. 1 přímo definuje ochrannou známku, a to následovně: *„Jakékoli označení nebo jakákoliv kombinace označení, způsobilá odlišit výrobky nebo služby jednoho podniku od výrobků nebo služeb jiných podniků, budou schopna tvořit ochrannou známku. Taková označení, zvláště pak slova, včetně osobních jmen, písmen, číslovek, obrazových prvků a kombinací barev, jakož i jakákoliv kombinace těchto označení budou způsobilé být zapsány jako ochranná známka. Tam, kde označení nejsou schopna podstatně rozlišit příslušný výrobek nebo služby, mohou Členové podmínit zápisnou způsobilost rozlišovací schopnosti získanou užíváním. Jako podmínku pro zápis mohou Členové požadovat, aby označení byla rozeznatelná zrakem.“* V třetím odstavci tohoto článku je také uvedena možnost členů podmínit zápisnou způsobilost užíváním známky.²³⁴ Kromě toho je zde upraveno výlučné právo vlastníka ochranné známky zabránit, aby ostatní osoby užívaly podobná nebo stejná označení v obchodní činnosti.²³⁵ Minimální doba ochrany je stanovena na 7 let s neomezenou obnovitelností.²³⁶ Taktéž je v Dohodě TRIPS upravena možnost poskytování licence a převodu ochranné známky.²³⁷

Madridská dohoda

Madridská dohoda o mezinárodním zápisu ochranných známek²³⁸ byla uzavřena v roce 1891 v Madridu a jejím účelem bylo zjednodušit a urychlit řízení o mezinárodní ochraně známek. Stejně jako je tomu u mezinárodní přihlášky průmyslového vzoru dle Haagské dohody, jedná se o způsob jak podáním jedné přihlášky u jednoho úřadu v Ženevě a úhradou jednoho poplatku získat zápis ochranné známky ve všech členských státech Madridské dohody. Jelikož

---

²³⁴ Ustanovení čl. 15 odst. 3 Dohody TRIPS stanoví: *„Členové mohou zápisnou způsobilost učinit závislou na užívání. Skutečné užívání známky však nebude podmínkou pro podání přihlášky k zápisu. Přihláška nebude zamítnuta výlučně z důvodu, že se zamýšlené užívání neuskutečnilo před uplynutím lhůty tří let ode dne podání přihlášky.“*

²³⁵ Čl. 16 Dohody TRIPS

²³⁶ Čl. 18 Dohody TRIPS

²³⁷ Čl. 21 Dohody TRIPS

²³⁸ Vyhláška č. 65/1975 Sb. Vyhláška ministra zahraničních věcí o Madridské dohodě o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek ze dne 14. dubna 1891, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934, v Nice dne 15. června 1957 a ve Stockholmu dne 14. července 1967

Madridská úmluva navazující na ustanovení Pařížské unijní úmluvy může se jejím členem stát pouze stát, který je členským státem Pařížské unijní úmluvy. Vzhledem k některým nedostatkům Madridské dohody byl v roce 1996 přijat Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek²³⁹ (dále jen „Madridský protokol“), který tyto nedostatky vyřešil. Zvláště pak bylo zjednodušeno přihlašovací řízení a zkrácena doba platnosti mezinárodního zápisu z původních 20 let na 10 let.

Ochranná známka EU

Kromě národní a mezinárodní úrovně lze ochrannou známku registrovat na úrovni evropské, tedy na území všech členských států Evropské unie. Jedná o ochrannou známku EU, jež je registrována u Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie. EUIPO má sídlo ve španělském Alicante a jeho předchůdcem do března byl 2016 Úřad pro harmonizaci vnitřního trhu (OHIM). Právní úprava ochranné známky stojí na základech ochranné známky Společenství, která byla upravena Nařízením Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství. Stejně jako mezinárodní ochranná známka představuje ochranná známka EU zjednodušený způsob získání ochrany ochranné známky na širším území a za podmínek podání pouze jedné přihlášky, v jednom jazyce, u jednoho zápisného úřadu s úhradou jednoho registračního poplatku. Doba ochrany je stejně jako v české právní úpravě 10 let²⁴⁰ s možností prodloužení na dalších deset let, a to bez maximální doby ochrany. Přihláška ochranné známky EU je podávána výhradně u EUIPO, který následně provede průzkum formálních náležitostí a kontrolu absolutních důvodů, zda se jedná o známku, která má rozlišovací způsobilost, ale není popisná. Pokud jsou tyto náležitosti splněny, je přihláška zveřejněna ve věstníku EUIPO a začíná období podání námitek. Tu může podat jednak třetí osoba, která má starší právo a domnívá se, že v případě zápisu bude nově zapsaná ochranná známka se starším právem kolidovat nebo jakákoliv třetí osobě v případě, kdy se domnívá, že by daná ochranná známka neměla být přijata z absolutních důvodů. Pokud nejsou podány žádné námítky, je ochranná známka zapsaná do rejstříku ochranných známek EU.²⁴¹

---

²³⁹ Sdělení č. 248/1996 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky k Protokolu k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek

²⁴⁰ § 29 odst. 1 Zákona o ochranných známkách

²⁴¹ Postup zápisu. *EUIPO* [online]. [cit. 15.08.2021] Dostupné z: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/cs/registration-process>

Tímto způsobem zapsaná známka má stejné právní účinky po celé EU s tím, že ale licence může být poskytnuta jen pro část území EU.

Česká úprava

V současné době se známkové právo řídí úpravou dle zákona č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách ve znění novelizace zákonem č. 286/2018 Sb. účinném od 1.1. 2019. Tato poslední novela transponovala do právního řádu Směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2436 ze dne 16. prosince 2015, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách. Mezi nejdůležitější změny proti dřívější právní úpravě rozhodně patří odpadnutí podmínky grafického ztvárnění ochranné známky. Nově Zákon o ochranných známkách definuje označení, která mohou tvořit ochrannou známku v § 1a, jehož přepis byl citován v úvodu této kapitoly, s vynecháním „*schopné grafického znázornění*“, a zároveň byla do demonstrativního výčtu přidána možnost zvukové ochranné známky, dále přibyla příloha specifikující kromě stávajících druhů známek také například známku holografickou nebo polohovou. Navíc je ustanovení proti původnímu znění § 1²⁴² rozšířeno o písm. b)²⁴³, které naznačuje budoucí možnost rozšiřování druhů ochranných známek v závislosti na vývoji technologií. Výrazný rozvoj těchto možností můžeme spatřit v tom, že v důvodové zprávě k tomuto zákonu byla čistě barevná známka uváděna jako převratná novinka a zvukové ochranné známky byly striktně zapovězeny pro svůj nedostatek možnosti grafického znázornění. Uvidíme, zda se dočkáme takových ochranných známek jako je čichová nebo chuťová. Další novinkou je zavedení tzv. certifikační ochranné známky, kterou upravuje § 40a Zákona o ochranných známkách a jedná se o takovou ochrannou známku, která odlišuje výrobky a služby, které se vlastník této ochranné známky rozhodl certifikovat pro materiál, způsob výroby, kvalitu, přesnost nebo jiné vlastnosti, od výrobků nebo služeb, které takto certifikovány nejsou. Nově také nebude Úřad průmyslového vlastnictví v rámci věcného průzkumu zkoumat, zda přihlašované označení není shodné nebo neobsahuje shodné prvky se starší ochrannou známkou, ale tato povinnost je s odkazem na zásadu *vigilantibus iura scripta sunt*²⁴⁴ přesunuta na vlastníky ochranných známek. Překážkou zápisu nadále zůstává shodnost

---

²⁴² Ustanovení § 1 Zákona o ochranných známkách ve znění zákona č. 196/2017 Sb. stanoví: „*Ochrannou známkou může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobit odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.*“

²⁴³ Ustanovení § 1 písm. b) Zákona o ochranných známkách stanoví: „... *být vyjádřeno v rejstříku ochranných známek (dále jen „rejstřík“)* způsobem, který příslušným orgánům a veřejnosti umožňuje jasně a přesně určit předmět ochrany poskytnuté vlastníkově ochranné známky.“

²⁴⁴ Práva patří bdělým

přihlašované ochranné známky se starší ochrannou známkou, ale nyní pouze na základě námítky vlastníka oné starší ochranné známky. Pokud by tedy tato námitka včas podána nebyla, bude shodná ochranná známka zapsána.²⁴⁵

Příhlašku ochranné známky mohou podat jak fyzické, tak právnické osoby a proti úpravě zákona č. 137/1995 se nemusí jednat o podnikatelské subjekty. Po zápisu do rejstříku se tato osoba stává vlastníkem ochranné známky. Samotné označení pak musí vždy splňovat podmínku rozlišovací způsobilosti a musí být vázáno na určitý výrobek nebo službu, kterou má rozlišovat, taktéž by mělo být odlišné od známek již zapsaných, zavedených a používaných, aby mohlo být zapsáno do rejstříku ochranných známek. Pro splnění požadavku rozlišovací způsobilosti zde nestačí pouhé odlišení od již existujících zapsaných označení, ale označení by mělo být dostatečně originální, aby ochranná známka splnila schopnost individualizovat zboží či služby, které jsou pod ní nabízeny. Tuto způsobilost postrádají zejména označení tvořená výlučně údaji o druhu, jakosti, množství, tvaru nebo hodnotě výrobků či služeb. Za popisná budou v České republice považována i označení v cizích jazycích, zvláště pak angličtině, která jsou pouze překladem popisu druhu daného zboží.²⁴⁶ Výčet absolutních důvodů zápisné nezpůsobilosti nalezneme v § 4 Zákona o ochranných známkách a patří mezi ně například rozpor s dobrými mravy a veřejným pořádkem nebo přílišná popisnost přihlašovaného označení.²⁴⁷

Zápisné řízení probíhá obdobně jako u EUIPO, Úřad průmyslového vlastnictví provede formální průzkum náležitostí přihlášky a následně i věcný průzkum, zda jsou dodrženy podmínky zápisné způsobilosti, tedy zda označení není druhové, popisné, nepravdivé či klamavé. Pokud jsou splněny zákonné podmínky, je přihláška zveřejněna ve věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví a začíná plynout tříměsíční lhůta pro podání námítky.²⁴⁸ Výčet námítek, které mohou podat třetí osoby proti zápisu ochranné známky najdeme v § 7 odst. 1 Zákona o ochranných známkách, patří sem například existence shodné, dříve zapsané ochranné známky, nebo pokud mohou být přihlašovaným označením dotčena osobnostní práva fyzické osoby, zejména právo na jméno, právo k vlastní podobě atd. V případě, že nebyly podány

---

²⁴⁵ FRANTIŠKOVÁ, Petra Novela Mgr. Ing. *Novela zákona o ochranných známkách* [online]. [cit. 17.08.2021] ISSN 2336-4114 Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/novela-zakona-o-ochrannych-znamkach>

²⁴⁶ Rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví ve věci O-164305 ze dne 18.8.2004

²⁴⁷ HORÁČEK, Roman. Práva na označení a jejich vymáhání: zákon o ochranných známkách, zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení, zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví : komentář. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-569-5. s. 16–37

²⁴⁸ § 25 odst. 1 Zákona o ochranných známkách

námítky, nebo byly pravomocným rozhodnutím zamítnuty, je proveden zápis ochranné známky do rejstříku.²⁴⁹

Doba ochrany zapsané ochranné známky činí 10 let²⁵⁰ od jejího zápisu do rejstříku s možností opakovaného prodlužování o dalších 10 let bez maximální doby ochrany. Toto prodlužování probíhá na žádost a je nutné zaplatit správní poplatek. Na podání žádosti je stanoveno období v posledních dvanácti měsících platnosti známky. Pokud není žádost podána ani v dodatečně lhůtě šesti měsíců, ochranná známka zaniká.

Práva z ochranné známky

Práva plynoucí ze zapsané ochranné známky najdeme v § 8 Zákona o ochranných známkách. Jedná se o práva subjektivní a absolutní s působností erga omnes. Stejně jako u průmyslových vzorů a autorského práva se řídí právem země ochrany. Patří sem hlavně výlučné právo užívat ochrannou známku ve spojení s výrobky a službami, pro které byla zapsána, a také právo domáhat se zákazu užívání stejného nebo obdobného označení pro shodné nebo podobné výrobky a služby třetími osobami bez souhlasu vlastníka. Právo vyloučit třetí osoby z užívání stejného nebo podobného označení vzniká ex lege zápisem ochranné známky do rejstříku, nikoliv až uplatněním zákazu vlastníkem. Taktéž je vlastník ochranné známky oprávněn v souvislosti s ní používat speciální znak ®. Absolutní povaha práv k zapsané ochranné známce je omezitelná zákonnými licencemi dle §10 a dále vyčerpáním práv dle §11 Zákona o ochranných známkách.²⁵¹

Kromě práv má vlastník ochranné známky povinnost tuto ochrannou známku řádně užívat. Jednak má být užívána v podobě, ve které byla zapsána, a to zejména umístěním na výrobcích či jejich obalech, nebo jejím užíváním na základě licenční smlouvy osobou mající souhlas vlastníka. Takovéto užívání musí začít do pěti let od zápisu ochranné známky²⁵², jelikož pokud ochranná známka není používána po nepřetržitou dobu nejméně pěti let, bude prohlášena za neplatnou nebo zrušena dle §31 odst. 1 písm. a) Zákona o ochranných známkách²⁵³. Smyslem

---

²⁴⁹ § 28 odst. 1 Zákona o ochranných známkách

²⁵⁰ § 29 odst. 1 Zákona o ochranných známkách

²⁵¹ JAKL, Ladislav a Václav JANSÁ. Úvod do systému právní ochrany průmyslového vlastnictví. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2010. ISBN 978-80-86855-65-3. s. 137–139

²⁵² § 13 odst. 1 Zákona o ochranných známkách

²⁵³ Ustanovení §31 odst. 1 písm. a) Zákona o ochranných známkách stanoví: „Úřad zruší ochrannou známku v řízení zahájeném na návrh třetí osoby, jestliže a) ochranná známka nebyla po nepřetržitou dobu 5 let předcházejících podání návrhu na její zrušení řádně užívána pro výrobky nebo služby, pro které je zapsána, a pro neužívání neexistují řádné důvody; k užívání, které bylo zahájeno, popřípadě v němž bylo pokračováno po pětiletém neužívání ochranné známky ve lhůtě 3 měsíců před podáním návrhu, se nepřihlíží, pokud přípravy pro

tohoto ustanovení zákona je zamezit hromadění nepoužívaných ochranných známek v rejstříku a blokaci jiných podnikatelů, kteří by takovouto ochrannou známku rádi používali.²⁵⁴

Poskytnutí práva užívat ochrannou známku třetím osobám patří mezi základní dispoziční práva vlastníka ochranné známky. Tyto souhlasy jsou poskytovány skrze licenční smlouvy, jež se řídí úpravou pro uzavírání licenčních smluv k předmětům průmyslového vlastnictví dle § 2358 až § 2370 Občanského zákoníku, pokud tedy speciální předpis, v tomto případě Zákon o ochranných známkách, nestanoví něco jiného. Poskytnutím licence dává vlastník ochranné známky souhlas nabyvateli licence užívat ochrannou známku v určitém rozsahu a na sjednaném území. Za to pak vlastníkovu ochranné známky náleží odměna. Licence může být poskytnuta jako výhradní či nevýhradní. Licence je zapisována do rejstříku ochranných známek a vůči třetím stranám nabývá účinnosti až tímto zápisem. Jelikož je ochranná známka nehmotným statkem a předmětem vlastnického práva, je kromě poskytnutí licence možné ji převést či přepsat a taktéž je způsobilá k přechodu na právního nástupce vlastníka. Stejně tak může být užitá jako zástava.²⁵⁵

Druhy ochranných známek

Poslední novela Zákona o ochranných známkách značně rozšířila možnosti, pokud jde o druhy označení schopných zápisu do rejstříku ochranných známek. Kromě tradičních známek jako, je slovní, obrazová nebo kombinovaná nám přibyly netradiční ochranné známky, jako například polohová, pohybová, zvuková, multimediální a holografická. Kromě tohoto třídění můžeme ochranné známky dělit dle jejich typu, a to na ochranné známky výrobní, obchodní, zásobní a blokážní. V souvislosti s právem módního průmyslu, ale zaměřím jen na známky slovní, obrazové, kombinované a barevné.

Slovní ochranná známka je v příloze Zákona o ochranných známkách definována následovně: „*Slovní ochranná známka, která je tvořena výlučně slovy nebo písmeny v latince, arabskými nebo římskými číslicemi, dalšími obvyklými typografickými znaky nebo jejich kombinací, se vyjádří předložením reprodukce označení s obvyklým písmem a v obvyklém rozvržení bez jakýchkoli grafických prvků nebo barev.*“ Slovní ochranná známka by měla být hlavně krátká, originální, zvučná a snadno zapamatovatelná. Velmi často se jedná o jméno

---

započítání užívání nebo pokračování v užívání nastaly až poté, co se vlastník dozvěděl o tom, že by mohl být podán návrh na zrušení ochranné známky,“

²⁵⁴ HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. Práva k průmyslovému vlastnictví. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-417-9. st. 418

²⁵⁵ JAKL, Ladislav. Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví. 3. upravené a rozšířené vydání. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017. ISBN 978-80-87956-43-4. s. 164 a 165

zakladatele společnosti, či zkratku, ať už ze jmen více zakladatelů, tak například z popisu výrobní činnosti dané společnosti, jako tomu je u české společnosti TONAK, jejíž název vznikl z úplně prostého faktu, že se jedná o TOvárnou NA Klobouky. Stejně tak mohou být označení plně fantazijní, ale nesmí se jednat o vulgární nebo nevhodné výrazy, které se přiči dobrým mravům a veřejnému pořádku.²⁵⁶ Vhodné je vždy ověřit, zda dané označení nemá hanlivý nebo nevhodný význam v cizích jazycích. Využití vlastního jména pro označení je tradiční a velmi prestižní, zvláště v módním průmyslu, ale nese s sebou bohužel i možná rizika, jelikož v případě, že je prodávána nebo převedena celá značka či část obchodního podílu ve společnost, dojde i k převodu značky jako ochranné známky na nového vlastníka. Pokud není původnímu návrháři udělena novým vlastníkem licence k užití této známky, znamená to, že není nadále oprávněn tvořit pod svým jménem. Tento fakt například vedl k ukončení kariéry jednoho z nejznámějších amerických módních návrhářů Roye Halstona Frowicka, známého čistě pod jménem Halston, jenž se proslavil nejen svými častými návštěvami věhlasného Studia 54, ale také návrhem klobouku na inauguraci pro Jacqueline Kennedy a kostýmy pro Lizu Minnelli.

Druhým základním druhem jsou ochranné známky obrazové, které jsou v příloze Zákona o ochranných známkách definovány takto: „*Obrazová ochranná známka, která je tvořena neobvyklými znaky, styly nebo rozvržením, grafickým prvkem nebo barvou, včetně ochranných známek, jež jsou tvořeny výlučně obrazovými prvky nebo kombinací slovních a obrazových prvků, se vyjádří předložením reprodukce označení, o jehož zápis se žádá, znázorňující veškeré její prvky a případně také barvy.*“ Kromě základních podmínek pro ochranné známky musí obrazová ochranná známka splňovat také kritérium možnosti změny velikosti, tedy při zmenšení nebo zvětšení musí být stále čitelná. Vhodné je také zvolit označení se snadnou přenositelností na výrobek, jelikož technická náročnost přenosu může výrazně zvýšit náklady.²⁵⁷ Mezi nejznámější příklady obrazových známek patří nakousnuté jablko společnosti Apple nebo „fajfka“ společnosti Nike.

Spojením dvou předchozích znaků vznikne tzv. kombinovaná ochranná známa nebo také obrazová známka se slovními prvky. Jedná se pravidelně o spojení již existující slovní a obrazové známky. Výhodou této známky proti předchozím dvěma druhům je, že jeden z prvků může být pouze popisný nebo nedistinktivní, tudíž by samostatně nebyl schopen zápisu.²⁵⁸

---

²⁵⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 11. 2014, čj. 9 A 243/2011

²⁵⁷ HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. Práva k průmyslovému vlastnictví. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-417-9. st. 357

²⁵⁸ tamtéž

Klasickým příkladem pak bude hlava medúzy s nápisem Versace či logo Rolex s pěticípkou korunkou. Kombinovaná známka může být také prostorová známka se slovními prvky, kam spadají například specifické obaly s logy nebo flakony parfémů.

Dle výzkumů zvyšuje propojení značky s barvou její rozpoznání ze strany spotřebitele až o 80 %.²⁵⁹ Možná právě proto se obliba ochranných známek tvořených jednou barvou značně zvyšuje. Přihlašovatel takovéto ochranné známky musí do přihlášky uvést, kterým odstínem barvy je označení tvořeno, a to uvedení čísla odstínu podle vzorníků barev Pantone, Cmyk či barevné stupnice Ral. Mezi nejznámější barevné ochranné známky patří specifická modrá barva amerického šperkařského domu Tiffany & Co. V roce 2001 si nechalo Tiffany tento středně tmavý odstín barvy skořápek vajec drozda standardizovat v systému barev společnosti Pantone. Odstín má název “1837 Blue” dle data založení značky a právě tento specifický odstín používal zakladatel značky Charles Lewis Tiffany na obal tzv. Blue Book, což byl výroční katalog plný vybraných kousků z dílny značky.²⁶⁰ Dalšími známými barevnými ochrannými známkami je zajisté červená barva podrážek lodiček od Christiana Louboutina nebo velmi typická oranžová barva značky Hermés.²⁶¹ Ochranná známka může být také tvořena kombinací více barev.

V souvislosti v módním průmyslem se také často setkáváme s ochrannými známkami se vzorem, což je pravidelně se opakující sada prvků. Nejznámější je zajisté legendární vzor na speciálně upraveném plátně značky Louis Vuitton, který se skládá z iniciálů LV a tří druhů geometrických květů.²⁶² Bohužel jejich další vzor s názvem Damier, který je barevnou variantou klasické šachovnice byl opakovat neshledán nezpůsobilým k zápisu jako ochranná známka, jelikož toto propojení prvků je příliš jednoduché a často běžně využívání v různých náboženstvích.²⁶³

Velmi speciálním druhem ochranných známek jsou všeobecně známé ochranné známky, které i přes to, že nebyly zapsané do rejstříku, je jim poskytována stejná ochrana jako známkám zapsaným. Musí se však jednat o takovou známku, která má vysoké rozlišovací

---

²⁵⁹ O'CONNOR, Debbie. *Brand and Trademark Colours*. White River Design [online]. [cit. 25.08.2021]. Dostupné z: <https://www.whiteriverdesign.com/brand-and-trademark-colours/>

²⁶⁰ PRESSMAN, Laurie. *Crazy About Tiffany's: The story behind an iconic brand color*. Pantone. [online]. [cit. 20.08.2021] Dostupné z: <https://www.pantone.com/articles/case-studies/crazy-about-tiffanys-the-story-behind-an-iconic-brand-color>

²⁶¹ Color Trademarks: What Protection Can They Have? *Schmidt Brunet Litzler*. [online]. [cit. 20.08.2021] Dostupné z: <https://www.sbl.eu/our-news/intellectual-property-law-color-trademarks-what-protection-can-they-have/>

²⁶² A New Louis Vuitton Lawsuit Shows its Strategic Approach to Brand Protection. *The Fashion Law* [online]. [cit. 20.08.2021] Dostupné z: <https://www.thefashionlaw.com/a-new-louis-vuitton-lawsuit-shows-its-strategic-approach-to-brand-protection/>

²⁶³ Louis Vuitton's Checkerboard Pattern Is Not a Valid Trademark. *The Myers Law Group* [online]. [cit. 25.08.2021]. Dostupné z: <https://www.themyerslg.com/blog/2015/06/louis-vuittons-checkerboard-pattern-is-not-a-valid-trademark/>

schopnosti a takový vliv, že je pro spotřebitele snadné jí spojit s konkrétním produktem či službou. Povinnost její ochrany je uvedena v článku 6 bis Pařížské unijní úmluvy, který stanoví členským státům povinnost odmítat přihlášky k zápisu takových označení, které napodobují všeobecně známé ochranné známky, nebo je z rejstříků vymazat. V § 16 odst. 2 Dohody TRIPS²⁶⁴ je pak uvedeno s odkazem na Pařížskou unijní úmluvu, jak mají Členské státy určovat, zda se jedná o všeobecně známou ochrannou známku. Hlavním důvodem zavedení této ochrany je snaha předejít tomu, aby docházelo k registracím věhlasných označení, která z nějakého důvodu nebyla zapsána, osobami, jež je ve skutečnosti nepoužívají.

Využití ochranných známek v módním průmyslu

Ochranné známky jsou nejdůležitější a nepoužívaní formou ochrany v oblasti duševního vlastnictví v módním průmyslu. Zvláště v případě luxusního zboží se jedná o nejefektivnější způsob komunikace firemní identity a celkového příběhu značky.²⁶⁵ Některé významné ochranné známky byly již zmíněny výše. Právě díky jejich častému využití dochází i mnohem častěji ke sporům v této oblasti.

Každý kdo se alespoň trochu orientuje v módním průmyslu okamžitě pozná, o jakou značku se jedná, když zahlédne sítě červenou podrážku ať už lodiček na jehlovém podpatku, tak pánských mokasín či tenisek. Ikonická červená podrážka bot francouzského návrháře Christiana Louboutina byla zprvu impulzivním nápadem, když se rozhodl podrážku nalakovat červeným lakem na nehty, v současnosti je však neodmyslitelným znakem luxusu a dekadence. Svou inovativní myšlenku se rozhodl chránit pomocí ochranné známky a v roce 2011 dokonce o svou červenou podrážku vedl, pro módní průmysl velmi zásadní a sledovaný, spor se značkou Yves Saint Laurent.²⁶⁶ V případě značky Yves Saint Laurent byla červená podrážka použita v kombinaci se stejně červeným materiálem na zbytku boty. Soud prvního stupně rozhodl, že samostatná barva nemůže v módním průmyslu plnit funkci ochranné známky. Odvolací soud však rozhodl odlišně a ochrannou známku ve vlastnictví značky Christian Louboutin nevyřadil, ale omezil její rozsah.

---

²⁶⁴ Ustanovení § 16 odst. 2 Dohody TRIPS stanoví: „Článek 6 bis Pařížské úmluvy (1967) se použije mutatis mutandis na služby. Při určování, zda je ochranná známka všeobecně známa, bude Člen brát zřetel na to, zda je ochranná známka známa v příslušném okruhu veřejnosti včetně známosti u dotyčného Člena, získané jako důsledek propagace této ochranné známky.“

²⁶⁵ SCAFIDI, Susan. *Navigating fashion law: leading lawyers on exploring the trends, cases, and strategies of fashion law*. [Boston]: Aspatore, c2012. Inside the minds. ISBN 978-0-314-28057-2.

²⁶⁶ Rozhodnutí Odvolacího soudu USA pro druhý obvod ze dne 05.09.2012, č. 11-3303-cv, Christian Louboutin S.A. v. Yves Saint Laurent Am. Holding, Inc. [online]. [cit. 25.08.2021]. Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/ca2/11-3303/11-3303-2013-03-08.html>

Ochrana červené podrážky značce Christian Louboutin náleží jen v případech, kdy je červená barva podrážky kontrastní k barvě zbytku boty. V případě červených lodiček značky Yves Saint Laurent se tedy o porušení práv z ochranné známky nejednalo, ale pokud by lodičky byly jiné barvy, tak se o porušení jedná. Přibližně ve stejnou dobu probíhal ještě spor o červené podrážky ve Francii, tehdy se Louboutin postavil proti fast fashion řetězci Zara. Zde ovšem kasační dvůr rozhodl, že vzhledem k naprosto rozdílné cenové kategorii obou značek je nepravděpodobné, že by zde došlo k záměně ze strany spotřebitele.²⁶⁷

I když se česká judikatura spory ve věci duševního vlastnictví v módního průmyslu úplně nehemží, myslím, že je vhodné zde zmínit poměrně nedávný spor o vlastnictví ochranné známky legendárních hodinek Prim mezi společnostmi ELTON hodinářská, a.s. z Nového Města nad Metují a MPM–QUALITY v. o. s. z Frýdku-Místku. Kromě sporu o ochrannou známku je v rámci vleklých sporů řešeno i autorství k logu Prim z roku 1969 mezi Josefem Židem a Jiřím Rathouským.²⁶⁸ Prapůvod sporu o písemné označení a logotyp Prim vznikl tím, že závod ELTON v Novém Městě nad Metují historicky vyráběl hodinky s označením Prim, ale tato ochranná známka včetně logotypu byla v majetku podniku Chronotechna a ELTONu byla dána pouze k užívání. První spory pak nastaly v době privatizace, jelikož byly podniky privatizovány samostatně a právní nástupce Chronotechny, společnost Eutech pak v roce 2001 ochrannou známku prodala společnost MPM-Quality v.o.s. Je nutné ještě uvést, že spor je veden o logotyp s nápisem Prim v hranatějším provedení písma a nikoliv starší bochníkový logotyp, který se po roce 1969 už používal výhradně na budících a nástěnných či stolních hodinách. Slovní grafická a kombinovaná ochranná známka Prim jsou v současné době ve vlastnictví společnosti MPM-Quality v. o. s. a jsou přihlášeny pro všechny typy hodinářského zboží. Obě tyto ochranné známky jsou v rejstříku ochranných známek zapsány již od roku 1985. V roce 2014 na podnět právního nástupce původního podniku ELTON, ELTON hodinářská, a.s., byla tato známka Úřadem průmyslového vlastnictví z rejstříku vymazána²⁶⁹, což odstartovalo největší ze současných sporů. Rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví následně potvrdil Městský soud v Praze²⁷⁰ s odkazem na to, že společnost ELTON hodinářská, a.s. je bezesporu právním nástupcem původního podniku, který označení používal celá desetiletí a navíc má uzavřenou licenční smlouvu s autorem loga Josefem Židem. Na to reagovala společnost MPM-Quality v. o. s. podáním kasační stížnosti u Nejvyššího správního soudu. V listopadu loňského roku byla

---

²⁶⁷ Rozhodnutí kasačního dvora Francie ze dne 30.05.2012, č. 11-20724, Christian Louboutin SA v. Zara France.

²⁶⁸ Dědicové Rathouského neuspěli. Spor o logo značky Prim vyhrála Elton hodinářská. *iROZHLAS* [online]. [cit. 28.08.2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/elton-hodinarska-prim-soud_1901171411_pj

²⁶⁹ Rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 7. 4. 2014, č. j. O-53821/626/2006/ÚPV

²⁷⁰ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2018, č. j. 9 A 374/2014 - 314

Nejvyšším správním soudem obě předchozí rozhodnutí zrušena a věc vrácena Úřadu průmyslového vlastnictví k dalšímu řízení s tím, že je rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ve svém rozhodování vázán.²⁷¹ Soud své rozhodnutí založil na tom, že předmětná ochranná známka byla právoplatně nabyta MPM-Quality v. o. s. od jejího původního vlastníka. Vzhledem k tomu, že se spory táhly opravdu dlouhá leta, oba výrobci si mezitím stačily vytvořit nová loga, kterými označují své hodiny. Bohužel pro většinu běžných spotřebitelů jsou výrobky obou společností velmi matoucí a snadno může dojít k záměně. Zatímco ELTON hodinářská, a.s. ctí tradice původní výroby a všechny své součástky a strojky vyrábí tzv. in-house, současný vlastník ochranné známky hodinky skládá s výrazně levnějších součástí a strojů z dovozu. Netroufám si kritizovat rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, který ctí ochranu vlastnického práva, ale myslím, že je právě předmětem známkoprávní ochrany zajistit to, aby spotřebitel dostal zboží určité kvality, které od dané značky očekává. Hodinky značky Prim jsou srdcovou záležitostí mnoha Čechů, a proto je smutné, že jen kvůli komplikovaným restitučním poměrům a zbytečnému formalismu nebude třeba v budoucnu umožněno této krásné české hodinářské tradici používat její historické označení.

---

²⁷¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2020 č.j. 2 As 312/2018 - 242

Vliv módního průmyslu

Již v úvodu jsem nastínila, že v poslední kapitole práce se budu věnovat tématům odlišným od práva duševního vlastnictví, které ovšem mají spojitost s módním průmyslem a spadají pod právo módního průmyslu. Zaměřím se jen v krátkosti na tři témata, která jsou v současné době aktuální a věřím, že by se jim dala věnovat i celá práce. Jedná se o případy kolizí zájmů nadnárodních korporací v módním průmyslu s právy spotřebitele, pracovníků v módním průmyslu či dokonce zvířat. Nastíním problematiku tzv. lakování nazeleno neboli greenwashingu, dále porušování pracovního práva potažmo lidských práv v souvislosti s tzv. sweatshopy a nakonec se zaměřím na otázku ochrany práv zvířat v módním průmyslu.

Greenwashing

Jak bylo zmíněno v úvodu práce, módní průmysl je velkou zátěží pro životní prostředí. Mnoho z rozvinutých zemí si začíná hrozbu blížící se klimatických změn a nutnosti ekologické revoluce uvědomovat. Vlna ekologie se tudíž začala rozmáhat ve všech oblastech našeho života od ekologického zemědělství, přes přírodní kosmetiku a čistící prostředky až po vozidla na alternativní pohon. Módní průmysl rozhodně nemohl být výjimkou, proto máme možnost si v současné době vybírat z nepřeberného množství udržitelné, veganské nebo etické módy. Bohužel v zájmu uspokojení svých ekologicky smýšlejících zákazníků se některé firmy uchylují k tzv. greenwashingu. To je snaha společnosti vybudovat si díky marketingu a PR environmentálně zodpovědnou pověst bez toho, aby uváděné ekologické postupy ve skutečnosti implementovala. Dosti často se tím naopak snaží společnosti zastřít své velmi neekologické počínání. Sdílení dezinformací může tedy souviset s klamavou reklamou nebo nekalými obchodními praktikami. Předpokládám, že při dostatečně výrazném nadhodnocení uváděných informací ohledně udržitelnosti, původu materiálů či šetrnosti k přírodnímu prostředí by mohly být zajisté naplněny znaky klamavé reklamy ať už dle úpravy Občanského zákoníku²⁷², nebo dle podrobnější úpravy v zákoně na ochranu spotřebitele²⁷³.

Evropská komise v loňském listopadu představila nový program pro spotřebitele, který by měl vést k součinnosti s členskými státy a následnému přijetí vnitrostátních úprav ohledně nově vzniklých hrozeb, se kterými se spotřebitele potýkají. Největším bodem tohoto programu bylo samozřejmě zaměření se na práva spotřebitelů v souvislosti s pandemií Covid-19, ale také

---

²⁷² § 2977 Občanského zákoníku

²⁷³ Zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele

je zde snaha zvýšit ochranu spotřebitele právě v oblasti udržitelných a ekologických výrobků.²⁷⁴ V souvislosti s tímto programem provedla Evropská komise v koordinaci s vnitrostátními orgány kontrolu internetových stránek v různých odvětvích od kosmetiky, přes oblečení po domácí spotřebiče a u 344 nalezených environmentálních tvrzení zjistila, že 42% z nich je klamavých nebo nepravdivých. V 59 % případech nebyly spotřebiteli pro tato tvrzení poskytnuty důkazy a u 37 % případů se pak jednalo pouze o vágní užití environmentálních tvrzení, jež měla ve spotřebiteli vyvolat naprosto nepodložený dojem, že výrobek neškodí životnímu prostředí. Vnitrostátní kontrolní orgány následně dané společnosti vyrozuměli o zjištěných nedostacích a výsledek této kontroly bude podkladem pro legislativní návrhy v zájmu posílení postavení práv spotřebitelů.²⁷⁵

Nejčastěji bývají za greenwashing kritizovány již zmiňované fast fashion řetězce jako je H&M, Zara nebo třeba Forever 21. I přesto, že H&M určité kroky k větší ekologičnosti jejich výrobních procesů podniká, v kontextu jeho rozsahu a vlivu zde nastává otázka, zda jsou změny dostatečné. Velmi známým přešlapem byl recyklační týden²⁷⁶, který pořádalo H&M jako výzvu v roce 2016 a cílem bylo nashromáždit 1000 tun starého oblečení. Celá akce se zdála být velmi krátkozraká a vyjádřila se k dokonce organizace Greenpeace. Už jen recyklace takového množství materiálů by trvala při dnešním stavu techniky více než dekádu, a navíc pouhé 1 % vybraného oblečení mohlo být znovu použito.²⁷⁷ V 2019 roce H&M poprvé uvedlo na trh svou tzv. Conscious tedy vědomou kolekci, vyráběnou s větší péčí o planetu, udržitelným způsobem a z recyklovaných materiálů. Když podrobnější tato tvrzení prozkoumáme, zjistíte, že bývá k výrobě oblečení z této kolekce použito pouze okolo 20 % recyklovaného polyesteru a při výrobě trička z organické bavlny je spotřebováno neúměrné množství vody.²⁷⁸ Pokud se tedy opravdu zaměříme na environmentální dopady fast fashion, zjistíme, že ze své podstaty nikdy nemůže být ekologická.

---

²⁷⁴ Nový program pro spotřebitele: Evropská komise umožňuje spotřebitelům stát se hybnou silou transformace. *Evropská komise* [online]. [cit. 25.08.2021] Dostupné z:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2069

²⁷⁵ Evropská komise zjistila greenwashing u 42 procent online prodáváných produktů. *BusinessInfo.cz* [online]. [cit. 25.08.2021]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/evropska-komise-zjistila-greenwashing-u-42-procent-produktu-prodavanych-online/>

²⁷⁶ H&M initiates World Recycle Week. *H&M Press site* [online]. [cit. 25.08.2021] Dostupné z: https://about.hm.com/en_us/news/world-recycle-week-2016.html

²⁷⁷ KADERÁBKOVÁ, Milada. *Greenwashing: Jak se neekologické firmy lakují na zeleno?* - Flowee [online]. [cit. 26.08.2021]. Dostupné z: <https://www.flowee.cz/77-archiv-2017/eco/zivotni-prostredi/3261-greenwashing-jak-se-neekologicke-firmy-lakuji-na-zeleno>

²⁷⁸ CULVERHOUSE, Charlie Elizabeth. *H&M Are Greenwashing Us Again: Can Fast Fashion Ever Be Ethical?* A Little Insight [online]. [cit. 26.08.2021]. Dostupné z: <https://a-little-insight.com/2021/05/09/hm-are-greenwashing-us-again-can-fast-fashion-ever-be-ethical/>

Módní průmysl a lidská práva

Dne 24. dubna 2013 se na předměstí bangladéšského hlavního města Dháka zřítila budova s názvem Rana Plaza, ve které se nacházelo pět továren na oděvy. Následkem této katastrofy zemřelo přes 1100 zaměstnanců továrny a 2500 bylo zraněno. Vzhledem k tomu, že v Bangladéši nemá zaměstnavatel povinnost mít pojištění, zůstala většina pozůstalých a zraněných bez jakéhokoliv odškodnění. Mezinárodní organizace práce se snaží tento nedostatek ochrany pracovníku alespoň částečně napravit skrze zavedení rámce pro zaměstnanecké úrazové pojištění, které je sice malým krokem, ale v případě podobné katastrofy bude pro oběti zajištěna zdravotní péče a odškodné.²⁷⁹ Až tato událost otevřela oči konzumentům z rozvinutých zemí, aby se začali více zaměřovat na to, kdo vyrábí jejich oblečení, a hlavně za jakých podmínek. Přelomový byl v tomto směru hlavně dokument *The True Cost*²⁸⁰, který nám poskytl možnost nahlédnout za oponu výroby oděvů a zjistit, kdo ve skutečnosti platí vysokou cenu za naše levné oblečení. Po tragédii Rana Plaza vzniklo také hnutí *Fashion Revolution*²⁸¹, které se snaží učinit přítrž lidskému a environmentálnímu vykořisťování ze strany módního průmyslu. Právě proto již šestým rokem vydává tzv. *The Fashion Transparency Index*, kdy hodnotí okolo 250 největších světových producentů oděvů dle toho jak dostatečně zveřejňují informace o své sociální a environmentální politice, o svých postupech, dopadech a dodavatelském řetězci.²⁸²

Jako tzv. *sweatshopy* jsou označovány továrny na oděvy nacházející se většinou v jižní a střední Americe, Číně, Indii a dalších částech Asie s velmi špatnými až životu nebezpečnými pracovními podmínkami. Přes 85 % pracovníků těchto továren tvoří ženy a dívky, ale děti mladší 12 let zde rozhodně nejsou výjimkou.²⁸³ Budovy, kde se *sweashopy* nacházejí jsou velmi zchátralé a mají narušenou statiku. Bežný pracovní den zde má klidně šestnáct hodin, ale mzda začíná někdy i na třech centech amerického dolaru za hodinu. Kromě toho jsou často švadleny vystaveny fyzické a psychickému násilí a sexuálnímu obtěžování.

Mnohdy se nejedná pouze o velmi mizerně placenou práci, ale o formu moderního otroctví. Na jaře letošního roku se dostala do médií zpráva o tom, že minimálně 20 % bavlny

---

²⁷⁹ The Rana Plaza Accident and its aftermath. *International Labour Organization* [online]. [cit. 26.08.2021]. Dostupné z: https://www.ilo.org/global/topics/geip/WCMS_614394/lang--en/index.htm

²⁸⁰ The True Cost Movie. *The True Cost* [online]. [cit. 26.08.2021] Dostupné z: <https://truecostmovie.com/about/>

²⁸¹ ABOUT – Fashion Revolution. *Fashion Revolution*. [online]. [cit. 26.08.2021] Dostupné z: <https://www.fashionrevolution.org/about/>

²⁸² FASHION TRANSPARENCY INDEX 2021. *Fashion Revolution* [online]. [cit. 26.08.2021] Dostupné z: <https://www.fashionrevolution.org/about/transparency/>

²⁸³ Human Rights. *The True Cost* [online]. [cit. 26.08.2021] Dostupné z: <https://truecostmovie.com/learn-more/human-rights/>

v módním průmyslu pochází z plantáží v oblasti čínského Sin-ťiangu, na kterých jsou čínskými úřady nuceni pracovat stovky tisíc Ujgurů, tedy muslimské minority, jež je od roku 2006 systematicky utlačována ze strany čínské vlády. Podle mnohých důkazů se v této oblasti nenacházejí pouze pracovní tábory, ale i vězení. Obecně praktiky používané ze strany Číny nasvědčují tomu, že se jedná o etnickou čistku. Čínská propaganda se však takovému nařčením brání. Když se proti tomuto porušování lidských vyjádřily velké mezinárodní společnosti jako H&M, Burberry a Nike a následně přestali bavlnu odebírat, čínská veřejnost odpověděla bojkotem jejich zboží.²⁸⁴ Někteří mladí Číňané se dokonce rozhodli na protest pálit své tenisky Nike, což velkém sdíleli na sociálních sítích. Mnohé značky o tomto samozřejmě mlčí a bavlnu dále odebírají, jelikož jak víme, čínský trh je v současné době jedním z nejlukrativnějších, a to zejména pro prodejce luxusního a vysoce módního zboží. Za porušování lidských práv byly na Čínu uvaleny sankce jak ze stran EU, tak třeba Spojených států a Velké Británie. O to zajímavější je fakt, že několik západních týmů na posledních olympijských hrách oblékala čínská značka, která se velmi hrdě hlásí k odebírání bavlny právě ze Sin-ťiangu. Většina dotčených týmů se k tomuto odmítla vyjádřit a samotný Mezinárodní olympijský výbor dal jasně najevo, že v oblasti mezinárodní politiky zůstává neutrální.²⁸⁵

Mezinárodní organizace práce, která je specializovanou organizací Organizace spojených národů, mezi jejíž hlavní cíle patří právě boj proti modernímu otroctví, v tomto směru očividně nemá dostatečný vliv. Jelikož jak například Čína, tak Bangladéš jsou lety jejími členskými státy a dokonce smluvními stranami některých konvencí, přesto jsou v těchto oblastech takovéto praktiky naprosto běžné.

V loňském roce se ukázalo, že moderní otroctví a sweatshopy nejsou výhradě problémy méně vyspělých zemí, jelikož v britském Leicester byla odhalena továrna fast fashion řetězce Boo Hoo, kde její pracovníci dostávali mzdu výrazně pod hranici zákonné minimální mzdy a navíc byli nuceni chodit nemocní do práce i přes opatření v důsledku pandemie Covid-19.²⁸⁶ Britské úřady údajně nemají dostatek důkazů o tom, že se jedná o případ moderního otroctví, i když se to zdá být naprosto zjevné. Právě pro tyto případy byl ve Velké Británii přijat tzv.

---

²⁸⁴SULIMAN, Adela, *Nike, H&M, Burberry face backlash and boycotts in China over stance on Uyghur treatment* [online]. [cit. 26.08.2021] Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/news/world/nike-h-m-face-backlash-china-over-xinjiang-cotton-concerns-n1262019>

²⁸⁵KUČEROVÁ, Daniela. *Bavlnu na ponožky olympioniků mohli sbírat Ujgurové. Týmy mlčí*. Seznam Zprávy [online]. [cit. 26.08.2021]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/bavlnu-na-ponozky-olympioniku-mohli-sbirat-ujgurove-tymy-mlci-171142>

²⁸⁶ DE FERRER Marthe a Doloresz Katanich. *Inside the Leicester sweatshops accused of modern slavery*. Euronews [online]. [cit. 26.08.2021] Dostupné z: <https://www.euronews.com/green/2020/07/09/inside-the-leicester-sweatshops-accused-of-modern-slavery>

Modern Slavery Act 2015²⁸⁷, který se kromě moderního otroctví také zaměřuje na potírání obchodu s lidmi a zvýšení transparentnosti v dodavatelských řetězcích. Pokud pro řešení tohoto problému nestačí ani mezinárodní úprava či vnitrostátní právní úpravy vyspělých států, bude asi jedinou možností změna chování spotřebitelů, kteří začnou dávat přednost kvalitě před kvantitou a nebude jim lhostejné, kdo a za jakých podmínek jejich oblečení ušil.

Ochrana práv zvířat a módní průmysl

Člověk se již od pravěku odívá do kůže a kožešin, aby se ochránil před vnějšími vlivy. V dnešní době již kožešiny a kůže nahradila spíše bavlna, vlna a ještě častěji syntetické materiály. Kožešiny a exotické kůže zůstaly spíše jako znak okázalosti a luxusu nebo naopak lidské ignorance a porušování práv zvířat. Hrůzné fotografie z čínských kožešinových farem jsou jasným důkazem, že nakládání se zvířaty v módním průmyslu by mohlo snadno naplnit skutkovou podstatu týrání dle zákona č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, nebo dokonce přečinu týrání zvířat dle trestního zákoníku.²⁸⁸ Zvířata jsou zde namačkaná v malých klecích, v obrovském stresu, trpící chorobami a jejich smrt rozhodně není vysvobození, ale ještě desítky minut dlouhé trápení, jelikož jsou často stahována z kůže za živa. Čína je hlavním exportérem kožešin do celého světa, ale bohužel není ojedinělé, že mezi vyváženými kožešinami se najdou i kůže psů a koček označené jako kůže jiného zvířete.²⁸⁹ V České republice je naštěstí ochrana práv zvířat na vyšší úrovni a od 31. 1. 2019 je fungování kožešinových farem zakázáno, a to novelou zákona č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, což ale neznamená, že se na náš trh neeticky získané kůže a kožešiny nedostávají. Mnohdy je navíc jejich původ zkreslen, nebo úplně zatajen. Bohužel v zemích jako je Čína je opět velmi těžká takováto práva vynucovat. Alespoň částečnou kontrolu nad mezinárodním trhem s materiály živočišného původu nám poskytuje Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, známa spíše pod zkratkou CITES, která byla do naší vnitrostátní úpravy implementována zákonem č. 100/2004 Sb. o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů. V úmluvě je uvedeno s jakými živočišnými druhy je zakázáno nakládat a s jakými je možné obchodovat pouze po

---

²⁸⁷ Modern Slavery Act 2015. *Legislation.gov.uk* [online]. [cit. 29.08.2021]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/30/cont>

²⁸⁸ § 302 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

²⁸⁹ The Chinese Fur Industry. PETA [online]. [cit. 29.08.2021]. Dostupné z: <https://www.peta.org/issues/animals-used-for-clothing/fur/chinese-fur-industry/>

udělení speciálního povolení. Tato úmluva však řeší výhradně ohrožené druhy zvířat, ale nikoliv zvířata neohrožená, kterých je módnímu průmyslu obětováno mnohem více.

Ještě před čtyřiceti lety bylo naprosto běžné a velmi módní nosit kožešiny a různé druhy exotických kůží a nikdo se nad hrůzným dopadem na práva zvířat a životním prostředím nezamýšlel. Velkou změnu v módním průmyslu nastolila organizace PETA (People for the Ethical Treatment of Animals), která je největší světovou organizací bojující za práva zvířat na světě. Založena byla v roce 1980 ve Spojených státech a nejvíce ji proslavila kampaň trvající od roku 1990 do současnosti, pro kterou pózovalo bez oblečení bezpočet známých osobností a jejím hlavním sloganem je: „*Raději bych šla nahá, než na sobě měla kožešinu.*“²⁹⁰ Za dobu své existence se jí podařilo odhalit mnoho případů týrání zvířat v rámci výrobních procesů v módním průmyslu. Nezůstala totiž jen u kožešin, ale ukázala jak trpí angorští králíci na Čínských farmách při získávání angorské vlny, kdy jsou svázáni a srst je jim vytrhávána za živa. To vedlo k tomu, že byla angorská vlna odstraněna z nabídky více než 300 módních řetězců. Stejně tak se PETA zasloužila o snížení používání mohéru, jelikož odhalila otřesné chování chovatelů na farmách v Jižní Africe, kteří brutálním způsobem zvířata zmrzačovali. Je nutno zmínit i kampaň proti využívání exotických kůží, zejména krokodýlí, pštroší, hadí nebo například ještěřčí. Zde opět došlo k výraznému upuštění od používání těchto materiálů. Přelomovým vítězstvím bylo, když se velké módní domy jako Gucci, Versace a Chanel připojily k zákazu použití exotických kůží ve svých kolekcích. Momentálně se PETA zaměřila na podmínky získávání vlny a ovčích kožešin v Austrálii a Americe. Výsledným cílem PETY je však nahradit všechny materiály pocházející ze zvířat jejich veganskou a udržitelnou variantou. To se ale opravdu jedná o hudbu budoucnosti. Pozitivním přínosem je, že v současné době narůstá zájem spotřebitelů o tzv. etickou módu, která dbá nejen o udržitelnost, ale také o férové pracovní podmínky zaměstnanců v módním průmyslu a blaho zvířat.

---

²⁹⁰ NEWKIRK, Ingrid a v Martin Hýža. *Jak PETA změnila módní průmysl za posledních 40 let?* Harper's Bazaar [online]. [cit. 29.08.2021]. Dostupné z: <https://www.harpersbazaar.cz/c/jak-peta-zmenila-modni-prumysl-za-poslednich-40-let/>

Závěr

Cílem této práce bylo představit právo módního průmyslu, jakožto moderní průřezové právní odvětví, zaměřit se na jeho historii a postavení v České republice a více rozvést jeden z jeho základních pilířů, kterým je ochrana práv duševního vlastnictví. Dále pak specifikovat co je to design, jeho druhy a samozřejmě způsoby jeho ochrany, které jsou v právu módního průmyslu využívány a kterými jsou autorské právo, průmyslové vzory a ochranné známky. Každému z těchto způsobů ochrany byla věnována samostatná kapitola, dále byla zhodnocena jak mezinárodní, tak národní úprava a byly uvedeny významné příklady využití v praxi. Závěrem jsem si pak dala za úkol v krátkosti rozebrat vlivy módního průmyslu, které výrazným způsobem kolidují s právy, ať už spotřebitele, zaměstnance či zvířat.

V první kapitole bylo představeno právo módního průmyslu zvláště ve spojení s jeho zakladatelkou profesorkou Scafidi. Je zde shrnuta jeho cesta od pouhé otázky: „Proč není móde poskytována stejná ochrana jako například obrazům či sochám?“, až po právní obor vyučovaný na amerických univerzitách. Jeho postavení v českém právu zatím není tak silné. K tomu, aby právo módního průmyslu naplnilo všechna odvětvotvorná kritéria a stalo se plnohodnotným a všeobecně uznávaným právním odvětvím, potřebuje získat už jen větší povědomí u široké veřejnosti, k čemuž výrazně přispívá Ústav práva módního průmyslu.

Design vnímáme hlavně zrakem a je inkorporován do hmotného předmětu. Dle tohoto předmětu pak dělíme design na jednotlivé druhy, ať už je to průmyslový design, grafický design nebo módní návrhářství. Dle teorie práva duševního vlastnictví je design nehmotným statkem, který není spjat se svým nosičem a stává se předmětem právních vztahů v okamžiku, kdy došlo k jeho zachycení v objektivně vnímatelné podobě.

Třetí kapitola je věnována prvnímu způsobu ochrany designu, a to autorskému právu. Zde bylo z národní a mezinárodní úpravy zjištěno, že naplnění pojmových znaků autorského díla v rámci tvorby v módním průmyslu není úplně snadné a v rámci běžné konfekce skoro nemožné. Přesto zde existují umělecké výtvoary natolik jedinečné, aby jim byla autorskoprávní ochrana poskytnuta. Autorská díla v módním průmyslu tedy najdeme nejčastěji v rámci vysoké nebo zakázkové krejčoviny a jedná se spíše o doplňkový způsob ochrany módního designu.

Častěji využívaným způsobem ochrany designu jsou průmyslové vzory, které chrání estetické aspekty výrobku. Oproti autorskému právu je však pro získání právní ochrany nutné podat přihlášku pro zápis do rejstříku, je však o něco snazší v rámci módního průmyslu splnit podmínky poskytnutí ochrany. Právě zápisné řízení bývá častým důvodem, proč návrháři nevolí tento způsob ochrany svých designů, právě pro jeho zdlouhavost a případnou finanční

náročnost. O tomto svědčí i malý počet podaných přihlášek u Úřadu průmyslového vlastnictví a de facto neexistující česká judikatura. Naštěstí úprava Evropské unie vyslyšela požadavky rychle se měnícího módního průmyslu a poskytla ochranu i nezapsaným průmyslovým vzorům, i když pouze na dobu tří let. Stále však musí splnit podmínku novosti a individuální povahy.

Pátá kapitola je věnována nejčastěji používanému způsobu ochrany duševního vlastnictví v módním průmyslu, a to ochranným známkám. Ty slouží ke snazšímu rozlišování zboží ze strany zákazníka. Díky hojnému využívání známkoprávní ochrany je také velké množství judikatury, jež vedla k postupnému rozšiřování množiny označení, která mohou být zapsána jako ochranná známka. Překonala tímto zvláště podmínku grafického znázornění označení a také umožnila zápis samotné barvy jakožto ochranné známky.

Ze výše uvedeného vyplývá, že výsledkům duševní činnosti v módním průmyslu je poskytováno mnoho nástrojů právní ochrany, ale v praxi zvláště v Čechách nejsou mnohdy využity. Česká právní úprava je v tomto směru naprosto dostačující a není tedy nutné přijímat novou právní úpravu či ji zjednodušovat. Vzhledem k tomu, že se Evropská unie snaží vyslyšet požadavky tohoto odvětví průmyslu, mají evropští módní návrháři více možností ochrany svých návrhů, navíc je snazší je získat právě v EU než třeba ve Spojených státech. Tímto narážím hlavně na úpravu nezapsaných průmyslových vzorů, které jsou dle mého velmi účinným druhem ochrany a zároveň nepředstavují časovou ani finanční zátěž pro návrháře. Pokud se ale jedná o nadčasový design, bude určitě vhodnější využít ochrany zapsaných průmyslových vzorů. Zájem o využívání jednotlivých druhů ochrany designu, které česká právní úprava nabízí, by zajisté zvýšilo zavedení výuky práv duševního vlastnictví na uměleckých středních a vysokých školách. Studenti by se naučili nejen svá umělecká díla vytvářet, ale i zajistit jejich ochranu a bránit se v případě zásahu do jejich autorských či původcovských práv.

Jelikož předmětem práva módního průmyslu nejsou výhradně práva duševního vlastnictví, ale toto právo má výrazný přesah do dalších odvětví práva, jsou v poslední kapitole v krátkosti představeny negativní vlivy módního průmyslu, kdy se dostávají do kolize požadavky tohoto průmyslu s právy zaměstnanců, spotřebitelů nebo dokonce zvířat.

Seznam použitých zkratek

Autorský zákon	Zákon č. 121/2001 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
Bernská úmluva	Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. 9. 1886 (vyhláška č. 133/1980 Sb.) ve znění poslední revize v Paříži ze dne 24. 7. 1971
Dohoda TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb.)
Haagská dohoda	Haagská dohoda o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů ze dne 6. 11. 1925 revidovaná v Londýně dne 2. 6. 1934 a v Haagu dne 28. 11. 1960
Listina	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
Locarnská dohoda	Locarnská dohoda o zřízení mezinárodního třídění průmyslových vzorů a modelů z 8. 10. 1968 a změněná dne 28. 10. 1979 (vyhláška č. 28/1981 Sb., ve znění vyhlášky č. 85/1985 Sb.)
Nařízení 6/2002/ES	Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech Společenství (6/2002/ES)
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
EUIPO	Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví; European Union Intellectual Property Office
Pařížská unijní úmluva	Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20.3.1993 (vyhláška č. 64/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 81/1985 Sb.)
Směrnice 98/71/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES ze dne 13. října 1998 o právní ochraně (průmyslových) vzorů
Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb.

WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví: World Intellectual Property Organization
WTO	Světová obchodní organizace: World Trade Organization
Zákon o ochraně průmyslových vzorů	Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č.527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech, zlepšovacích návrzích
Zákon o ochranných známkách	Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

ELIÁŠ, Karel. *Kurs obchodního práva*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-583-4.

HÁK, Jan. *Známkové právo v mezinárodních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-364-3.

HORÁČEK, Roman. *Práva na označení a jejich vymáhání: zákon o ochranných známkách, zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení, zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví : komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-569-5.

HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-417-9.

CHALOUPKOVÁ, Helena a Petr HOLÝ. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související: komentář*. 3. vyd. Praha: Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-586-5.

JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. 3. upravené a rozšířené vydání. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017. ISBN 978-80-87956-43-4.

JAKL, L. *Práva na označení a průmyslové vzory*. Praha : Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, 2003.

JAKL, Ladislav a Václav JANSÁ. *Úvod do systému právní ochrany průmyslového vlastnictví*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2010. ISBN 978-80-86855-65-3.

KOUKAL, Pavel. *Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-886-2.

KOUKAL, Pavel. *Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-929-8.

SCAFIDI, Susan. *Navigating fashion law: leading lawyers on exploring the trends, cases, and strategies of fashion law*. [Boston]: Aspatore, c2012. Inside the minds. ISBN 978-0-314-28057-2.

SIMMEL, Georg. *Peníze v moderní kultuře a jiné eseje*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. Klas (Klasická sociologická tradice). ISBN 80-86429-59-8.

SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student. ISBN 978-80-7502-386-5.s.11

ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Brno: Computer Press, 2006. Právo pro denní praxi. ISBN 80-251-1090-7.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

Global Fashion Industry Statistics. Fashion news and fashion jobs [online]. *FashionUnited 2021* [cit. 14.06.2021]. Dostupné z: <https://fashionunited.com/global-fashion-industry-statistics/>

Top 7 Most Polluting Industries. *The Eco Experts* [online]. [cit. 14.06.2021] Dostupné z: <https://www.theecoexperts.co.uk/blog/top-7-most-polluting-industries>

THE WORLD'S REAL-TIME BILLIONAIRE. *Forbes* [online]. [cit. 14.06.2021] Dostupné z: <https://forbes.com/real-time-billionaires/#3dac86753d78>

HOW MANY SEASONS IN THE FASHION INDUSTRY YEAR? (NOT 4!) [online]. [cit. 14.06.2021] Dostupné z: <https://zayahworld.com/seasons-in-fashion-industry-year/>

LERMA, Martin. *Louis Vuitton Busts a Ring Making High-Tech Counterfeits* – Robb Report. Robb Report [online]. Copyright © 2017 Robb Report LLC [cit. 23.08.2021]. Dostupné z: <https://robbreport.com/style/accessories/louis-vuitton-busts-high-tech-counterfeits-2948511/>

RYGLOVÁ, Renata. *Právo módního průmyslu: výstřelek, nebo perspektivní obor?*. Právní prostor, 10.04.2014 [online]. [cit. 17.06.2021]. ISSN 2336-4114 Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/pravo-modniho-prumyslu-vystrelek-nebo-perspektivni-obor>

RYGLOVÁ, Renata. *Získá is fashion law v České republice své místo?* [online]. *Economia*, 2016, 09.09.2016 [cit. 14.06.2021]. ISSN 1213-7693. Dostupné z: <https://pravnihradce.ihned.cz/c1-65426790-ziska-si-fashion-law-v-ceske-republice-sve-misto>

Tandem - Series 2008. ARTS OF FASHION FOUNDATION [online]. [cit. 17.06.2021] Dostupné z: <https://www.arts-of-fashion.org/Tandem/pages/+AoFTandem2008.html>

SMITH, Jamie. *Fashion (Law) Forward: An Interview with Professor Susan Scafidi*. The Issue Spotter. [online]. [cit. 17.06.2021] Dostupné z: <http://jlp.org/blogzine/fashion-law-forward-an-interview-with-professor-susan-scafidi/>

SCAFIDI, Susan. *Counterfeit Chic Intro* [online]. [cit. 17.06.2021] Dostupné z: <http://intro.counterfeit Chic.com>

About - Fashion Law Institute. Fashion Law Institute [online]. [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://fashionlawinstitute.com/about>

Fashion Law Committee. *New York City Bar Association* [online]. Association of the Bar of the City of New York. [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://www.nycbar.org/member-and-career-services/committees/fashion-law-committee>

Fashion Law Committee - Home Page - New York State Bar Association [online]. [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://nysba.org/committees/fashion-law-committee/>

Fashion Law. Università degli Studi di Milano Statale. [online]. [cit. 18.06.2021]. Dostupné z: <https://www.unimi.it/en/education/postgraduate-programmes/vocational-masters-programmes-and-advanced-courses/advanced/ay-2020/2021-fashion-law>

IBModa - Instituto Brasileiro de Moda. [online]. [cit. 17.06.2021] Dostupné z: <http://www.ibmoda.com.br/website/portugues/>

Moda Hukuku Enstitüsü. [online]. [cit. 17.06.2021]. Dostupné z: <https://www.modahukukuenstitusu.org>

MULIN, Sheppard. *Fashion in the Classroom: The World's First Fashion Law Institute Opens Its Doors*. Blog. Fashion & Apparel Law Blog [online] [cit. 19.06.2021]. Dostupné z: <https://www.fashionapparelblog.com/2010/12/articles/miscellaneous/fashion-in-the-classroom-the-worlds-first-fashion-law-institute-opens-its-doors/>

SCAFIDI, Susan. *Counterfeit Chic About* [online]. [cit. 17.06.2021] Dostupné z: <http://about.counterfeitchic.com>

Diet Prada. *Instagram*[online]. [cit. 18.06.2021] Dostupné z: https://www.instagram.com/diet_prada/

GURSAHANI, Divya. *September Exclusive: Meet the brains behind Diet Prada, Lindsey Schuyler and Tony Liu. Home Page*. ELLE International [online]. [cit. 19.06.2021] Dostupné z: <https://elle.in/article/lindsey-schuyler-tony-liu-diet-prada/>

NOSKOVÁ, Anit. *Diet Prada versus Dolce Gabbana. Za aktivistické stories před soudem*. Elle.cz [online]. [cit. 19.06.2021]. Dostupné z: <https://www.elle.cz/moda/diet-prada-versus-dolce-gabbana-za-aktivisticke-stories-pred-soudem>

OSEI, Sarah. *Dolce & Gabbana Now Seeks \$600 Million Damages From Diet Prada*. Highsnobiety [online]. [cit. 19.06.2021]. Dostupné z: <https://www.highsnobiety.com/p/diet-prada-dolce-and-gabbana-lawsuit/>

Kulturní apropriace – Wikipedie. [online]. [cit. 21.06.2021] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kulturn%C3%AD_apropriace#cite_note-1

O nás. *Circle* [online]. [cit. 21.06.2021] Dostupné z: <https://www.circle.cz/pages/o-nas>

Význam zásad v právu. *JURISTIC* [online]. [cit. 21.06.2021] Dostupné z: <http://obcanske.juristic.cz/550757/index.html>

Veřejný rejstřík a Sbirka listin - *Ministerstvo spravedlnosti České republiky*. [online]. [cit. 21.06.2021]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=905089&typ=PLATNY>

TREUTLEROVÁ, Hana, Mgr. *Ústav práva módního průmyslu radí, jak na založení módní značky*. Právní prostor [online]. [cit. 21.06.2021]. ISSN 2336-4114 Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/ustav-prava-modniho-prumyslu-radi-jak-na-zalozeni-modni-znacky>

- Ústav práva módního průmyslu [online]. [cit. 21.06.2021] Dostupné z: <https://www.upmp.cz>
- MATOUŠKOVÁ, Kamila. *Co je design a co design není?* - CZECHDESIGN. [online]. [cit. 23.06.2021]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/co-je-design-a-co-design-neni>
- ŠMEHLÍK, David, Julie TOMAŇOVÁ a Adam HAZDRA, ed. *K čemu je design služeb?: 10 případovek z veřejné sféry*. Brno: Flow, 2014. ISBN 978-80-905480-3-9. [online]. [cit. 23.06.2021]. Dostupné z: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/23/36/54/k-cemu-je-design-sluzeb-10-pripadovek-z-verejne-sfery.pdf>
- Technology Push & Market Pull - *Design Technology* [online]. [cit. 23.06.2021] Dostupné z: <http://designkmg.weebly.com/technology-push--market-pull.html>
- Trade Dress Under U.S. Trademark Law. *Justia* [online]. [cit. 23.06.2021]. Dostupné z: <https://www.justia.com/intellectual-property/trademarks/trade-dress/>
- Summary of the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works (1886). WIPO [online]. [cit. 10.07.2021] Dostupné z: https://www.wipo.int/treaties/en/ip/berne/summary_berne.html
- Stálá mise České republiky při Úřadovně OSN a dalších mezinárodních organizacích v Ženevě. *Světová organizace duševního vlastnictví*. Ministerstvo zahraničních věcí [online]. [cit. 10.07.2021] Dostupné z: https://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/svetovy_obchod/svetova_organizace_dusevniho_vlastnictvi/index.html
- Inside WIPO. *WIPO* . [online]. [cit. 10.07.2021] Dostupné z: <https://www.wipo.int/about-wipo/en/>
- KOUKAL, Pavel. *Ústavněprávní limity ochrany „duševního majetku“ a práva vydavatelů tiskových publikací*. Ústav státu a práva Akademie věd České republiky [online]. [cit. 10.07.2021]. Dostupné z: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2020/2/4.Koukal_142-165_2_2020.pdf
- ŠUDRYCHOVÁ, Šarlota. *Módu zdražuje právní ochrana*. Česká advokátní komora. [online]. [cit. 20.7.2021] Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=16332>
- History - *Fédération de la Haute Couture et de la Mode*. [online]. [cit. 20.7.2021] Dostupné z: <https://fhcm.paris/en/the-federation/history/>
- STREET, Mikelle. *Couture 101: The Basics You Should Know About Haute Couture*. *Observer*. [online]. [cit. 20.7.2021] Dostupné z: <https://observer.com/2016/01/couture-101-the-basics-of-haute-couture/>
- SHAW, Anny. *Graffiti artist to settle legal case against Moschino*. *The Art Newspaper* [online]. [cit. 20.7.2021] Dostupné z: <https://www.theartnewspaper.com/news/graffiti-artist-to-settle-legal-case-against-moschino>

ŘÍHA, Jakub. *Banksyho Dívka s balónkem se v Británii stala nejoblíbenějším uměleckým dílem*. Seznam Zprávy. [online]. [cit. 20.7.2021]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/banksyho-divka-s-balonkem-se-v-britanii-stala-nejoblibenejsim-umeleckym-dilem-34893>

Paris Convention for the Protection of Industrial Property. *WIPO* [online]. [cit. 26.7.2021] Dostupné z: <https://www.wipo.int/treaties/en/ip/paris/>

WIPO-Administered Treaties. *WIPO IP Portal* [online]. [cit. 30.7.2021] Dostupné z: https://wipolex.wipo.int/en/treaties/ShowResults?search_what=C&treaty_id=2

Mezinárodní zápis. *EUIPO* [online]. Dostupné z: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/cs/faq-on-the-hague-agreement>

Hague – The International Design System. *WIPO* [online]. [cit. 30.7.2021] Dostupné z: <https://www.wipo.int/hague/en/>

Postup zápisu. *EUIPO* [online]. [cit. 2.8.2021] Dostupné z: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/cs/rcd-registration-process>

2000: A Record Year for the International Registration of Trademark and Industrial Designs. *WIPO* [online]. [cit. 10.8.2021] Dostupné z: https://www.wipo.int/pressroom/en/prdocs/2001/wipo_upd_2001_126.html

IP and Business: Intellectual Property in the Fashion Industry. *WIPO Magazine* [online]. [cit. 10.8.2021] Dostupné z: https://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2005/03/article_0009.html

WIPO Global Design Database. *WIPO IP Portal* [online]. [cit. 10.8.2021] Dostupné z: <https://www3.wipo.int/designdb/en/showData.jsp?ID=HAGUE.D071429>

Hermès Beats Out Japanese Handbag Company in Fight Over. *The Fashion Law*. [online]. [cit.10.08.2021] Dostupné z: <https://www.thefashionlaw.com/hermes-beats-out-japanese-handbag-company-in-fight-over-kelly-trademark/>

Trade Dress Law. *The Fashion Law* [online]. [cit.10.08.2021]. Dostupné z: <https://www.thefashionlaw.com/resource-center/trade-dress-law/>

KOUKAL, Pavel. doc. a kolektiv autorů. *Právo duševního vlastnictví*. Právnická fakulta Masarykovy univerzity [online]. [cit.10.08.2021] Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/praf/2019podzim/dusevni_vlastnictvi/web/pages/03-prava-na-oznaceni.html

Ochranné známky. *Úřad průmyslového vlastnictví* [online]. [cit. 12.08.2021]. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/prumyslova-prava/ochranne-znamky>

Postup zápisu. *EUIPO* [online]. [cit. 15.08.2021] Dostupné z: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/cs/registration-process>

FRANTIŠKOVÁ, Petra Novela Mgr. Ing. *Novela zákona o ochranných známkách* [online]. [cit. 17.08.2021] ISSN 2336-4114 Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/novela-zakona-o-ochrannych-znamkach>

O'CONNOR, Debbie. *Brand and Trademark Colours*. White River Design [online]. [cit. 20.08.2021]. Dostupné z: <https://www.whiteriverdesign.com/brand-and-trademark-colours/>

PRESSMAN, Laurie. Crazy About Tiffany's: The story behind an iconic brand color. Pantone. [online]. [cit. 20.08.2021] Dostupné z: <https://www.pantone.com/articles/case-studies/crazy-about-tiffanys-the-story-behind-an-iconic-brand-color>

Color Trademarks: What Protection Can They Have? *Schmidt Brunet Litzler*. [online]. [cit. 20.08.2021] Dostupné z: <https://www.sbl.eu/our-news/intellectual-property-law-color-trademarks-what-protection-can-they-have>

A New Louis Vuitton Lawsuit Shows its Strategic Approach to Brand Protection. *The Fashion Law* [online]. [cit. 20.08.2021] Dostupné z: <https://www.thefashionlaw.com/a-new-louis-vuitton-lawsuit-shows-its-strategic-approach-to-brand-protection/>

Louis Vuitton's Checkerboard Pattern Is Not a Valid Trademark. *The Myers Law Group* [online]. [cit. 25.08.2021]. Dostupné z: <https://www.themyerslg.com/blog/2015/06/louis-vuittons-checkerboard-pattern-is-not-a-valid-trademark/>

Dědicové Rathouského neuspěli. Spor o logo značky Prim vyhrála Elton hodinářská iROZHLAS [online]. [cit. 28.08.2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/elton-hodinarska-prim-soud_1901171411_pj

Nový program pro spotřebitele: Evropská komise umožňuje spotřebitelům stát se hybnou silou transformace. *Evropská komise* [online]. [cit. 25.08.2021] Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2069

Evropská komise zjistila greenwashing u 42 procent online prodávaných produktů *BusinessInfo.cz* [online]. [cit. 25.08.2021]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/evropska-komise-zjistila-greenwashing-u-42-procent-produktu-prodavanych-online/>

H&M initiates World Recycle Week. *H&M Press site* [online]. [cit. 25.08.2021] Dostupné z: https://about.hm.com/en_us/news/world-recycle-week-2016.html

KADEŘÁBKOVÁ, Milada. Greenwashing: Jak se neekologické firmy lakují na zeleno? - Flowee [online]. [cit. 26.08.2021]. Dostupné z: <https://www.flowee.cz/77-archiv-2017/eco/zivotni-prostredi/3261-greenwashing-jak-se-neekologicke-firmy-lakuji-na-zeleno>

CULVERHOUSE, Charlie Elizabeth. *H&M Are Greenwashing Us Again: Can Fast Fashion Ever Be Ethical?* A Little Insight [online]. [cit. 26.08.2021]. Dostupné z: <https://a-little-insight.com/2021/05/09/hm-are-greenwashing-us-again-can-fast-fashion-ever-be-ethical/>

The Rana Plaza Accident and its aftermath. *International Labour Organization* [online]. [cit. 26.08.2021]. Dostupné z: https://www.ilo.org/global/topics/geip/WCMS_614394/lang-en/index.htm

The True Cost Movie. *The True Cost* [online]. [cit. 26.08.2021] Dostupné z: <https://truecostmovie.com/about/>

ABOUT – Fashion Revolution. *Fashion Revolution*. [online]. [cit. 26.08.2021] Dostupné z: <https://www.fashionrevolution.org/about/>

FASHION TRANSPARENCY INDEX 2021. *Fashion Revolution* [online]. [cit. 26.08.2021] Dostupné z: <https://www.fashionrevolution.org/about/transparency/>

Human Rights. *The True Cost* [online]. [cit. 26.08.2021] Dostupné z: <https://truecostmovie.com/learn-more/human-rights/>

SULIMAN, Adela, *Nike, H&M, Burberry face backlash and boycotts in China over stance on Uyghur treatment* [online]. [cit. 26.08.2021] Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/news/world/nike-h-m-face-backlash-china-over-xinjiang-cotton-concerns-n1262019>

KUČEROVÁ, Daniela. *Bavlnu na ponožky olympioniků mohli sbírat Ujgurové. Týmy mlčí. Seznam Zprávy* [online]. [cit. 26.08.2021]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/bavlnu-na-ponozky-olympioniku-mohli-sbirat-ujgurove-tymy-mlci-171142>

DE FERRER Marthe a Doloresz Katanich. *Inside the Leicester sweatshops accused of modern slavery*. Euronews [online]. [cit. 26.08.2021] Dostupné z: <https://www.euronews.com/green/2020/07/09/inside-the-leicester-sweatshops-accused-of-modern-slavery>

Modern Slavery Act 2015. *Legislation.gov.uk* [online]. [cit. 29.08.2021]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/30/contents>

NEWKIRK, Ingrid a v Martin Hýža. *Jak PETA změnila módní průmysl za posledních 40 let?* Harper's Bazaar [online]. [cit. 29.08.2021]. Dostupné z: <https://www.harpersbazaar.cz/c/jak-peta-zmenila-modni-prumysl-za-poslednich-40-let>

The Chinese Fur Industry. *PETA* [online]. [cit. 29.08.2021]. Dostupné z: <https://www.peta.org/issues/animals-used-for-clothing/fur/chinese-fur-industry/>

3. Seznam použitých právních předpisů

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb.

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 121/2001 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů

Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech, zlepšovacích návrzích

Zákon č. 197/1895 o právu původcovském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým

Zákona č. 8/1952 Sb. o ochranných známkách a průmyslových vzorech

Zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele

Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání

Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

Zákon č. 100/2004 Sb. o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů.

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. 9. 1886 (vyhláška č. 133/1980 Sb.) ve znění poslední revize v Paříži ze dne 24. 7. 1971

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb.)

Haagská dohoda o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů ze dne 6. 11. 1925 revidovaná v Londýně dne 2. 6. 1934 a v Haagu dne 28. 11. 1960

Locarnská dohoda o zřízení mezinárodního třídění průmyslových vzorů a modelů z 8. 10. 1968 a změněná dne 28. 10. 1979 (vyhláška č. 28/1981 Sb., ve znění vyhlášky č. 85/1985 Sb.)

Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech Společenství (6/2002/ES)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES ze dne 13. října 1998 o právní ochraně (průmyslových) vzorů

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20.3.1993 (vyhláška č. 64/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 81/1985 Sb.)

Vyhláška č. 65/1975 Sb. ministra zahraničních věcí o Madridské dohodě o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek ze dne 14. dubna 1891, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934, v Nice dne 15. června 1957 a ve Stockholmu dne 14. července 1967

Sdělení č. 248/1996 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky k Protokolu k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek

4. Seznam použité judikatury

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 11. 2014, čj. 9 A 243/2011 – 38

Rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví ve věci O-164305 ze dne 18.8.2004

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2020 č.j. 2 As 312/2018 – 242

Rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 7. 4. 2014, č. j. O-53821/626/2006/ÚPV

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2018, č. j. 9 A 374/2014 – 314

Rozhodnutí Odvolacího soudu USA pro druhý obvod ze dne 05.09.2012, č. 11-3303-cv, Christian Louboutin S.A. v. Yves Saint Laurent Am. Holding, Inc. [online]. [cit. 25.08.2021]. Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/ca2/11-3303/11-3303-2013-03-08.html>

Rozhodnutí kasačního dvora Francie ze dne 30.05.2012, č. 11-20724, Christian Louboutin SA v. Zara France.

Právo módního průmyslu

Abstrakt

Hlavním úkolem této práce je seznámit čtenáře s poměrně novým průřezovým odvětvím práva, kterým je právo módního průmyslu neboli Fashion law. Ač je v angloamerické právní kultuře již zavedeným odvětvím, u nás si tuto cestu stále hledá. Kromě zaměření na odvětví samotné se v práci také věnuji určitým aspektům práva duševního vlastnictví, jež jsou s právem módního průmyslu nejčastěji spojovány. Na závěr pak v krátkosti uvádím různé negativní vlivy módního průmyslu.

První kapitola je zaměřena na vymezení pojmu práva módního průmyslu, jak toto právo vzniklo a jaké je jeho postavení ve Spojených státech amerických, kde je vyučováno na univerzitách a je mu přisuzována určitá vážnost. Taktéž je zhodnocena situace v České republice, kde se o jeho rozvoj stará především Ústav práva módního průmyslu.

Aby byl poskytnut dostatečný rámec pro další témata, je druhá kapitola věnována pojmové a právní specifikaci designu a jeho ochrany. Seznámíme se také s jeho druhy a zaměříme se na módní design.

Třetí kapitola se již plně zaměřuje na první druh ochrany designu, a to autorské právo. Pro úplnost je v této kapitole rozebrán jak historický vývoj, tak současná mezinárodní a česká právní úprava včetně současného využití v módním průmyslu. Jelikož některé výtvořiny módních návrhářů jsou natolik jedinečné, že je můžeme podřadit pod autorská díla.

Další kapitola otevírá téma práva průmyslového vlastnictví s tím, že se nejprve zaměří na průmyslové vzory, jež jsou využívány v módním průmyslu zejména k ochraně vzorů látek, tvarů či střihů. Opět zde bude rozebrána jak historie, tak současná mezinárodní a lokální právní úprava.

Předposlední kapitola řeší další z práv průmyslového vlastnictví, a to známkoprávní ochranu, která neslouží toliko k ochraně módního designu, ale spíše identity jednotlivých značek jako jsou loga, názvy nebo dokonce specifické barvy. Kromě rozboru historie, právní úpravy a jednotlivých druhů značek bude pozornost také věnována soudnímu sporu ohledně ochranné známky hodinek Prim.

V závěrečné kapitole jsou v krátkosti shrnuty současné problematické vlivy módního průmyslu, kterými se právo módního průmyslu také okrajově zaobírá. Jedná se o klamavou praxi tzv. greenwashingu, které má ve spotřebiteli vyvolat dojem, že daná společnost vyrábí oblečení způsobem šetrným k životnímu prostředí. Dále se jedná o téma porušování lidských práv a nucené práce v tzv. sweatshopech, což je bohužel častým jevem ve výrobních procesech

v rámci módního průmyslu. Posledním tématem je pak porušování práv zvířat v souvislosti s požadavky módního průmyslu.

Klíčová slova: Právo módního průmyslu, design, autorské právo, průmyslové vzory, ochranná známka

Fashion law

Abstract

The main task of this thesis is to acquaint the reader with a relatively new cross-sectional field of law, which is the law of the fashion industry or fashion law. Although it is already established in the Anglo-American legal culture, in our country is still looking for its path. In addition to focusing directly on this field of law, the thesis also deals with certain aspects of intellectual property law that are associated with fashion law, and in the end, the various influences of fashion industry are briefly mentioned.

The first chapter focuses on the definition of the concept of fashion law, how this field of law developed and what is its position in the United States, where it is taught at universities and was given some importance. The situation in the Czech Republic is also evaluated, where its development is mainly taken care of by the Institute of Fashion Industry Law.

In order to provide a sufficient framework for other topics, the second chapter is devoted to the conceptual and legal specification of design and its protection. We will also get acquainted with its types with focus on fashion design.

The third chapter is already fully focused on the first type of design protection, namely copyright. For the sake of completeness, this chapter discusses both the historical development and the current international and Czech legislation, including the current use in the fashion industry. Because some creations of fashion designers are so unique that they can subject to copyright.

The next chapter opens the topic of industrial property law, focusing first on industrial designs that are used in the fashion industry, especially to protect patterns of fabrics, shapes or cuts. Again, both the history and the current international and local legislation will be discussed here.

The penultimate chapter addresses another of industrial property rights, namely trademark protection, which serves not only to protect fashion design, but rather the identity of individual brands such as logos, names or even specific colors. In addition to the analysis of the history, legislation and individual types of brands, attention will also be paid to the litigation concerning the trademark of the Prim watch.

The final chapter briefly summarizes the current problematic influences of the fashion industry, which are also marginally addressed by the law of the fashion industry. This is a deceptive practice of so-called greenwashing, which is supposed to give the consumer the

impression that the company produces clothing in an environmentally friendly way. Furthermore, it is a topic of human rights violations and forced labor in the so-called sweatshops, which is unfortunately a common phenomenon in production processes within the fashion industry. The last topic is the violation of animal rights in connection with the requirements of the fashion industry.

Key words: Fashion Law, Design, Copyright, Industrial design, Trademark,